

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้
ของเกษตรกรรายย่อยถูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

สิรินาถ ศิริประภาณนท์กุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2547

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร

ชื่อเรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้
ของเกษตรกรรายย่อยถูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

โดย

สิรินาถ ศิริประภาณนท์กุล

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนรักษ์ เมฆขยาย)

วันที่ ๒๖ เดือน ๑๐ พ.ศ. ๒๕๔๗

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทรพสิริ)

วันที่ ๒๖ เดือน ๑๐ พ.ศ. ๒๕๔๗

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์)

วันที่ ๒๖ เดือน ๑๐ พ.ศ. ๒๕๔๗

หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย ตันวัฒนากุล)

วันที่ ๒๖ เดือน ๑๐ พ.ศ. ๒๕๔๗

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการ โครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๓ เดือน ๑๐ พ.ศ. ๒๕๔๗

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นางสาวสิรินาถ ศิริประภานนท์กุล
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนรักษ์ เมฆขยาย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทั่วไปของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย และ 3) ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ โดยข้อมูลในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ ร.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ครอบคลุมทุกตำบลในอำเภอสันทรายทั้งหมด 13 ตำบล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 197 ราย แยกเป็นเกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ 105 ราย และเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ 92 ราย ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Discriptive Statistic) และใช้แบบจำลองโลจิต (Logit Model) เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 3 ปี ของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ส.) สาขาแม่โจ้ โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.67 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 46.10 ปี ร้อยละ 77.14 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 78.10 มีสถานภาพสมรส มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.10 คน มีที่ดินถือครองเฉลี่ย 6.29 ไร่ รายได้เฉลี่ยต่อปี 142,760.95 บาท รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 122,938.10 บาท และรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 22,057.14 บาท ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรเฉลี่ย 76,205.71 บาท ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 25,200.00 บาท มี

เงินออมเฉลี่ย 3,229.55 บาท หนี้เงินกู้เฉลี่ย 25,861.19 บาท ดอกเบี้ยค้างชำระเฉลี่ย 554.21 บาท และมีจำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่นเฉลี่ย 76,748.33 บาท 2) เกษตรกรกลุ่ม เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.87 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 42.40 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 35.87 สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.48 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 4.87 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยทั้งปี 105,141.30 บาท แยกเป็นรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 83,065.22 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 21,010.87 บาท ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรเฉลี่ย 58,652.17 บาท ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 29,217.39 บาท มีเงินออมเฉลี่ย 1,487.99 บาท หนี้เงินต้นเฉลี่ย 66,969.01 บาท ดอกเบี้ยค้างชำระเฉลี่ย 5,848.08 บาท และมีปริมาณหนี้สินจากแหล่งอื่นเฉลี่ย 80,422.57 บาท

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ โดยใช้แบบจำลอง Logit Model ผลการวิเคราะห์พบว่า ปริมาณหนี้เงินกู้ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ณ 31 มีนาคม 2544 (X_1) ปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการ ณ 31 มีนาคม 2544 (X_2) ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_3) และค่าใช้อย่างนอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_4) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่รายได้ในภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_5) และรายได้นอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_6) จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แบบจำลองโลจิสติกที่สร้างขึ้น สามารถอธิบายการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ถึงร้อยละ 80.3 ส่วนที่เหลืออีก 19.70 เป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่นที่มีได้อยู่ในสมการ เมื่อนำแบบจำลองมาใช้พยากรณ์จำนวนของเกษตรกรรายย่อย ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีความถูกต้องในการพยากรณ์กลุ่มเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ร้อยละ 95.24 และมีความถูกต้องในการพยากรณ์กลุ่มเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ร้อยละ 89.13 หรือมีความถูกต้องในการพยากรณ์รวมทั้งสองกลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 92.39

ปัญหาและความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สามารถสรุปได้ว่า ร้อยละ 13.20 เสนอให้มีโครงการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเนื่อง รองลงมาร้อยละ 6.60 ควรขยายเวลาคืนเงินและลดดอกเบี้ย ร้อยละ 6.09 ควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 3.55 ควรมีนักวิชาการเข้ามาแนะนำด้านการเกษตร ร้อยละ 3.05 ควรมีการติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง และร้อยละ 1.02 ควรมีการควบคุมการจัดทำบัญชีฟาร์มอย่างต่อเนื่อง

Title	Factors Affecting the Decision Making of Small Farmers to Participate in the Farm Debt Suspension Project of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (Maejo Branch) in Sansai District, Chiang Mai Province
Author	Miss Sirinat Siripraphanonkul
Degree of	Master of Science in Agricultural Economics
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Tanarak Meckhayai

ABSTRACT

The main objectives of this research were to study: (1) general attributes of clients of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC Maejo Branch) in Sansai district, Chiang Mai province; (2) factors affecting their decision making to participate in the farm debt suspension project; and (3) the problems and guidelines for solving these problems in relation to the implementation of the project. The main source of data was the BAAC (Maejo Branch) covering all 13 tambons in Sansai district and involving 197 small farmers divided into two groups: 92 farmers for farm debt suspension and 105 farmers for debt reduction. The collected data were then analyzed by using the SPSS for Windows. The data analysis of involved descriptive statistics and Logit Model to determine the correlation of the various factors that might influence the decision of small farmers to participate in the farm debt suspension project as clients during the past three years.

The results of the study are summarized as follows: The small farmers who participated in the farm debt suspension project of the BAAC (Maejo Branch) were divided into two groups. 1) The farmers whose debts were reduced were mostly male (86.67%), had an average age of 46.10 years (77.14%) and had highest educational attainment of the fourth grade (78.10%). They were married, and had an average of 4.10 family members, average land holding of 6.29 rai, an average annual income of 142,760.95 baht (122,938.10 baht from agriculture and 22,057.14 baht from non-agriculture activities), average agricultural expenses of 76,205.71 baht and 25,200.00 baht non-agriculture expenses, average savings of 3,229.55 baht; average capital

debt of 25,861.19 baht; average debt interest of 554.21 baht and average estimated debt of 76,748.33 baht from other sources. 2) The farmers whose debt payments were delayed were mostly male (85.87%) with an average age of 42.40 years, had highest educational attainment of the fourth grade (35.57%); and an average of 3.48 family members, an average of 4.87 rai of land; earned an average of 105,141.30 baht per year (83,065.22 baht from agriculture and 21,010.87 baht/year from non-agriculture), an average farm expenses of 58,652.17 baht and non-farm expenses of 29,217.39 baht, average savings of 1,487.99 baht, average capital debt of 66,969.01 baht, average debt interest of 5,848.08 baht and average estimated debt of 80,422.57 baht from other sources.

Analysis of factors influencing the decision of small farmers joining the farm debt suspension project by using the Logit Model, showed that the amount of loans from the BAAC (Maejo Branch) prior to project participation on March 31, 2002 (X_1), the amount of interest for non-debt payment prior to project participation on March 31, 2002 (X_2), farm expenses (X_7) and non-farm expenses (X_8) during the fiscal year 2001, influenced the decision of small farmers joining the project for farm debt suspension with positive correlation. At the same time, the farm income (X_5) and non-farm income (X_6) during the fiscal year 2001, were found to significantly affect the decision of small farmers for farm debt suspension in reverse correlation. The Logit Model produced was able to explain the decision of small farmers joining the farm debt suspension project as clients of the BAAC (Maejo Branch) at 80.3% while 19.70% were influenced by other factors in the algebraic equation. When Logit Model was used to predict the number of small farmers who were clients of the BAAC (Maejo Branch), the prediction was correct in terms of the group of farmers choosing debt reduction at 95.24% and farm debt suspension at 89.13%, or a correct percentage of 92.39 for both groups.

Recommendations of small farmers joining the farm debt suspension project were: continuous subsidies project (13.20%), extension of repayment period and interest reduction rate (6.60), openness for all farmer groups to join in the project (6.09%), advice from agricultural staffs (3.55%), continuous auditing of the project (3.05%), and continuous supervision of farm accounts.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนรักษ์ เมฆขยาย ที่รับเป็นประธาน กรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทรพศิริ กรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ กรรมการที่ปรึกษา และอาจารย์บุญสม สุขจิตต์ กรรมการตัวแทนบัณฑิต ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขจนกระทั่งสำเร็จเป็นวิทยานิพนธ์อย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อรังสรรค์ ศิริประภาณนัทกุล และคุณแม่ สว่างลัย ศิริประภาณนัทกุล ที่ได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนมาโดยตลอด ขอขอบคุณ ทุก ๆ คนในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจให้ตลอดระยะเวลาในการศึกษา

สิรินาถ ศิริประภาณนัทกุล

เมษายน 2547

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
1. ประวัติความเป็นมาและการดำเนินงานของ ร.ก.ศ.	6
2. โครงการพักรับภาระหนี้และลดภาระหนี้	11
3. ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า ร.ก.ศ. สาขาแม่โจ้	26
4. ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	29
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
กรอบแนวความคิดรวบยอด	41
สมมติฐานในการวิจัย	45
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	48
สถานที่ดำเนินการวิจัย	48
ผู้ให้ข้อมูล	48
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	49
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	52
การทดสอบแบบสอบถาม	53

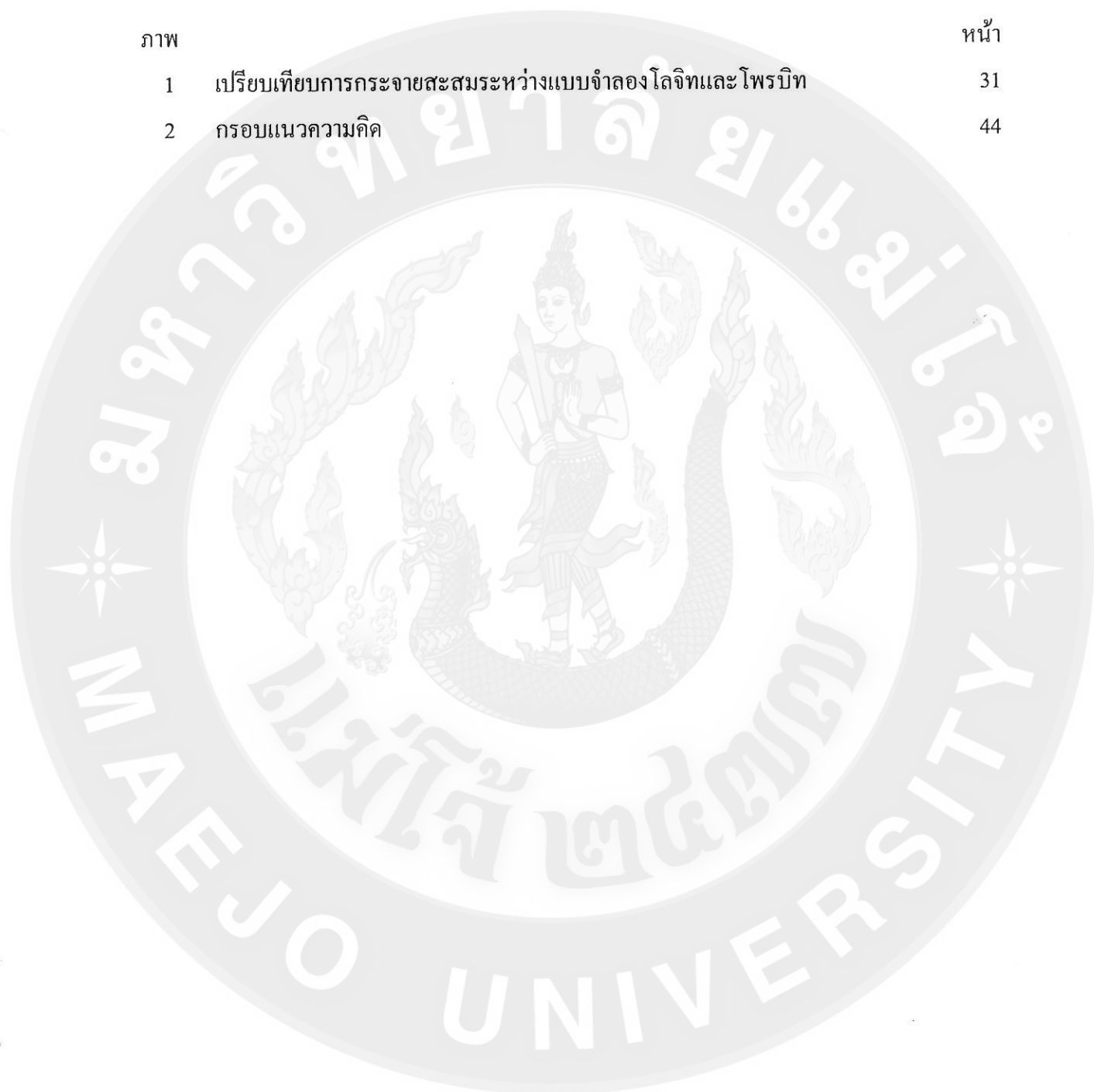
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
ระยะเวลาในการวิจัย	54
บทที่ 4 ผลการวิจัย	55
ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	
การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	55
ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือ	
ลดภาระหนี้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	
สาขาแม่โจ้	72
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้	
และลดภาระหนี้ โดยใช้แบบจำลอง Logit Model	74
ส่วนที่ 4 ปัญหาและความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้	
และลดภาระหนี้	82
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	86
สรุปผลการวิจัย	86
อภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	99
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	104

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 สิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากโครงการ	20
2 สรุปเปรียบเทียบโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย	23
3 จำนวนลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ที่มีคุณสมบัติ ด้าบลต่าง ๆ (ณ 21 ธันวาคม 2544)	49
4 ผลการคำนวณจำนวนตัวอย่างที่จะศึกษา	52
5 ลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกรลูกค้าธนาคารฯ	57
6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำแนกตามการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	59
7 การถือครองที่ดินของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำแนกตามการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	61
8 ปริมาณหนี้สิน เงินออม และดอกเบี้ยค้างชำระของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำแนกตามการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	65
9 รายได้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำแนกตามการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	67
10 ค่าใช้จ่ายของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำแนกตามการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	70
11 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	73
12 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	78
13 คำร้อยละของความถูกต้องของแบบจำลองโลจิสติกในการวิเคราะห์การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย	81
14 ปัญหาและความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	83
15 ข้อเสนอแนะ	85

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	เปรียบเทียบการกระจายสะสมระหว่างแบบจำลองโลจิสติกและโพรบิท	31
2	กรอบแนวความคิด	44

บทที่ 1

บทนำ

ตามที่รัฐบาลชุดปัจจุบันได้กำหนดนโยบายพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ เป็นระยะเวลา 3 ปี (1 เมษายน 2544 – 31 มีนาคม 2547) ให้แก่เกษตรกรรายย่อยที่เป็นลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นสถาบันการเงินพิเศษของรัฐตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ส.) พ.ศ. 2509 ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่ให้สินเชื่อแก่เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ อันจะเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งถือเป็นรากฐานของระบบเศรษฐกิจให้ได้ฟื้นฟูมีเงินทุนและเงินออม ตลอดจนการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนและปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ตลอดจนคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาหนี้สินการเกษตรของประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยผ่านระบบของ ร.ก.ส. นั้น

โดยอาศัยความตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 และ 29 เมษายน 2544 โดยกำหนดคุณสมบัติหลักของเกษตรกรคือ มีหนี้เงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท และเพิ่มเดิมการเปลี่ยนเป็นมีหนี้เงินกู้คงเหลือไม่เกิน 100,000 บาท ณ 31 มีนาคม 2544 ตามลำดับนั้น โดยมีเกษตรกรเป้าหมายทั้งหมด 2,379,788 ราย คิดเป็นจำนวนหนี้เงินกู้ 94,056 ล้านบาท (กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์, 2544) โดยปัจจุบันเกษตรกรเป้าหมายได้แสดงความประสงค์ขอเข้าร่วมโครงการแล้วทั้งหมด 2,254,792 ราย คิดเป็น 95% โดยส่วนที่เหลือไม่เข้าร่วมโครงการเนื่องจากมีเหตุผลปกติในตัวลูกค้ำผู้มีสิทธิ เช่น ดาย ย้ายที่อยู่ ไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น (ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร, 2544ก)

ในจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วม โครงการ มีทางเลือกตามโครงการดังกล่าว 2 ทางเลือก คือ

1. พักชำระหนี้เป็นการหยุดส่งชำระหนี้ต่อ ร.ก.ส. ตามระยะเวลาโครงการ
2. ลดภาระหนี้ เป็นการไม่ประสงค์จะพักชำระหนี้ โดยได้สิทธิพิเศษลดอัตราดอกเบี้ยลง 3%

จากข้อมูลของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2544ก) มีผู้ประสงค์เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้แล้วทั้งหมด 1,155,360 ราย คิดเป็นร้อยละ 49

โดยการดำเนินการดังกล่าว รัฐบาลจะทำการชดเชยส่วนสูญเสียรายได้ต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปีละ 6,000 ล้านบาท และมุ่งทำการช่วยเหลือเกษตรกรหลัง

โดยการดำเนินการดังกล่าว รัฐบาลจะทำการชดเชยส่วนสูญเสียรายได้ต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปีละ 6,000 ล้านบาท และมุ่งทำการช่วยเหลือเกษตรกรหลังพักชำระหนี้ให้สามารถฟื้นฟูการประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรงบประมาณให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปดำเนินการปีละ 2,000 ล้านบาท

ปัญหาการวิจัย

จากการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว มีปัญหาที่หลาย ๆ ฝ่ายให้ความสำคัญและวิตกกังวลอย่างมาก คือ การรักษาวินัยทางการเงินของเกษตรกร และผลสำเร็จของงบประมาณแผ่นดิน จำนวนปีละ 8,000 ล้านบาท แต่ปัญหาทั้ง 2 ประการ มีเงื่อนไขทางด้านเวลาที่เกี่ยวข้องคือ กำหนดสิ้นสุดโครงการ 3 ปี จนถึง 31 มีนาคม 2547 หากจะทำการศึกษาปัญหาดังกล่าว ณ ปัจจุบัน ก็จะได้ข้อมูลไม่สมบูรณ์มากนัก แต่มีปัญหาก็ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ และมีความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ ปัญหาการตัดสินใจภายใต้เงื่อนไขจำกัด โดยเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการดังกล่าว สามารถตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยแสดงความประสงค์ที่จะพักชำระหนี้หรือไม่พักชำระหนี้โดยลดภาระหนี้ ได้รับชดเชยอัตราดอกเบี้ยลดลง 3% แทน

เป็นที่ทราบกันทั่วไปเป็นอย่างดีว่า นโยบายนี้เป็นนโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้หาเสียงในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทยจนได้รับฉันทามติอย่างท่วมท้น ได้รับเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรจนสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ แต่หากพิจารณาจากข้อมูลการตัดสินใจของเกษตรกรที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ ร้อยละ 51 และลดภาระหนี้ ร้อยละ 49 ปัจจัยใดที่มีผลต่อการตัดสินใจดังกล่าวจึงจำเป็นต้องทำการศึกษายละเอียดถี่ถ้วน เพื่อใช้เป็นข้อมูลบริหารจัดการโครงการดังกล่าวจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตลอดจนใช้วางแผนบริหารและแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคเกษตรอย่างเป็นระบบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ กำหนดดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของลูกค้ายธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. สามารถทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย
2. สามารถใช้ข้อมูลที่ได้ศึกษาเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
3. สามารถนำข้อมูลและปัจจัยในการตัดสินใจของเกษตรกรไปใช้ในการวางแผนบริหารและแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคเกษตรต่อไปได้

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตและข้อจำกัด คือ

1. การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นเฉพาะถึงการตัดสินใจภายใต้เงื่อนไขของโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 3 ปี เท่านั้น ไม่ได้มุ่งเน้นถึงผลสำเร็จของโครงการแต่ประการใด
2. การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาประชากรที่เข้าร่วมโครงการซึ่งเป็นเกษตรกรรายย่อย ลูกค้า ธ.ก.ส. เท่านั้น
3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาเฉพาะลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ สืบเนื่องจากโครงการดังกล่าวกำหนดเป้าหมายคือ เกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ทั่วประเทศมีคุณสมบัติและเงื่อนไขเหมือนกันทั่วประเทศ รายละเอียดของข้อมูลไม่แตกต่างกันมากนัก จึงทำการศึกษาเฉพาะกรณีศึกษา ซึ่งจะสามารถเป็นตัวแทนของข้อมูลได้ดี ภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา และงบประมาณ

นิยามศัพท์

เกษตรกรรายย่อย หมายถึง เกษตรกรที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ มีหนี้เงินกู้ ณ 31 มีนาคม 2544 ไม่เกิน 100,000 บาท

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง การรวมกลุ่มของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ เพื่อร่วมกันทำธุรกรรมทางการเงิน การผลิต การตลาด ต่อ ธ.ก.ส. โดยมีรหัสกลุ่มเรียงตามจำนวนเต็มบวกตามลำดับก่อนและหลังการจัดตั้งกลุ่มของอำเภอต่าง ๆ

สาขา หมายถึง สำนักงานให้บริการในท้องที่อำเภอต่าง ๆ ของ ธ.ก.ส. จัดแบ่งตามระเบียบการจัดส่วนงานของ ธ.ก.ส.

หน่วยอำเภอ หมายถึง สำนักงานหรือส่วนงานที่ให้บริการด้านสินเชื่อแก่เกษตรกรในท้องที่อำเภอต่าง ๆ ภายใต้สังกัดสำนักงานสาขา

สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด หมายถึง สำนักงานหรือส่วนงานที่รับผิดชอบดูแลสาขาหลาย ๆ สาขา ของ ธ.ก.ส. ปกติถือตามพื้นที่จังหวัดตามการปกครองท้องถิ่นของไทย (มีบางสำนักงานรับผิดชอบมากกว่า 1 จังหวัด)

พักชำระหนี้ หมายถึง การเลือกตัดสินใจหยุดส่งชำระหนี้ต่อ ธ.ก.ส. ภายใต้เงื่อนไขของโครงการพักชำระหนี้

ลดภาระหนี้ หมายถึง การไม่เลือกพักชำระหนี้ แต่จะได้สิทธิพิเศษลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลง 3% จากอัตราดอกเบี้ยปกติของ ธ.ก.ส. ภายใต้เงื่อนไขของโครงการพักชำระหนี้

การฟื้นฟูการประกอบอาชีพหลังการพักชำระหนี้ หมายถึง การช่วยเหลือของภาครัฐ ที่มีต่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ หลังได้รับอนุมัติให้พักชำระหนี้

ชั้นลูกค้า หมายถึง การจัดชั้นลูกหนี้ ของ ธ.ก.ส. โดยแบ่งตามประวัติการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้าต่อธนาคาร

กิจกรรมที่เกษตรกรทำ หมายถึง อาชีพการเกษตรที่เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ทำอยู่เพื่อเป็นรายได้เลี้ยงชีพ เช่น ปลูกมันฝรั่ง เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ซึ่งแต่ละกิจกรรมอาจใช้เวลาไม่เท่ากัน หรือใช้เงินทุนต่างกัน

ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. หมายถึง จำนวนเงินที่เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ทำการกู้ยืมจาก ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้

ปริมาณดอกเบี้ยเงินกู้ ธ.ก.ส. ค้างชำระ หมายถึง จำนวนเงินค่าดอกเบี้ยที่เกษตรกรต้องชำระเป็นงวดให้แก่ ธ.ก.ส. แต่ยังมีได้ชำระก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้

ปริมาณหนี้สินภายนอก หมายถึง ปริมาณหนี้สินที่เกษตรกรกู้ยืมมาจากบุคคลหรือสถาบันอื่นนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. ก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้

ปริมาณเงินออม หมายถึง ปริมาณเงินที่เกษตรกรเก็บไว้เพื่อใช้ในอนาคต ไม่ได้มีไว้เพื่อใช้จ่ายในขณะปัจจุบัน

รายได้ที่เป็นเงินสดจากการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 หมายถึง รายได้ที่เป็นเงินสดจากการขายผลิตผลการเกษตรในรอบ 1 ปี ก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้

รายได้นอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 หมายถึง รายได้ที่เป็นเงินสดที่ได้จากอาชีพอื่นนอกเหนือจากการเกษตร เช่น ค่าขาย รับจ้าง เป็นต้นในรอบ 1 ปี ก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้

ค่าใช้จ่ายในการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพการเกษตร เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ายา เป็นต้น ก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้เป็นเวลา 1 ปี

ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อใช้นอกการเกษตร หรือค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมประกอบอาชีพนอกการเกษตร เช่น ทำร้านอาหาร ร้านเสริมสวย กิจการร้านเสื้อผ้า เป็นต้น ก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้เป็นเวลา 1 ปี

การประสพภัยธรรมชาติ หมายถึง ในการเกษตรกรรมได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม โรคและแมลง เป็นต้น ทำให้ผลผลิตที่ได้ต่ำกว่าที่เคยได้รับ

แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ หมายถึง การที่เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ เช่น ถ้าเลือกพักชำระหนี้เกษตรกรจะได้นำเงินรายได้ในช่วงพักชำระหนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ไม่ต้องชำระคืน ธ.ก.ส. เป็นต้น แต่ถ้าเลือกไม่พักชำระหนี้เกษตรกรก็จะได้รับการลดอัตราดอกเบี้ยลง 3% อีกทั้งสามารถกู้เงินเพิ่มได้ในช่วงระยะเวลาของโครงการพักชำระหนี้ และได้รับบัตรเอกลักษณ์ เป็นต้น ซึ่งเกษตรกรจะทำการตัดสินใจว่าต้องการได้รับประโยชน์จากทางเลือกใดมากกว่ากัน

รอบปีบัญชี 2543 หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่ 1 เมษายน 2543 ถึง 31 มีนาคม 2544 รวมระยะเวลาเป็น 1 ปี

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 3 ปี ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) นี้ ผู้วิจัยเสนอเนื้อหาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวความคิดไว้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาและการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

2. โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

3. ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้

4. ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ประวัติความเป็นมาและการดำเนินงานของ ธ.ก.ส.

1.1 ประวัติความเป็นมาและการก่อตั้ง ธ.ก.ส.

ทวิศักดิ์ วัฒนกุล (2539: 15–39) ในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แนวความคิดที่จะจัดตั้งธนาคารของชาวนาชาวไร่ หรือ “ธนาคารเกษตร” ขึ้น เพื่อช่วยปลดปล่อยหนี้สินของเกษตรกรได้บังเกิดขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรมีเงินทุนไม่เพียงพอสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในระหว่างฤดูเพาะปลูก ดังนั้น เกษตรกรจึงกู้ยืมเงินจากเอกชนโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงหรือสร้างภาระผูกพันกับนายทุนเงินกู้แบบดอกเบี้ย หรือบางครั้งต้องขายผลิตผลให้แก่ผู้ให้กู้เงิน โดย ผู้ให้กู้เงินเป็นผู้กำหนดราคาซื้อตามใจชอบ เกษตรกรจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบและมีหนี้สินพอกพูนตลอดเวลา

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากท้องพระคลังมีเงินจำกัด ความคิดที่จะจัดตั้งธนาคารเกษตรหรือธนาคารชาวนาในครั้งนั้นจึงได้เลิกล้มไป ต่อมาปี พ.ศ. 2490 รัฐบาลจึงได้ตั้งธนาคารเพื่อการสหกรณ์เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนอำนวยความสะดวกแก่สหกรณ์ แต่การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จโดยมีเหตุผลต่าง ๆ ดังนี้

1. ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิกสหกรณ์เท่านั้น ในขณะที่ยังมีเกษตรกรที่ไม่ใช่สมาชิกสหกรณ์อีกเป็นจำนวนมากที่ต้องการเงินกู้ ซึ่งธนาคารเพื่อการสหกรณ์ไม่มีอำนาจหรือหน้าที่ให้กู้ได้

2. ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ให้เงินกู้ส่วนใหญ่เป็นแบบระยะยาวหรือปานกลาง แต่เกษตรกรมีความต้องการเงินกู้เพื่อผลิตผลระยะสั้นเป็นอันมาก

3. ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ มิได้ทำหน้าที่ให้สินเชื่อแบบกำกับแนะนำ (supervised credit) และยังไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่นี้ได้ และมีผลขาดทุนจำนวนมาก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2509 โดยให้เป็นสถาบันการเงินระดับชาติทำหน้าที่อำนวยความสะดวกโดยตรงให้แก่เกษตรกร และสถาบันเกษตรกร ซึ่งได้แก่ กลุ่มเกษตรกรและ สหกรณ์การเกษตร ขึ้นแทนธนาคารเพื่อการสหกรณ์

พ.ร.บ. ดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2509 เป็นต้นไป และ ธ.ก.ส. ได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2509 โดยได้รับโอนบรรดาทรัพย์สินหนี้สิน ความรับผิดชอบธุรกิจ พนักงานและลูกจ้างมาจากธนาคารเพื่อการสหกรณ์

ธ.ก.ส. มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริมอาชีพการเกษตรหรือการดำเนินงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกร สมาชิกกลุ่มเกษตรกร และสมาชิกสหกรณ์การเกษตร สามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องในการเกษตรและนอกภาคการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว

สำนักงานใหญ่ ธ.ก.ส. ตั้งอยู่เลขที่ 469 ถนนนครสวรรค์ (นางเลิ้ง) แขวงจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300 โดยมีสำนักงานสาขาและหน่วยอำเภอตั้งอยู่ในจังหวัดและอำเภอต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักรไทย รวม 494 สาขา และ 847 หน่วยอำเภอ (ข้อมูลเมื่อสิ้นปีบัญชี 2539)

คณะกรรมการธนาคารมีจำนวนทั้งสิ้นไม่เกิน 11 คน เป็นผู้กำหนดนโยบายและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของธนาคาร

คณะกรรมการธนาคาร ประกอบด้วย

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี	กรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงการคลัง	กรรมการ
5. ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์	กรรมการ
6. ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	กรรมการ
7. ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย	กรรมการ

8. ผู้แทนสหกรณ์การเกษตรผู้ถือหุ้น กรรมการ
9. ผู้จัดการ ธ.ก.ส. กรรมการและเลขานุการ
- และกรรมการอื่น ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมอีกไม่เกิน 2 คน

1.2 ภารกิจหลักของ ธ.ก.ส.

1.2.1 ด้านสินเชื่อเกษตรกร

การให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. เป็นการให้กู้เงินแบบกำกับและแนะนำ (supervised credit) ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้เกษตรกรลูกค้านำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยพนักงาน ธ.ก.ส. จะออกไปตรวจสอบควบคุมการใช้จ่ายเงินกู้ของลูกค้าให้เป็นไปตามแผนงาน

1.2.1.1 กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.

กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. หมายถึง กลุ่มของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกัน รู้จักคุ้นเคยกันและรู้งานการเกษตรของกันและกัน เป็นอย่างดี กลุ่มลูกค้ากลุ่มหนึ่ง ๆ จะต้องมีการเกษตรจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ที่สมัครใจเข้าร่วมกลุ่มกันจัดทำธุรกรรมทางการเงิน การผลิต การตลาด ต่อ ธ.ก.ส.

ในแต่ละกลุ่มลูกค้าจะคัดเลือกลูกค้าคนใดคนหนึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มลูกค้า ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในกิจการของ ธ.ก.ส. ยินยอมเสียสละเวลาและอุทิศตนเพื่อเป็นผู้ประสานงานระหว่าง ธ.ก.ส. และกลุ่มลูกค้า

1.2.1.2 คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นลูกค้า

เกษตรกรผู้ที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. จะต้องมีความประพฤติดังนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี
3. เป็นเกษตรกรตามข้อบังคับของ ธ.ก.ส.
4. มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกอบรมในการเกษตรมาแล้วพอสมควร
5. มีถิ่นที่อยู่และประกอบอาชีพการเกษตรส่วนใหญ่ในท้องที่ดำเนินงานของสาขาซึ่งตนขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำมาแล้ว เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี
6. เป็นผู้ก่อให้เกิดผลิตผลการเกษตรเพื่อขายในปีหนึ่ง ๆ เป็นมูลค่าพอสมควร หรือมีลูกทาง จะปรับปรุงการเกษตรให้มีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้ได้

7. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ มีชื่อเสียงดี และรู้จักประหยัด

8. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

9. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

10. ไม่เคยถูกให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขา

1.2.1.3 การดำเนินการให้กู้เงิน

ปัจจุบัน ธ.ก.ส. ได้กำหนดประเภทการให้กู้เงินแก่เกษตรกรราย

คน ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย (ระยะสั้น) เงินกู้เพื่อเป็นต้นทุนการผลิต หรือลงทุนในปัจจัยผันแปรในการผลิต ซึ่งจะให้ผลตอบแทนจากตัวเงินกู้ได้เอง ตามปกติเมื่อครบรอบระยะเวลาการผลิตมีการขายผลิตผลที่ผลิตได้ ต้องนำเงินต้นมาชำระคืน กำหนดระยะเวลากู้ได้ไม่เกิน 12 เดือน พิเศษได้ไม่เกิน 18 เดือน

2. เพื่อเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ (ระยะยาว) เงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนที่ไม่ให้ผลตอบแทนโดยตรง หรือลงทุนในปัจจัยคงที่ ซึ่งจะให้ผลตอบแทนระยะยาว หรือโดยอ้อม การชำระคืนจึงไม่สามารถชำระคืนทั้งหมดได้ในระยะเวลาอันสั้น จะต้องแบ่งการชำระเป็นงวด ๆ 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี ตามแต่กรณี สูงสุดได้ไม่เกิน 15 ปี พิเศษ 20 ปี

และประเภทหนังสือกู้เงินดังกล่าวสามารถแบ่งย่อยตามการใช้เงินกู้ได้อีก คือ

1. การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การใช้เงินกู้ในภาคการเกษตร สามารถกู้ได้ทั้งเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย และค่าลงทุน

2. การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ การใช้เงินกู้นอกภาคการเกษตร ซึ่งไม่ใช่อาชีพเกษตรกรรมโดยตรง อาจจะเกี่ยวเนื่องกับการเกษตร เช่น การรวบรวม การแปรรูป หรือทำหน้าที่การตลาดสินค้าเกษตร เป็นต้น หรือจะไม่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรเลย แต่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร กล่าวคือ ผู้กู้ต้องเป็นเกษตรกรเท่านั้น เช่น อาชีพบริการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น โดยสามารถขอกู้ได้เหมือนอาชีพเกษตรกรรม คือสามารถกู้ได้ทั้งเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย (ระยะสั้น) และเพื่อเป็นค่าลงทุน (ระยะยาว)

3. การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นสินเชื่อที่ไม่ใช่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพโดยตรง เป็นสินเชื่อที่ไม่ให้ผลตอบแทนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม แต่จะช่วยให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ดีขึ้น เช่น การสร้างบ้านเรือน การศึกษา การรักษาพยาบาล เป็นต้น เกษตรกรสามารถกู้ได้ทั้งเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย และค่าลงทุน โดยแบ่งตามระยะเวลาและความสามารถในการชำระคืนของลูกค้าแต่ละราย

1.2.1.4 หลักประกันเงินกู้

ตามระเบียบ ธ.ก.ส. การกู้เงินทุก ๆ สัญญา ผู้กู้จะต้องจัดหาหลักประกันการกู้เงินต่อธนาคาร ดังต่อไปนี้

1. เงินฝาก หรือพันธบัตรรัฐบาล ผู้กู้สามารถใช้เป็นหลักประกันโดยผู้ได้ไม่เกิน 80% ของจำนวนเงินฝาก หรือพันธบัตร
2. การจำนองอสังหาริมทรัพย์เป็นประกัน ได้แก่การจำนองอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในเขตประเทศไทย เช่น เอกสารสิทธิ์ที่ดินต่าง ๆ เป็นต้น สามารถใช้เป็นหลักประกันได้ตามชั้นของ ลูกค้ายกคือ

- 2.1 ลูกค้ายชั้น B ผู้ได้ไม่เกิน 50% ของวงเงินจำนอง
- 2.2 ลูกค้ายชั้น A ผู้ได้ไม่เกิน 60% ของวงเงินจำนอง
- 2.3 ลูกค้ายชั้น AA ผู้ได้ไม่เกิน 70% ของวงเงินจำนอง
- 2.4 ลูกค้ายชั้น AAA ผู้ได้ไม่เกิน 80% ของวงเงินจำนอง

3. การรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน เป็นการยินยอมผูกพันตน รับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันของลูกค้ายธนาคาร จำนวนสูงสุดไม่เกิน 150,000 บาท
4. การค้ำประกันเป็นการยินยอม ค้ำประกันหนี้เงินกู้ของบุคคลอื่น ของลูกค้ายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สามารถค้ำประกันได้สูงสุดไม่เกิน 150,000 บาท

1.2.2 ด้านสินเชื่อสถาบันเกษตรกร

ธ.ก.ส. ให้บริการแก่สถาบันเกษตรกร ที่ขึ้นทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ และนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกร โดยสามารถขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อเป็นทุนให้กู้แก่สมาชิก
2. เพื่อเป็นทุนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร
3. เพื่อเป็นทุนในการรวบรวมผลผลิตผลการเกษตร
4. เพื่อเป็นค่าลงทุนในทรัพย์สินของสถาบัน

1.2.3 ด้านเงินฝาก

ธ.ก.ส. ให้บริการรับฝากเงินทั้งประเภทเงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์ โดยให้ดอกเบี้ยในอัตราเดียวกันกับธนาคารอื่น ๆ ซึ่งสามารถแยกเงินฝากได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. เงินฝากจากประชาชนทั่วไป
2. เงินรับฝากจากส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

2. โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

2.1 มติคณะรัฐมนตรี รัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร

2.1.1 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 เห็นชอบ โครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล ผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่ประสบปัญหาหนี้สินจากเหตุสุดวิสัย และจำเป็นต้องให้ลดภาระหนี้สิน 3 ปี เพื่อให้มีโอกาสฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ และเกษตรกรจะต้องใช้โอกาสนี้ ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและชำระหนี้ได้หลังสิ้นสุดโครงการ ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัวอย่างแท้จริงและยั่งยืน

เกษตรกรเป้าหมาย

เกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. วงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท ได้พักชำระหนี้เงินต้นและไม่เสียดอกเบี้ยเป็นเวลา 3 ปี (ตั้งแต่ 1 เมษายน 2544 ถึง 31 มีนาคม 2547) รวมต้นเงิน คงเป็นหนี้ 75,031 ล้านบาท แบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

ชั้นลูกค้า	จำนวน (ราย)	มูลค่าเงินกู้คงเป็นหนี้ (ล้านบาท)
1. ลูกค้าไม่มีปัญหาการค้างชำระ (ลูกค้าชั้นดี)	1,231,099	43,531
2. ลูกค้าใหม่หรือได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้ (ลูกค้าชั้นทั่วไป)	433,971	13,122
3. ลูกค้าค้างชำระ	447,062	18,378
รวม	2,112,132	75,031

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2544ก)

ทั้งนี้ เกษตรกรรายย่อยที่อยู่ในข่ายและประสงค์ขอรับความช่วยเหลือตามโครงการ ต้องแสดงเจตจำนงเข้าร่วมโครงการกับ ธ.ก.ส. และจะต้องเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงการผลิตเพื่อฟื้นฟูอาชีพและพัฒนาอาชีพตามที่รัฐบาล ธ.ก.ส. และหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกับเกษตรกรเป็นผู้กำหนดร่วมกัน

2.1.2 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 เห็นชอบโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพิ่มเติม

เกษตรกรเป้าหมาย

เกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีหนี้เงินกู้คงเหลือไม่เกิน 100,000 บาท ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 โดยให้รวมเกษตรกรที่มีวงเงินกู้เกิน 100,000 บาท แต่มีหนี้เงินกู้คงเหลือและไม่ประสงค์จะใช้วงเงินกู้เกิน 100,000 บาท ตลอดระยะเวลา 3 ปี ของการดำเนินโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ต้นเงินคงเป็นหนี้ 94,056 ล้านบาท แบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

ชั้นลูกค้า	จำนวน (ราย)	มูลค่าเงินกู้คงเป็นหนี้ (ล้านบาท)
1. ลูกค้าชั้นดี (ชั้น AAA, AA, A)	1,362,411	54,502
2. ลูกค้าทั่วไป (ชั้น B)	502,159	16,208
3. ลูกค้าค้างชำระ	515,218	23,346
รวม	2,379,788	94,056

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2544ก)

หมายเหตุ: เกษตรกรดังกล่าวประกอบด้วย

- (1) เกษตรกรรายย่อยที่มีวงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท ตามเป้าหมายเดิม 2,112,132 ราย หนี้เงินกู้รวม 75,031 ล้านบาท
- (2) เกษตรกรรายย่อยที่มีวงเงินกู้เกิน 100,000 บาท แต่มีหนี้เงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท และได้ปรับลดวงเงินกู้เหลือไม่เกิน 100,000 บาท 267,656 ราย หนี้เงินกู้รวม 19,025 ล้านบาท

2.1.3 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2544

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2544ข) ด้วยคณะรัฐมนตรีได้รับทราบรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามที่คณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามการดำเนินการตามนโยบายพักชำระหนี้ฯ เสนอโดยมีรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการ ฯ เห็นสมควรขยายระยะเวลาการแสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการ ฯ ของเกษตรกร ออกไปจนถึงวันที่ 30 กันยายน 2544 เพื่อเป็นการให้โอกาสเกษตรกรที่มีเหตุจำเป็นและยังไม่แสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย

1.1 เกษตรกรที่มีเหตุผลผิดปกติส่วนตัว (ตาย บวช ไม่สึก ถูกต้องโทษ จำคุก ป่วยหนัก ถูกดำเนินคดี)

1.2 ไปรับจ้างทำงานต่างจังหวัด

1.3 ไปรับจ้างทำงานต่างประเทศ

2. คณะกรรมการกำกับ ดูแล และติดตามการดำเนินการตามนโยบายพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ได้เสนอแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการ โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรใน 8 จังหวัดนาร่อง สรุปแนวทางและขั้นตอนได้ดังนี้

2.1 ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัดและระดับอำเภอ จะต้องสร้างเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยให้กระจายครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อชี้แจงแนะนำแก่เกษตรกรในโครงการฯ ให้ทราบถึงแนวทางและรูปแบบการดำเนินการ โครงการฯ

2.2 เจ้าหน้าที่ผู้ติดตามข้อ 2.1 ของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัดและอำเภอต้องทำความเข้าใจว่า โครงการนี้มี 2 ทางเลือก คือ พักชำระหนี้และลดภาระหนี้

2.3 การเข้าไปฟื้นฟูหรือส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร ควรจะต้องทราบถึงโครงสร้างหนี้เกษตรกรแต่ละรายว่ามีหนี้ยู่เท่าไร

2.4 ต้องทราบปัญหาหนี้สินเกษตรกรแต่ละรายให้ชัดเจนว่าเกิดจากสาเหตุอะไร จะได้ช่วยเหลือและฟื้นฟูได้ถูกต้อง

2.5 ต้องมีความรู้เรื่องตลาดเพื่อส่งเสริมอาชีพที่มีตลาดรองรับ

2.6 ต้องอยู่ภายใต้พื้นฐานความต้องการของเกษตรกรแต่ละรายเป็นหลัก

2.7 ต้องศึกษาปัจจัยพื้นฐานของเกษตรกร เช่น ทรัพยากรในท้องถิ่น ภูมิปัญญา เป็นต้น และห้ามสร้างหนี้เพิ่มให้แก่เกษตรกร

2.8 ต้องส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักประหยัดและเก็บออมเงิน เพื่อให้มีเงินเหลือเพียงพอชำระหนี้ให้แก่ ธ.ก.ส. ได้หลังจากสิ้นสุดระยะเวลาพักชำระหนี้แล้ว ดังนี้ การฟื้นฟูและส่งเสริมอาชีพใดจะต้องทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่อวันหลังค่าใช้จ่ายแล้ว เพียงพอต่อภาระหนี้สินที่เฉลี่ยเป็นรายวันในระยะพักหนี้ 3 ปี

3. เห็นชอบในแนวทางการดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับโครงการพักชำระหนี้ ดังนี้

3.1 ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการ โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรในลักษณะบูรณาการทั้งในเรื่องแผนงาน งบประมาณ การบริหารและการจัดการ กระทรวงเกษตรฯ และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง จะต้องจัดสรรงบประมาณของจังหวัดให้ทันตามความต้องการของเกษตรกร

3.2 ให้ ธ.ก.ส. จัดสรรงบประมาณของธนาคารประมาณ 8 ล้านบาท เฉลี่ยให้แก่หน่วยอำเภอทั่วประเทศเพื่อนำไปจัดหาปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร ในกรณีที่ส่วนราชการยังไม่สามารถสนับสนุนได้เป็นการเฉพาะหน้าเร่งด่วน

3.3 ให้กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ ธ.ก.ส. เป็นต้น จัดหาตลาดและประกันราคาผลผลิตขั้นต่ำให้แก่เกษตรกร

3.4 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับ ธ.ก.ส. ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยและส่วนงานที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมชี้แจงนโยบายพักหนี้และโครงการฟื้นฟูฯ ให้แก่ปลัดกระทรวงและผู้ตรวจทุกกระทรวง อธิบดีทุกกรมที่เกี่ยวข้อง ผู้ว่าราชการจังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เกษตรจังหวัดและผู้อำนวยการสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดทุกจังหวัด

3.5 เห็นควรให้รัฐบาลมอบรางวัลเพื่อเป็นกำลังใจให้แก่จังหวัด อำเภอ และกลุ่มเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จจากการดำเนินโครงการ

3.6 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือร่วมกับสำนักงานงบประมาณ ในการจัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2545 ตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและให้เกิดการบูรณาการแผนงานต่าง ๆ ของแต่ละกรมในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างแท้จริง

2.2 หลักการและเหตุผลของโครงการพักชำระหนี้

ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีฐานะยากจน โดยผู้ที่มีปัญหามากที่สุดคือเกษตรกรรายย่อย ดังนั้น รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายในการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้สินให้เกษตรกรรายย่อย โดยจะช่วยเหลือฟื้นฟูให้มีเงินออมและเงินทุน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้ครัวเรือน ปรับปรุงประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรทั้งระบบ ตลอดจนช่วยเหลือฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวมให้ดีขึ้นด้วย

เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยที่มีปัญหาความยากจน ส่วนใหญ่กู้เงินจาก ธ.ก.ส. และเป็นลูกค้าที่กู้เงินโดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้วงเงินไม่เกิน 100,000 บาท ดังนั้น รัฐบาล

จึงกำหนดเป็นหลักการให้ ธ.ก.ส. ดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินที่มีอยู่กับธนาคารอื่นเนื่องมาจาก เหตุสุจริตและจำเป็นให้ได้รับการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้เป็นเวลา 3 ปี การช่วยเหลือลูกค้าย จะต้องเป็นไปภายใต้หลักการรักษาวินัยทางการเงินและการคลัง เพื่อให้มีการใช้เงินของรัฐอย่างมี ประสิทธิภาพ และเป็นภาระกับผู้เสียภาษีน้อยที่สุด โดยให้ธนาคารงดเรียกดอกเบี้ยจากลูกค้าที่เข้า พักชำระหนี้ หรือลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี และดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 1 ต่อปี แล้วแต่กรณี พร้อม ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการในวงเงินปีละไม่เกิน 6,000 ล้านบาท ให้แก่ธนาคาร

2.3 วัตถุประสงค์ของโครงการพักชำระหนี้

โดยปกติเกษตรกรรายย่อยที่กู้เงินจาก ธ.ก.ส. จะไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ดังนั้นจึงกำหนดเป็นหลักการในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรรายย่อยที่ประสบ ปัญหาหนี้สินอันเนื่องมาจากเหตุสุจริตและจำเป็นให้ได้รับการลดภาระหนี้สินเป็นเวลา 3 ปี

1. เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยได้มีโอกาสฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพ และ ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของครัวเรือนให้ดีขึ้น
2. เกษตรกรจะต้องใช้โอกาสที่ได้รับการลดภาระหนี้สินในครั้งนี้ปรับปรุงการ ผลิตเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอันก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการฟื้นฟูอาชีพการบริหารจัดการและการออมเงิน ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศไทยมี ความพร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป
4. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของเกษตรกรไทยให้มีความพร้อม ในการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป
5. เพื่อกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสร้างโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิต เกษตรกร
6. เพื่อเพิ่มบทบาทของเกษตรกรกรมให้มากขึ้น
7. เพื่อส่งเสริมให้ชาวชนบทได้มีโอกาสเรียนรู้ทักษะเชิงธุรกิจเพื่อพัฒนาฐานะ ความเป็นอยู่ของตนเอง

2.4 เป้าหมายของโครงการพักชำระหนี้

1. ให้โอกาสแก่เกษตรกรรายย่อย (หนี้เงินกู้คงเหลือไม่เกิน 100,000 บาท) ทั้งหมดที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ซึ่งมีจำนวน 2,379,788 ราย ได้ขอรับความช่วยเหลือโดยการพักชำระ

หนี้ (พักชำระหนี้เงินต้นและไม่ต้องเสียดอกเบี้ย) เป็นเวลา 3 ปี รวมเป็นมูลค่าหนี้สิ้นทั้งสิ้น 94,056 ล้านบาท

2. เกษตรกรรายย่อยที่อยู่ในข่ายที่จะได้รับความช่วยเหลือ และประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือตามโครงการพักชำระหนี้ฯ จะต้องแสดงความจำนงที่จะเข้าร่วมโครงการกับ ธ.ก.ส.

3. เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการฯ จะต้องเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงการผลิตเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพตามที่รัฐบาล ธ.ก.ส. และหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกับเกษตรกรเป็นผู้กำหนดร่วมกัน

4. ลดสัดส่วนความยากจนของประเทศให้ลดลง
5. สร้างโอกาสให้คนทุกคน ในการประกอบอาชีพเกษตรให้มีรายได้เพียงพอ
6. เพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้เกษตรกรมากขึ้น
7. ให้โอกาสเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ระยะเวลาในการดำเนินการ

เกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ผู้ที่ขอเข้าร่วมโครงการจะได้รับการพิจารณาให้พักชำระหนี้ตั้งแต่ 1 เมษายน 2544 ถึง 31 มีนาคม 2547 รวม 3 ปี

2.6 หลักเกณฑ์ทั่วไปของโครงการฯ

ตามนโยบายของรัฐบาลได้กำหนดให้จัดทำโครงการแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การพักชำระหนี้และการลดภาระหนี้ (ชดเชยดอกเบี้ย 3%) โดยให้เกษตรกรลูกค้าสามารถตัดสินใจเข้ารับความช่วยเหลืออย่างใดอย่างหนึ่ง และให้ใช้ที่ประชุมกลุ่มลงมติให้ความเห็นชอบ ส่วนลูกค้าที่ไม่สังกัดกลุ่มให้สอบถามข้อมูลจากบุคคลที่น่าเชื่อถือซึ่งรู้จักลูกค้ารายนั้น

ทั้งนี้ การประชุมกลุ่มลูกค้าสาขาต้องให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีปัญหามวลชน ผู้บริหารสาขาดังแต่ผู้ช่วยผู้จัดการขึ้นไปควรไปชี้แจงในที่ประชุมด้วย กรณีลูกค้าได้รับอนุมัติให้พักชำระหนี้แล้ว ลูกค้าจะต้องจัดทำแผนฟื้นฟู และแผนการออมที่สม่ำเสมอตลอดระยะเวลา 3 ปี สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวได้ เช่น การลดต้นทุนการผลิต การดำเนินกิจกรรมตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง หรือฟื้นฟูการบริหารจัดการ การผลิต การฝากเงิน และการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของตนเอง โดยจัดทำแผนให้เสร็จสิ้นภายใน วันที่ 30 กันยายน 2544 และสาขาจะต้องติดตามผลการดำเนินงานของลูกค้าพักชำระหนี้เป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง หลักเกณฑ์ของเกษตรกรผู้ขอเข้าร่วมโครงการต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้

2.6.1 หลักเกณฑ์การพักชำระหนี้

1. คุณสมบัติของลูกค้า

1.1. เป็นลูกค้าตามข้อบังคับฉบับที่ 44 ก่อนวันที่ 1 เมษายน 2544 มีรหัสประเภทลูกค้า 0 1 2 หมายถึงลูกค้ารายย่อยที่มีเหตุสุจริตและมีหนี้เป็นภาระหนัก ซึ่งมีหนี้เงินกู้ทุกสัญญารวมกัน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 ไม่เกิน 100,000 บาท ไม่รวมหนี้นโยบายรัฐหนี้สัญญา รวมดอกเบี้ย เช่น หนี้สัญญา รวมดอกเบี้ยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หนี้สัญญา รวมดอกเบี้ยโครงการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ประสบภัยภาคใต้ ปี 2532 และหนี้สัญญา รับใช้หนี้บุคคลอื่น

1.2. เป็นเกษตรกร ที่ยินยอมรับใช้หนี้ของลูกค้าที่มีเหตุผิดปกติ สัญญา รับใช้หนี้บุคคลอื่น ทั้งนี้ต้องไม่เป็นผู้ที่ถูกระงับการดำเนินคดีในฐานะผู้กู้

2. ลักษณะหนี้เงินกู้

2.1 ลูกค้าตามข้อ 1.1 ที่มีหนี้เงินกู้ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 วงเงินกู้รวมกันทุกสัญญาไม่เกิน 100,000 บาท (ไม่รวมหนี้เงินกู้ตามโครงการนโยบายรัฐ หนี้เงินกู้ตามสัญญา รับใช้หนี้บุคคลอื่น หนี้เงินพิเศษและหนี้เงินกู้ตามสัญญา รวมดอกเบี้ยเงินกู้ ได้แก่ 2ฝ 7ถ GU HB HD HG HJ HP IC 6T)

2.2 ลูกค้าตามข้อ 1.2 ที่มีหนี้เงินกู้ตามสัญญา รับใช้หนี้บุคคลอื่น และมีหนี้เงินกู้รวมกันทุกสัญญาไม่เกิน 100,000 บาท

3. ข้อกำหนดหรือเงื่อนไข

3.1 เป็นลูกค้าที่มีรายชื่อตาม “ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิฯ” ยกเว้นลูกค้า ประเภทรหัส 5 ต้องสอบสวน หากพบว่าไม่เป็นเกษตรกรไม่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการ

3.2 แสดงความประสงค์ขอพักชำระหนี้ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2544

3.3 จัดทำแผนฟื้นฟู แผนการออม และข้อตกลงต่อท้ายหรือปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้เสร็จภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2544

3.4 ไม่เป็นผู้ถูกระงับการดำเนินคดีในฐานะผู้กู้

3.5 หนี้เงินกู้ที่ขอพักชำระหนี้ ลูกค้าจะต้องทำแผนการฟื้นฟูการผลิต และแผนการออมเงินเพื่อให้สามารถส่งชำระหนี้ภายหลังสิ้นสุดการพักชำระหนี้

3.6 ห้ามกู้เงิน ตลอดระยะเวลาการพักชำระหนี้ หากลูกค้ารายใดเบิกเงินกู้หรือกู้เงินตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 เป็นต้นไปจะไม่มีสิทธิพักชำระหนี้

3.7 ต้องให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูการผลิตและการ
ออม

3.8 ต้นเงินกู้และดอกเบี้ยค้างก่อนการพักชำระหนี้ลูกค้าต้องรับ
ภาระให้ธนาคารเอง (รัฐบาลไม่ชดเชย)

3.9 ดอกเบี้ยเงินกู้ของสัญญาเงินกู้เดิมทุกสัญญาที่เกิดก่อนวันที่ 1
เมษายน 2544 ผู้ขอพักชำระหนี้ต้องรับภาระชำระคืนธนาคารตามความสามารถและที่มาแห่งรายได้

3.10 ต้องอยู่ในโครงการพักชำระหนี้อย่างน้อย 1 ปี ยกเว้น ชำระ
หนี้เงินกู้เสร็จสิ้น

3.11 กรณีมีเหตุผิดปกติกับตัวลูกค้าที่พักชำระหนี้ และมีทายาท
หรือบุคคลอื่นที่เป็นเกษตรกรเข้ารับใช้หนี้แทนลูกค้าจะได้รับสิทธิการพักชำระหนี้ตามระยะเวลาที่
เหลือของโครงการ

3.12 ผู้ค้ำประกัน ผู้รับรองรับผิดชอบลูกหนี้ร่วม หรือผู้จ้างต้อง
ยินยอมให้พักชำระหนี้

3.13 ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด

4. การพ้นจากการพักชำระหนี้

4.1 ไม่จัดทำหรือมิได้ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูและแผนการออมเงิน
ที่จัดทำไว้กับธนาคาร

4.2 แสดงความประสงค์ขอออกจากการพักชำระหนี้หลังจากครบ
ระยะเวลา 1 ปี

4.3 ถูกธนาคารดำเนินคดีในฐานะผู้กู้

4.4 พ้นจากการเป็นลูกค้าตามข้อ 9 แห่งข้อบังคับฉบับที่ 44 ทั้งนี้
ลูกค้ารายใดที่พ้นจากการพักชำระหนี้ไม่มีสิทธิพักชำระหนี้อีก

2.6.2 หลักเกณฑ์การลดภาระหนี้ (ชดเชยดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี)

1. คุณสมบัติของลูกค้า

เป็นลูกค้าที่ขอออกจากการพักชำระหนี้เพื่อขอเข้าลดภาระหนี้

2. ลักษณะหนี้เงินกู้

2.1 มีหนี้เงินกู้ตามข้อ 2.6.1 และเป็นหนี้ปกติ ณ วันที่ 31 มีนาคม

2.2 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 มีหนี้ค้างชำระหนี้ในรอบปีที่ผ่านมา (1 เมษายน 2543 – 31 มีนาคม 2544)

2.3 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 มีหนี้ค้างชำระแต่ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงสถานะหนี้ให้เป็นหนี้ปกติ

2.4 ลูกค้าจะต้องมีหนี้ ณ 31 มีนาคม 2544 วงเงินรวมกันทุกสัญญาไม่เกิน 100,000 บาท (ไม่รวมหนี้นโยบายรัฐ หนี้ตามสัญญารับใช้หนี้บุคคลอื่น และหนี้เงินกู้สัญญา รวมดอกเบี้ย)

2.5 จะต้องเป็นลูกหนี้ รชน. บุคคลอื่น หนี้เงินกู้คงเหลือไม่เกิน 100,000 บาท

3. ข้อกำหนดและเงื่อนไข

3.1 เป็นลูกค้าที่มีรายชื่อตาม “ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิฯ”

3.2 สามารถกู้เงินได้ตามปกติ รวมถึงมีสิทธิกู้เงินเพิ่มพิเศษตามหลักเกณฑ์ลูกค้าชั้นดีของธนาคาร

3.3 ได้รับการจัดชั้นลูกค้าตามหลักเกณฑ์ปกติทุกปี

4. การพ้นจากการลดภาระหนี้

4.1 ชำระหนี้ไม่ได้ตามกำหนด ยกเว้นได้รับการเปลี่ยนแปลงกำหนดชำระหนี้

4.2 มีวงเงินกู้เกิน 100,000 บาท (กรณีเป็นเงินลงทุน นับตั้งแต่วันรับเงินกู้ กรณีเป็นเงินค่าใช้จ่าย นับแต่วันที่บันทึกสัญญาเครดิตเงินสด)

4.3 พ้นจากการเป็นลูกค้าของธนาคารตามข้อ 9 แห่งข้อบังคับ ฉบับที่ 44

4.4 ถูกธนาคารดำเนินคดีในฐานะผู้กู้ ทั้งนี้ ลูกค้ารายใดที่พ้นจากการลดภาระหนี้ไม่มีสิทธิลดภาระหนี้อื่นอีก

2.7 สิทธิประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

สิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรรายย่อยขอพักชำระหนี้และขอลดภาระหนี้จะได้รับ
นั้นรัฐบาลและ ธ.ก.ส. จะเป็นผู้รับภาระสรุปได้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 สิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากโครงการ

ผู้ขอพักชำระหนี้		ผู้ขอลดภาระหนี้	
สิทธิประโยชน์	ผู้รับภาระ	สิทธิประโยชน์	ผู้รับภาระ
1. ได้รับการพักชำระต้นเงินกู้เป็นเวลา 3 ปี	-	1. ได้รับการชดเชยดอกเบี้ยจากรัฐบาลในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี ดังนี้ ชั้นลูกค้า การลดดอกเบี้ย B จาก 11% เหลือ 8% A จาก 10% เหลือ 7% AA จาก 9% เหลือ 6% AAA จาก 8% เหลือ 5%	รัฐบาล
2. ไม่ต้องชำระดอกเบี้ยเงินกู้ตามชั้นลูกค้าที่เป็นอยู่ก่อนเข้าร่วมโครงการเป็นเวลา 3 ปี	รัฐบาล	2. ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มในอัตราร้อยละ 1 ต่อปี จากอัตราปกติเป็นเวลา 3 ปี ในวงเงินฝากรายละไม่เกิน 50,000 บาท	รัฐบาล
3. ได้รับสิทธิฟื้นฟูการประกอบอาชีพตลอดระยะเวลาการพักหนี้	รัฐบาล	3. มีสิทธิกู้เงินฉุกเฉินพิเศษ ในวงเงิน 30,000 บาท (ลูกค้าชั้น B ไม่ได้รับสิทธิ)	ธ.ก.ส.
4. การออมเงินฝากได้รับอัตราดอกเบี้ยเพิ่มในอัตราร้อยละ 1 ต่อปี จากอัตราปกติเป็นเวลา 3 ปี ในวงเงินไม่เกินรายละ 50,000 บาท	ธ.ก.ส.	4. มีสิทธิรับรางวัลทุนการศึกษาหรือทุนประกันชีวิตและสุขภาพในวงเงินประกัน 100,000 บาท ทุนละ 3,000 บาท (ลูกค้าชั้น B ไม่ได้รับสิทธิ)	ธ.ก.ส.

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้ขอพักชำระหนี้		ผู้ขอลดภาระหนี้	
สิทธิประโยชน์	ผู้รับภาระ	สิทธิประโยชน์	ผู้รับภาระ
5. เมื่อออกจากโครงการก่อนครบกำหนด 3 ปี และชำระหนี้ได้ครบถ้วน	-	5. มีสิทธิกู้เงินใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งได้ในวงเงินรวมกันไม่เกิน 100,000 บาท	-
6. ตามกำหนดจะได้รับบริการเลื่อนชั้นคุณภาพหลังจากพักชำระหนี้แล้วให้ชำระดอกเบี้ยตามเกณฑ์ลูกค้ำชั้นเดิมก่อนการพักชำระหนี้	-	6. ได้รับเกียรติบัตร และบัตรเอกสิทธิ์จาก ธ.ก.ส. (ลูกค้ำชั้น B ไม่ได้รับสิทธิ)	-
7. ได้รับสิทธิฟื้นฟูการประกอบอาชีพ	-		

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2544ก)

2.8 งบประมาณ

งบประมาณจำนวนเงินที่ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเรื้อรังของเกษตรกรในโครงการนโยบายการพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย 3 ปี ตามนโยบายของรัฐบาลที่มอบหมายให้กระทรวงการคลังรับมอบหมายดำเนินการ ซึ่งทางกระทรวงการคลังก็มอบหมายงานนี้ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เข้ามาดำเนินการและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบทางด้านการช่วยเหลือส่งเสริมพักชำระหนี้ ทางด้านกองทุนฟื้นฟูการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอีกด้วย มีงบประมาณไม่เกิน 7,700 ล้านบาทต่อปี ในการที่เกษตรกรขอยื่นความประสงค์ที่จะขอพักชำระหนี้ 3 ปี รัฐบาลจะรับภาระดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นให้เกษตรกรปีละประมาณ 4,200 ล้านบาท และรัฐบาลมีภาระชดเชยดอกเบี้ยให้ ธ.ก.ส. เพียงปีละ 800 ล้านบาท ในส่วนการขอลดภาระหนี้ นั้น รัฐบาลมีงบประมาณให้ 2,000 ล้านบาท ซึ่งในรายละเอียดได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.9 แนวทางและวิธีดำเนินการ

1. เกษตรกรที่จะได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1.1 เป็นเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. หรือสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่เป็นลูกค้า และใช้บริการเงินกู้โดยตรงกับ ธ.ก.ส. หรือเป็นเกษตรกรที่รับภาระหนี้สินแทนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในฐานะผู้ค้ำประกัน หรือในฐานะทายาทโดยธรรมก่อนวันที่ 1 เมษายน 2544 โดยเกษตรกรต้องแสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2544 และในกรณีที่เกษตรกรรายย่อยดังกล่าวมีผู้ค้ำประกันต้องยินยอมให้พักชำระหนี้

1.2 เป็นเกษตรกรที่ไม่เคยถูก ธ.ก.ส. ดำเนินคดีในฐานะผู้กู้ตามข้อบังคับของ ธ.ก.ส. มาก่อน

1.3 เป็นเกษตรกรที่มีภาระหนี้เงินกู้อยู่กับ ธ.ก.ส. ต้นเงินคงเป็นหนี้ 100,000 บาท (ไม่นับรวมภาระหนี้เงินกู้ตามโครงการที่เป็นนโยบายของรัฐบาล และไม่นับรวมดอกเบี้ยเงินกู้)

สำหรับเกษตรกรรายย่อยที่สนใจจะบิดพลิ้วไม่ชำระหนี้เงินกู้กับ ธ.ก.ส. จะไม่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าโครงการ โดย ธ.ก.ส. จะให้ผู้นำเกษตรกรที่เป็นหัวหน้ากลุ่มลูกค้าให้ความเห็นประกอบการพิจารณาคัดเลือก

2. ช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่มีหนี้เงินกู้คงเหลือ 100,000 บาท และประสบปัญหาด้านหนี้สินอันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัยและจำเป็นให้สามารถฟื้นฟูอาชีพของตนเองได้ด้วยการให้ ธ.ก.ส. ช่วยเหลือดังนี้

2.1 พักชำระหนี้ด้วยการพักชำระต้นเงิน และไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ 1 เมษายน 2544 ถึง 31 มีนาคม 2547 เป็นเวลา 3 ปี หลังจากนั้นเกษตรกรต้องจ่ายชำระเงินต้นและดอกเบี้ยตามเกณฑ์ชั้นลูกค้าของ ธ.ก.ส.

2.2 เกษตรกรรายย่อยที่ขอพักชำระหนี้จะไม่มีสิทธิขอกู้เงินใหม่จาก ธ.ก.ส. เพิ่มเติม แต่จะได้รับการช่วยเหลือทางด้านวิชาการ จาก ธ.ก.ส. และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีแผนการปรับปรุงการผลิตฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเท่านั้น

2.3 สำหรับดอกเบี้ยที่ค้างชำระก่อนเริ่มโครงการให้ ธ.ก.ส. พิจารณากำหนดแผนการผ่อนชำระตามความเหมาะสมเป็นราย ๆ ไป

เกษตรกรรายย่อยประกอบด้วยกลุ่มที่มีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือ และที่ไม่มีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือ แต่เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยที่มีความตั้งใจในการชำระหนี้ตรงตามกำหนดให้มีกำลังใจและขยายกำลังการผลิตไปอย่างต่อเนื่อง จึงมีมาตรการจูงใจให้เกษตรกรดังกล่าวชำระหนี้ตรงตามกำหนดต่อไป ด้วยการลดอัตราดอกเบี้ยลงจากอัตราที่พึงต้องจ่ายอีกร้อยละ 3 ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี นอกจากนี้ยังให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมให้ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มจากอัตราปกติของ ธ.ก.ส. อีกร้อยละ 1 ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี ในวงเงินฝากไม่เกินรายละ 50,000 บาท และได้รับสิทธิกู้เงินเพิ่ม สิทธิกู้เงินพิเศษ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ ต่าง ๆ ที่ ธ.ก.ส. สามารถให้ได้อยู่แล้วควบคู่ไปด้วย ซึ่งสิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรรายย่อยที่ชำระหนี้ตรงตามกำหนดได้รับนี้มีจำนวนมากเพียงพอที่จะจูงใจให้มีกำลังใจในการผ่อนชำระต่อไป ดังตาราง 2

ตาราง 2 สรุปเปรียบเทียบโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย

หลักเกณฑ์การพักชำระหนี้	หลักเกณฑ์การลดภาระหนี้ (ลดหย่อนดอกเบี้ย 3%)
1. คุณสมบัติของลูกค้า	1. คุณสมบัติเกษตรกรที่ขอชดเชย
1.1 เป็นลูกค้าตาม ฉ. 44 ก่อน 1 เม.ย. 44	1.1 เช่นเดียวกับพักชำระหนี้
1.2 เป็นเกษตรกรที่ รชน. บุคคลอื่น	1.2 เช่นเดียวกับพักชำระหนี้
	1.3 ขอลออกจากโครงการพักชำระหนี้มาเข้าลดชำระหนี้
2. ลักษณะหนี้เงินกู้	2. ลักษณะหนี้เงินกู้
2.1 ลูกค้าตามข้อ 1.1 มีหนี้ ณ 31 มี.ค. 44	2.1 เช่นเดียวกับพักชำระหนี้
วงเงินรวมกันทุกสัญญาไม่เกิน 100,000	2.2 เช่นเดียวกับพักชำระหนี้
บาท (ไม่รวมหนี้นโยบายรัฐ หนี้ตามสัญญา	2.3 ไม่มีหนี้ ณ 31 มี.ค. 2544 แต่ในรอบปีที่
รับใช้หนี้บุคคลอื่น และหนี้เงินกู้สัญญา รวม	ผ่านมา (1 เม.ย. 43 – 31 มี.ค. 44) มีการ
ดอกเบี้ย)	ชำระหนี้
2.2 ลูกค้าตามข้อ 1.2 รหัส 5 (ลูกหนี้ รชน.	2.4 กรณีเป็นหนี้ค้างชำระให้ดำเนินการจัดทำ
บุคคลอื่น) มีหนี้เงินกู้รวมไม่เกิน 100,000	เป็นข้อตกลงต่อท้ายหนังสือกู้เงินให้เป็น
บาท	หนี้ปกติ

ตาราง 2 (ต่อ)

หลักเกณฑ์การพักชำระหนี้	หลักเกณฑ์การลดภาระหนี้ (ลดหย่อนดอกเบี้ย 3%)
3. ข้อกำหนดและเงื่อนไข	3. ข้อกำหนดและเงื่อนไข
3.1 เป็นลูกค้าที่มีรายชื่อตามทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิ	3.1 กู้เงินได้ตามปกติรวมถึงเงินกู้เพิ่มเติมแก่ลูกค้าชั้นดีของธนาคาร
3.2 แสดงความประสงค์ภายใน 30 มิ.ย. 44	3.2 เลื่อนชั้นลูกค้าทุกปีตามหลักเกณฑ์ปกติทุกปี
3.3 ต้องมีเหตุสุจริตและจำเป็น	
3.4 ต้องมีแผนฟื้นฟูการผลิต แผนการซ่อมและจัดทำข้อตกลงต่อท้ายหนังสือกู้เงิน หรือปรับปรุงโครงสร้างหนี้ภายใน 30 กันยายน 2544	
3.5 ห้ามกู้เงินทุกกรณีตลอดระยะเวลาการพักชำระหนี้	
3.6 ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด	
3.7 ดอกเบี้ยก่อนเข้าพักชำระหนี้ (ณ 31 มีนาคม 44) ลูกค้าต้องชำระเองตามความสามารถของลูกค้า	
3.8 ต้องพักชำระหนี้ไม่น้อยกว่า 1 ปี ยกเว้นชำระหนี้เสร็จสิ้น	
3.9 กรณีลูกค้าที่พักชำระหนี้มีเหตุผิดปกติและมีทายาทหรือบุคคลอื่นที่เป็นเกษตรกรเข้ารับใช้หนี้แทนจะได้รับสิทธิการพักชำระหนี้ตามระยะเวลาที่เหลือ	
3.10 ผู้ค้ำประกันหรือผู้จ้างต้องยินยอมให้พักชำระหนี้	

ตาราง 2 (ต่อ)

หลักเกณฑ์การพักชำระหนี้	หลักเกณฑ์การลดภาระหนี้ (ขดเชยดอกเบี้ย 3%)
4. สิทธิประโยชน์ 4.1 ได้รับการพักชำระต้นเงิน 3 ปี 4.2 ดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นระหว่างเวลา 1 เม.ย. 44 ถึง 31 มี.ค. 47 รัฐชดเชยให้ 4.3 ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มอีก 1% จากธนาคารสำหรับยอดเงินฝากไม่เกิน 50,000 บาท 4.4 ถูกค่าถูกจัดอยู่ในชั้น ณ 1 เมษายน 2544 ขึ้นใดให้อยู่ในชั้นถูกค่าชั้นนั้น ตลอดระยะเวลาพักชำระหนี้ 4.3 มีสิทธิได้รับการสนับสนุนทางวิชาการหรือปัจจัยการผลิตจากรัฐบาล	4. สิทธิประโยชน์ 4.1 ได้รับการลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี 4.2 ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่ม 1% จากรัฐบาล สำหรับยอดเงินฝากไม่เกิน 50,000 บาท 4.3 กู้เงินได้ตามปกติ 4.4 ถูกค่าชั้น AAA AA และ A มีสิทธิกู้เงินพิเศษเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายไม่เกิน 30,000 บาท (ไม่รวมวงเงินกู้ปกติ) 4.5 มีสิทธิได้รับบัตรเอกสิทธิ์และได้สิทธิ 4.6 ประโยชน์ เช่น ทุนการศึกษา ประกันชีวิต เป็นต้น 4.7 4.6 มีสิทธิได้รับการสนับสนุนทางวิชาการหรือปัจจัยการผลิตจากรัฐบาล
5. การพ้นจากการพักชำระหนี้ 5.1 ไม่จัดทำหรือมิได้ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูและแผนการออม 5.2 ขอลออกจากพักชำระหนี้หลังครบ 1 ปี 5.3 ถูกธนาคารดำเนินคดีในฐานะผู้กู้ 5.4 พ้นจากการเป็นลูกค้ำตามข้อ 9 แห่งข้อบังคับฉบับที่ 44 ทั้งนี้ ลูกค้ำรายใดที่พ้นจากการพักชำระหนี้ ไม่มีสิทธิเข้าพักชำระหนี้	5. การพ้นจากการลดภาระหนี้ 5.1 ไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ยกเว้นได้รับการเปลี่ยนแปลงกำหนดชำระหนี้ 5.2 มีวงเงินกู้เกิน 1 แสนบาท 5.3 พ้นจากการเป็นลูกค้ำตามข้อ 9 แห่งข้อบังคับฉบับที่ 44 5.4 ถูกธนาคารดำเนินคดีในฐานะผู้กู้ ทั้งนี้ ลูกค้ำรายใดที่พ้นจากการลดภาระหนี้ ไม่มีสิทธิเข้าลดภาระหนี้

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2544ก)

2.10 การติดตามและการสนับสนุนการดำเนินการตามโครงการ

1. การติดตามการดำเนินโครงการ ธ.ก.ส. จะต้องจัดให้มีระบบกำกับตรวจสอบการใช้จ่ายของเกษตรกรขอพักชำระหนี้ ให้นำไปใช้ในงานกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่เกษตรกรเพื่อสร้างรายได้และทำการออมตามกำลังเป็นสำคัญ

2. รัฐบาลจะให้การสนับสนุนการดำเนินการของ ธ.ก.ส. ดังนี้

2.1 เพิ่มทุนดำเนินงานแก่ ธ.ก.ส. เพื่อใช้ในการขยายสินเชื่อในอนาคต

2.2 สนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเพื่อเสริมแหล่งเงินทุนในระบบให้แก่เกษตรกร

2.3 สนับสนุนระบบประกันพืชผล เพื่อช่วยลดภาระความเสียหายทางการเกษตรอันเนื่องมาจากภัยพิบัติแก่เกษตรกร

2.4 พิจารณาปรับปรุงการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจทั้งระบบ ซึ่งรวมถึง ธ.ก.ส. ด้วยเพื่อให้มีระบบจัดการที่เหมาะสม เช่น การแยกระบบบัญชี สำหรับสินเชื่อนโยบายรัฐเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่แหล่งเงินทุนของ ธ.ก.ส.

3. ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาแม่โจ้ (2541) ปัจจุบันมีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอสันทราย ซึ่งอยู่ในเขตการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อยู่จำนวน 12,765 ครัวเรือน มีสถาบันเกษตรกร 2 สถาบัน และ ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ดำเนินการให้บริการสินเชื่อเกษตรกรแก่เกษตรกรในพื้นที่จำนวนประมาณ 7,800 ครัวเรือน หรือคิดเป็น 61% ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด นอกจากนั้นยังมีกลุ่มเกษตรกร และธนาคารพาณิชย์ที่ให้บริการสินเชื่อเกษตรกรประมาณ 5% ของครัวเรือน เกษตรกร ในพื้นที่อำเภอสันทราย

ด้านสินเชื่อการเกษตร

อัตราการขยายสินเชื่อเกษตรกร ขยายตัวประมาณ ร้อยละ 15 ต่อปี ลูกค้าส่วนใหญ่ใช้บริการเงินกู้ผ่าน ธ.ก.ส. และสหกรณ์การเกษตรจำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อรายได้ในปี 2540 ประมาณ 80,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนเพิ่มขึ้น และขยายการผลิตหลากหลายมากขึ้น รวมทั้งการแปรรูปผลผลิต

ในรอบปี 2540 ได้ให้สินเชื่อการเกษตรรวม 239 ล้านบาท โดยมีอัตราการขยายตัวประมาณ 15 – 20% ต่อปี โดยแบ่งเป็นให้สินเชื่อด้านการเกษตร 156 ล้านบาท สหกรณ์การเกษตร 2 แห่ง รวม 83 ล้านบาท

ด้านเศรษฐกิจการเกษตรและการตลาด

1. การขยายตัวของภาคเกษตร

เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม จากผลกระทบในปัจจุบันทำให้เกิดปัญหาผู้ว่างงานจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ดังนั้นผู้ใช้แรงงานจึงกลับถิ่นฐานเดิม และหันมาประกอบอาชีพการเกษตรเพิ่มขึ้น สำหรับอำเภอสันทราย ผู้ใช้แรงงานจะกลับมาช่วยครอบครัว หรือบิดามารดาทำการเกษตร ทำให้มีพื้นที่ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่เกษตรทั้งหมด 63,706 ไร่ พื้นที่ถือครองของเกษตรกรเฉลี่ย 4.5 ไร่/ครัวเรือน แต่อย่างไรก็ตาม การขยายพื้นที่การเกษตรทำได้น้อย เนื่องจากพื้นที่จำกัด มีโรงงานและบ้านจัดสรรเกิดขึ้นหลายหมู่บ้านเพราะพื้นที่อยู่ติดอำเภอเมือง การคมนาคมสะดวกจึงทำให้พื้นที่การเกษตรน้อยลงได้ในอนาคต

2. จำนวนครัวเรือนเกษตรกร

มีเกษตรกรทั้งหมด 12,765 ครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยภาคเกษตร 55,000 บาท/ครัวเรือน/ปี เกษตรกรส่วนใหญ่นอกจากทำการผลิตเองแล้วยังนำผลผลิตมาแปรรูปด้วย เช่น ทำขนม นางเล็ด การแปรรูปถั่วเหลือง การทำลำไยอบแห้ง การเก็บรักษาผลผลิตมันฝรั่ง เป็นต้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้เสริมในครัวเรือนเพิ่มขึ้น

3. ด้านการเกษตร การผลิต และการตลาด

ก. การเกษตร

การชลประทาน พื้นที่อำเภอสันทรายได้รับน้ำชลประทานจากเขื่อนแม่งัด อำเภอแม่แตง และเขื่อนแม่งวง อำเภอดอยสะเก็ด เป็นเขตพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำการเกษตร เนื่องจากมีชลประทานตลอดปี แต่ปัจจุบันการทำการเกษตรในฤดูแล้งอาจได้รับผลกระทบบ้าง เนื่องจากปริมาณน้ำในเขื่อนแม่งวงลดลงมากไม่เพียงพอต่อการกระจายน้ำในพื้นที่บางส่วน คือ ดับลหนองแห้ง ดับลสันนาเม้ง ดับลสันป่าเปา ทำให้เกษตรกรต้องลดพื้นที่การผลิตในฤดูแล้ง ส่วนพืชที่จะได้รับผลกระทบมีข้าวนาปรัง และถั่วเหลือง

เกษตรกรมีการรวมกลุ่มมากขึ้น โดยส่งเสริมจาก สำนักงานการเกษตรอำเภอ เพื่อให้เกษตรกรมีขีดความสามารถในการประกอบอาชีพการเกษตรที่มั่นคง มีรายได้ และคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้นในสังคมเกษตรที่ยั่งยืน สามารถผลิตสินค้าที่มีปริมาณคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในประเทศ และต่างประเทศ 100 กลุ่ม สมาชิก 4,967 คน กลุ่มยุวเกษตรกร 3 กลุ่ม สมาชิก 73 คน และกลุ่มส่งเสริมการเกษตร 11 กลุ่ม สมาชิก 510 คน

ข. การผลิต

ผลผลิตการเกษตรที่สำคัญในเขตอำเภอสนทราย ได้แก่ ข้าว มันฝรั่ง ถั่วเหลือง พืชผักมะเขือเทศ ไม้ดอก – ไม้ประดับ และ ไม้ผล โดยผลผลิตข้าวอยู่ในเขตชลประทานทำให้สามารถทำนาได้ 2 ฤดู ยกเว้นปี พ.ศ. 2542 มีปัญหาปลูกข้าวนาปรังเพราะน้ำในเขื่อนไม่เพียงพอผลผลิตอื่น ๆ เกือบได้ผลผลิตสูงทุกปี

ปัญหาเรื่องโรคแมลง มีปัญหาบ้างไม่รุนแรง เนื่องจากเกษตรกรรู้จักใช้สารเคมี และวิธีป้องกัน เช่น มีโครงการรณรงค์ป้องกันกำจัดหอยเชอร์รี่ ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ นอกจากนั้นยังมีโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ โดยวิธีผสมผสาน เป็นโครงการนำร่องเพื่อขยายผล และเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศวิทยา ซึ่งปัจจุบันได้เริ่มโครงการในหมู่บ้านโครงการพระราชดำริ หมู่ที่ 6 บ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ เริ่มต้นประมาณ 16 ราย

ค. การตลาด

พื้นที่การผลิตส่วนใหญ่ อยู่ติดเขต อำเภอเมือง การคมนาคมสะดวกทำให้การนำผลผลิตสู่ท้องตลาดทำได้ง่าย ค่าขนส่งไม่แพง พ่อค้าท้องถิ่นสามารถมาขนส่งได้ด้วยตนเอง เกษตรกรบางรายสามารถนำผลผลิตออกส่งตลาดได้เอง

สำหรับผลผลิตที่เกิดปัญหาในปัจจุบัน คือ ไม้ดอก – ไม้ประดับ โดยเฉพาะดอกกุหลาบ ราคาผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากเกิดการแข่งขันด้านราคาและไม่ได้ควบคุมการขยายการผลิตทำให้ล้นตลาด ฉะนั้นแนวทางแก้ไขเกษตรกรต้องจัดตั้งชมรมผู้ปลูกกุหลาบขึ้น จะช่วยลดปัญหาการแข่งขันด้านราคาได้

ผลผลิตมันฝรั่ง ซึ่งเป็นพืชหลักของเกษตรกรในเขต ตำบลแม่แฝก ตำบลแม่แฝกใหม่ และตำบลหนองหาร ปัจจุบันได้มีบริษัทเอกชนส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งเพื่อส่งโรงงานหลายรายทำให้เนื้อที่ปลูกมันฝรั่งในเขต อำเภอสนทราย มีประมาณ 7,300 ไร่ แบ่งเป็นมันฝรั่งเพื่อบริโภค (พันธุ์ สปนด้า) ประมาณ 1,800 ไร่ และมันฝรั่งส่งโรงงาน (พันธุ์เคนรีเบค) ประมาณ 5,500 ไร่ ผลผลิตคาดว่าจะได้รับประมาณ 21,000 ตัน/ปี มูลค่า 130 ล้านบาท

สำหรับบริษัทที่ส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งและรับซื้อเพื่อส่งโรงงานในเขตพื้นที่อำเภอ สนทราย มีดังนี้

1. บริษัท สยามสแน็ค จำกัด
2. บริษัท ยูโรเอเชียซึค จำกัด
3. บริษัท ฟู้ดส์โพรเซสซิง จำกัด

4. บริษัท ฟรีโตเลย์ ประเทศไทย จำกัด
5. บริษัท ยูนิแชนป์ จำกัด

ร.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ได้ร่วมมือกับ ส.ก.ต. เชียงใหม่ จำกัด ทำการรวบรวมผลผลิต มันฝรั่ง ส่งบริษัท ฟรีโตเลย์ ประเทศไทย จำกัด มาตั้งแต่ปี 2539 แล้ว สำหรับปี 2540 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการประมาณ 120 ราย พื้นที่ปลูก 400 ไร่ ผลผลิตประมาณ 1 ล้านกิโลกรัม มูลค่ารวม 6 ล้านบาท ซึ่งทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจ ต่อ ส.ก.ต. เชียงใหม่ จำกัด เพิ่มมากขึ้นทุกปี

ง. ด้านการออม

ปัจจุบันมีธนาคารพาณิชย์ตั้งอยู่ในเขตดำเนินงานของสาขา จำนวน 4 ธนาคาร คือ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย ทำให้เกิดการแข่งขันสูง ในขณะที่ประเทศไทยประสบภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและธนาคารพาณิชย์ประสบปัญหาขาดทุนในปี 2540 และ 2541 ทำให้หนี้เงินกู้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) สูง ภาวะเงินตั้งธนาคารต่าง ๆ จึงพยายามหาเงินฝากมากขึ้น สำนักงาน ร.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ยังเป็นสำนักงานเช่าไม่สะดวกต่อการบริการเงินฝาก และการแข่งขันเงินฝากที่มากยิ่งขึ้นในอนาคต

การออมเงินในชนบทยังต่ำอยู่ เนื่องจากเงินฝากส่วนใหญ่ของสาขาเป็นเงินฝากของผู้มีรายได้จากการขายที่ดิน ดังนั้น ร.ก.ส. สาขาแม่โจ้ จึงจำเป็นต้องระดมเงินออมในชนบทเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเงินฝากออมทรัพย์ เพื่อขยายฐานเงินฝากและเป็นการลดต้นทุนของสาขาด้วย

4. ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ร.ก.ส. สาขาแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่นี้ใช้แบบจำลองแบบ โลจิต (logit model)

แนวคิดของการวิเคราะห์ถดถอยโลจิตติก ซึ่งศิริเดช สุชีวะ (2541) กล่าวว่า ตัวแปรตามในการวิเคราะห์ถดถอยโลจิตติกจะมี 2 ค่า (binary) หรือเป็นตัวแปร dichotomous และกล่าวโดยสรุปแนวคิดในการวิเคราะห์ถดถอยโลจิตติก มี 3 ประการ ได้แก่

1. จะต้องแปลงค่าเฉลี่ยแบบมีเงื่อนไขของสมการถดถอยให้อยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ซึ่งก็เหมาะสมที่จะใช้โมเดลการถดถอยแบบโลจิตติก

2. การแจกแจงความคลาดเคลื่อนต้องเป็นแบบ binomial ซึ่งจะเป็นการแจกแจงทางสถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ต่อไป

3. หลักการอื่น ๆ ของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นสามารถใช้กับการถดถอยโลจิสติกได้ด้วย

ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ (2529) กล่าวว่า โมเดลแบบโลจิสติกนี้ขึ้นอยู่กับฟังก์ชันความน่าจะเป็นสะสมแบบโลจิสติก (cumulative logistic probability function) และมีรูปแบบโมเดลดังนี้

$$P_i = F(Z_i) = F(\alpha + \beta X_i) = \frac{1}{1 + e^{-Z_i}}$$

$$= \frac{1}{1 + e^{-(\alpha + \beta X_i)}}$$

โดยที่ P_i = โอกาสที่จะเกิดขึ้นของเหตุการณ์ i

F = ฟังก์ชันการกระจายสะสมแบบ logistic

X_i = ตัวแปรอิสระสุ่มเลือก

α = ค่าคงที่

β = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

e = ฐานของ natural log ซึ่งมีค่าโดยประมาณเท่ากับ 2.718

ในการคำนวณโมเดลนี้ ถ้าเราคูณทั้งสองข้างของสมการด้วย $(1 + e^{-Z_i})$ จะได้

$$(1 + e^{-Z_i}) P_i = 1$$

หารทั้งสองข้างด้วย P_i

$$(1 + e^{-Z_i}) = \frac{1}{P_i}$$

หรือ

$$e^{-Z_i} = \frac{1 - P_i}{P_i}$$

หรือ

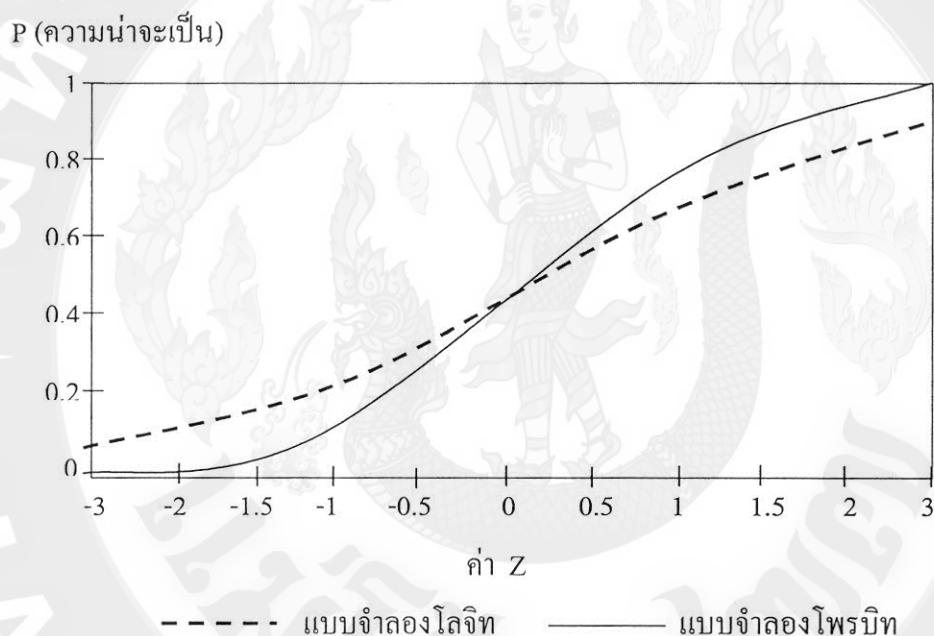
$$e^{Z_i} = \frac{P_i}{1 - P_i}$$

$$(\text{หา } \log \text{ ทั้งสองข้างจะได้}) \quad Z_i = \log \left(\frac{P_i}{1 - P_i} \right)$$

$$\log \left(\frac{P_i}{1 - P_i} \right) = \alpha + \beta X_i \quad \dots\dots\dots (1)$$

ตัวแปรตามในสมการถดถอยคือ ค่า $\log\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right)$ ซึ่งจุดเด่นของโมเดลโลจิสต์คือ

มันจะแปลงค่าของความน่าจะเป็นให้อยู่ในช่วง 0 กับ 1 โดยที่ค่าความลาดเอียงของการกระจาย
สะสมของโลจิสต์จะมีค่ามากที่สุดเท่ากับ $\frac{1}{2}$ ในรูปของการวิเคราะห์ถดถอยจะสะท้อนให้เห็นค่าการ
เปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระจะส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อโอกาสที่เราจะเลือกค่าต่าง ๆ ที่
ระดับกึ่งกลางของเส้นโค้ง ค่าความลาดเอียงค่อนข้างต่ำในส่วนท้ายของเส้นโค้ง แสดงให้เห็นว่า ค่า
 X_i จะต้องเปลี่ยนแปลงเป็นจำนวนมากเพื่อจะทำให้โอกาสความน่าจะเป็นเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อย (ดังภาพ 1)

ภาพ 1 เปรียบเทียบการกระจายสะสมระหว่างแบบจำลองโลจิสต์และโพรบิท

ที่มา: Pindyck and Rubinfeld (1981)

จากสมการที่ 1 ถ้าเราจะกะประมาณโดยตรงจะค่อนข้างจะยุ่งยากมากถ้าค่า Z_i

มีค่าเท่ากับ 0 หรือ 1 ค่า $\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right)$ จะเท่ากับ 0 หรือ อนันต์ ค่า $\log\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right)$ จึงไม่สามารถจะ

กำหนดค่าได้ ดังนั้นการที่เราจะใช้วิธีการประมาณค่าแบบ OLS กับสมการที่ 1 โดยที่กำหนดให้ค่า
เป็น 1 ถ้ามีการตัดสินใจเลือกและกำหนดค่าเป็น 0 เมื่อคนไม่ตัดสินใจเลือก จึงไม่เหมาะสมด้วย
ประการทั้งปวง เพื่อที่จะแก้ไขการกะประมาณของแบบจำลองโลจิสต์ สามารถทำได้โดยการที่เรา
แยกแยะระหว่างการศึกษาเกี่ยวข้องกับแต่ละบุคคล หรือการศึกษาเกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคล

การศึกษาเกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคล ตัวอย่าง เช่น บุคคลที่มีรายได้จำนวนต่าง ๆ กัน สมมติให้ค่าแตกต่างกันเท่ากับ G (ค่า 5,000 , 10,000)

โดยที่บุคคล N_i คนมีรายได้เท่ากับ X_i และมี N_2 ที่มีรายได้เท่ากับ X_2 และต่อไปเรื่อย ๆ ถ้ากำหนดให้ r_i เป็นจำนวนครั้งที่ทางเลือกแรกจะถูกเลือกโดยบุคคลที่มีรายได้เท่ากับ X_i (ลงคะแนนว่าเลือก) r_2 เป็นจำนวนครั้งที่ทางเลือกแรกจะถูกเลือกโดยบุคคลที่มีรายได้เท่ากับ X_2 และต่อไปเรื่อย ๆ โอกาสความน่าจะเป็นของการเลือกในแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีความน่าจะเป็นของการเลือกเท่ากับ ค่า P_i โดยประมาณคือ

$$\hat{p} = \frac{r_i}{n_i}$$

เราสามารถกะประมาณโมเดลแบบโลจิตได้โดยใช้ $\hat{p}$ เพื่อกะประมาณ P_i ซึ่งทำให้เราได้

$$\begin{aligned} \text{Log} \frac{p_i}{1-p_i} &\approx \frac{\hat{p}}{1-\hat{p}_i} \\ \text{Log} \left(\frac{\hat{p}}{1-\hat{p}_i} \right) &= \text{Log} \frac{\frac{r_i}{n_i}}{1-\frac{r_i}{n_i}} = \alpha^* + \beta^* X_i + \varepsilon_i \quad \dots\dots\dots (2) \end{aligned}$$

จากสมการที่ 2 เป็นสมการแบบเส้นตรง ซึ่งสามารถคำนวณได้โดยใช้วิธีกำลังสองต่ำสุดธรรมดา แต่ถ้ามีขนาดตัวอย่างไม่มากนัก ค่าพารามิเตอร์ที่กะประมาณได้อาจจะอคติและถ้ามีขนาดตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับ X มีจำนวนมากขึ้น ผลการวิเคราะห์ก็จะดีขึ้น ในการจัดแบ่งกลุ่มนั้นจัดแบ่งเป็นเท่าใดก็ได้และต้องทราบความถี่ที่ตกอยู่ในแต่ละกลุ่ม การที่เราต้องทราบจำนวนตัวอย่างแต่ละกลุ่มเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อช่วยให้เราสามารถกะประมาณค่าความน่าจะเป็นที่แท้จริงได้ดีที่สุด

สำหรับการประมาณค่าแบบกำลังสองต่ำสุดดังกล่าวในสมการที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลแบบจัดกลุ่มอาจจะมีปัญหา คือเกิดปัญหาค่าความแปรปรวนไม่คงที่ของตัวคลาดเคลื่อน (heteroscedasticity) แต่สามารถแก้ปัญหาโดยใช้การประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองต่ำสุดแบบถ่วงน้ำหนัก (weight least squares) แทน แต่ปัญหาอาจจะยุ่งยากถ้ามีขนาดตัวอย่างไม่มากนัก แต่ในการประมาณค่าสมการที่ 2 นั้น จะไม่ค่อยเหมาะสมนัก เมื่อตัวแปรอิสระเป็นแบบต่อเนื่อง (continuous) เพราะตัวแปรเหล่านี้จะต้องถูกแบ่งเป็นส่วน ๆ หรือหมวดหมู่ก่อน วิธีการนี้จึงจะสามารถนำไปใช้ได้ และเราทราบว่า การจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่เช่นนี้ หนีไม่พ้นความอคติอันเกิดจากการวัด (measurement error) และข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์เกษตรเป็นแบบต่อเนื่องแทบทั้งนั้นจึงทำให้เราต้องแบ่งข้อมูลพวกนี้ออกเป็นหมวดหมู่ นอกจากนั้นแล้วโมเดลทางเศรษฐศาสตร์มักจะมีตัวแปร

อิสระอยู่จำนวนมากและจำนวนตัวอย่างก็ไม่น้อยนัก จึงเป็นการยากที่เราจะมีข้อมูลซ้ำ ๆ กันมากพอในแต่ละกลุ่ม ซึ่งทำให้เราสามารถจะศึกษาเกี่ยวกับแต่ละบุคคลได้ แต่การที่เรามีตัวแปรต่อเนื่องในโมเดล และมีตัวแปรอิสระจำนวนมากในแง่ เศรษฐศาสตร์แล้วมีข้อเสนอแนะว่า ควรจะใช้โมเดลแบบโลจิต โดยที่มีทางเลือกเพียงทางเดียว (one choice) ที่ไปเกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระแต่ละกลุ่ม ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้เครื่องมือการประมาณค่าแบบ maximum likelihood สามารถช่วยเราได้ เพราะวิธีการแบบนี้ไม่บังคับให้เราต้องไปจัดกลุ่มข้อมูล จึงทำให้เราสามารถนำข้อมูลจากตัวอย่างแต่ละตัวได้ ในการวิเคราะห์ วิธีการนี้เราเชื่อว่าสามารถหาระดับสูงสุดได้เสมอในโมเดลแบบโลจิต ไม่ว่าโมเดลจะเป็นแบบเส้นตรงหรือไม่ก็ตาม วิธีการประมาณค่าแบบ maximum likelihood นี้จะให้ค่าประมาณที่เที่ยงตรง และสามารถที่จะวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากได้ ซึ่งมีการพิสูจน์มาแล้ว (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2529)

$$\text{ดังนั้นสมการ } \text{Log} \left(\frac{P_i}{1 - P_i} \right) = Z_i = \alpha + \beta X_i \text{ สามารถใช้ข้อมูลจากตัวอย่างแต่ละตัวได้ในการวิเคราะห์ ไม่จำเป็นต้องจัดข้อมูลตัวอย่างเป็นกลุ่ม ๆ หรือเป็นสัดส่วน เช่น สมการที่ 2 แต่วิธีการประมาณจะใช้แบบ maximum likelihood เท่านั้น}$$

2 แต่วิธีการประมาณจะใช้แบบ maximum likelihood เท่านั้น

ยงยุทธ (2529) กล่าวว่า โมเดลที่ใช้จะอยู่ในรูปทั่วไปคือ

$$\text{Log} \frac{\text{Pr ob.}}{1 - \text{Pr ob.}} = \beta_1 + \beta_2 Z_2 + \dots + \beta_k Z_k$$

จากทฤษฎีเราทราบว่าค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะมีค่าที่เที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพในขณะเดียวกัน นอกจากนั้นแล้วค่าประมาณพารามิเตอร์ทุกตัวจะมีคุณสมบัติเป็นแบบปกติ (asymptotically normal) ดังนั้นจึงมีคุณสมบัติคล้ายค่า t-test ของสมการถดถอย เราจึงสามารถหาระดับนัยสำคัญทางสถิติได้ ทำนองเดียวกันถ้าเราต้องการจะทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรอิสระที่กำหนดตัวแปรตามพร้อมกันในโลจิตนี้ เราจะใช้การกระจายแบบไคสแควร์แทน F-test

ศิริเดช สุชีวะ (2541) กล่าวว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าสัมประสิทธิ์ของโมเดลการวิเคราะห์ถดถอยโลจิต ค่าสัมประสิทธิ์ไม่เท่ากับ 0 จะใช้ wald statistic ซึ่งมีการแจกแจงแบบไคสแควร์ wald statistic เป็นกำลังสองของอัตราส่วนระหว่างค่าสัมประสิทธิ์ (B) กับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ (S.E.) นั้น ถ้าเป็นตัวแปรจัดกลุ่ม (categorical variable) wald statistic มี degree of freedom เท่ากับจำนวนกลุ่มลบด้วย 1

$$\text{Wald statistic} = \left(\frac{B}{\text{S.E.}} \right)^2$$

การทดสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลในการวิเคราะห์ถดถอย โลจิสติกทำได้หลายวิธี ได้แก่ การใช้ตารางจัดจำพวก (classification table) การใช้ฮิสโตแกรมของค่าประมาณความน่าจะเป็น (histogram of estimated probabilities) และ การพิจารณาค่าประมาณพารามิเตอร์ likelihood ซึ่งเป็นตัวเลขที่มีค่าน้อยกว่า 1 โดยโมเดลที่ดีจะมีค่า likelihood ของผลที่สังเกตได้สูง ถ้าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลอย่างสมบูรณ์ ค่า likelihood จะเป็น 1 และ -2 คูณกับ $\log$ ของ likelihood จะเท่ากับ 0

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒนา กันยานนท์ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์หนึ่งในจังหวัดเชียงราย โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากลูกหนี้สินเชื่อของธนาคารหนึ่งในจังหวัดเชียงราย จำนวน 400 ราย แยกเป็นลูกหนี้ปกติ 200 ราย และเป็นลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ 200 ราย และทำการทดสอบปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำแนกตามหนี้ปกติและหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยวิธี chi-square พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวน 9 ตัว ได้แก่ อายุ อาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้ วงเงินกู้ ภาระหนี้คงเหลือ ภาระหนี้ในสถาบันการเงินอื่น จำนวนกิจการของลูกหนี้ และวัตถุประสงค์ของการกู้ และทดสอบปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยสมการถดถอย แบบ logistic regression ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ อย่างมีนัยสำคัญ มีจำนวน 8 ตัว ได้แก่ อาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้ วงเงินกู้ ภาระหนี้คงเหลือ ภาระหนี้ในสถาบันการเงินอื่น จำนวนกิจการของลูกหนี้ และวัตถุประสงค์ของการกู้

รัชณี สุทธิไชยากุล (2541) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับบัตรเครดิตของธุรกิจในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบจำลองแบบโปรบิต (probit) และโลจิสติก (logistic) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำทุจริตของร้านค้าสมาชิก ได้แก่ สัดส่วนรายรับจากบัตรเครดิตต่อรายได้รวม ลักษณะการเข้ามาเป็นสมาชิก ระดับการศึกษาของเจ้าของธุรกิจ การเข้าร่วมสัมมนาหรือการเข้าร่วมอบรมจากธนาคาร อายุและเพศของเจ้าของธุรกิจ กล่าวคือถ้าสัดส่วนรายรับจากบัตรเครดิตต่อรายได้รวมเพิ่มขึ้น โอกาสที่ร้านค้าจะทำทุจริตจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เจ้าของธุรกิจที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีโอกาสในการทำทุจริตน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ เจ้าของธุรกิจที่มีอายุน้อยกว่าจะทำทุจริตน้อยกว่าผู้มีอายุน้อย เพศชายจะเป็นเพศที่มีพฤติกรรมการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจมากกว่าเพศ

อื่น และร้านค้าที่เจ้าของมาสมัครเป็นสมาชิกเองกับธนาคารจะมีโอกาสทำทุจริตมากกว่าร้านค้าที่ธนาคารไปเชิญชวนมาเป็นสมาชิก

วิทยา มหาคุณวงศ์ (2543) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการจ่ายเงินกู้ยืมของลูกค้าหนี้ กรณีบริษัทบริหารสินทรัพย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลจากลูกค้าหนี้ของบริษัทบริหารสินทรัพย์ จำนวน 3,842 ราย และใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์แบบโลจิสต์ ผลการพิสูจน์สมมติฐาน คือ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ที่มีภาระคงค้างน้อยกว่ามูลค่าหลักประกัน และหนี้ที่มีภาระคงค้างน้อยกว่าวงเงินกู้ยืม เป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการจ่ายเงินกู้ยืมของลูกค้าหนี้ บริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพฯพาณิชย์ จำกัด สำนักงานเชียงใหม่ และผลการศึกษาพบว่า ลูกค้าหนี้นอกเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่มีพฤติกรรมการผ่อนชำระดีกว่าลูกค้าหนี้ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ลูกค้าหนี้เงินกู้เพื่อสวัสดิการ และเกษตรกรมีพฤติกรรมการผ่อนชำระดีกว่าลูกค้าหนี้เงินกู้เพื่อการบริโภค การพาณิชย์ และการก่อสร้าง – จัดสรร ส่วนกลุ่มลูกค้าหนี้ที่ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ลูกค้าหนี้ที่มีภาระหนี้คงค้างน้อยกว่ามูลค่าหลักประกัน และลูกค้าหนี้ที่มีภาระหนี้คงค้างน้อยกว่าวงเงินกู้ยืมมีการผ่อนชำระคืนเงินกู้ดีกว่าลูกค้าหนี้ประเภทอื่น

วิเศษณ์ สุขใหญ่ (2542) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายของลูกค้าที่กู้เงินระยะสั้นคาบชั้นวาคม 2540 เป็นจำนวน 100 ราย และลูกค้าที่กู้เงิน โครงการแผนฟื้นฟูการเกษตรปี 2535 – 2536 จำนวน 99 ราย แล้วใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยแบบจำลองแบบโลจิสต์ (logit model) และประมาณค่าแบบ maximum likelihood

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ระยะสั้นคาบชั้นวาคม 2540 พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนการชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดคือรายได้ที่เป็นเงินสดจากการขายพืชและข้าวโพด จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานได้และการใช้เงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดคือปริมาณหนี้สินภายนอกและการติดตามเร่งรัดหนี้ของพนักงานสินเชื่อ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้แผนฟื้นฟูการเกษตรคาบมีนาคม 2541 พบว่าปัจจัยที่สนับสนุนการชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดคือ รายได้จากการเกษตรที่เป็นเงินสดในรอบปีบัญชี 2540 และมูลค่าทรัพย์สินคงที่ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดคือ ปริมาณต้นเงินกู้ตามแผนฟื้นฟูการเกษตรที่ต้องส่งชำระภายใน 31 มีนาคม 2541 และปริมาณหนี้สินภายนอก

วรสิทธิ์ โนตานนท์ (2543) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลของลูกค้าธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 300 ราย ที่สามารถชำระหนี้คืนเงินกู้ได้ตามกำหนด และไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามกำหนด และใช้แบบจำลอง logit ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่ามีตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่สามารถใช้กับแบบจำลอง จำนวน 5 ตัวแปร คือ ตัวแปรอาชีพ อายุ ระดับรายได้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระ และวัตถุประสงค์ในการขอกู้ และผลการศึกษาสามารถนำไปพัฒนาการอำนวยสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยได้ว่าควรกำหนดหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ดังนี้

1. ผู้กู้ควรมีอาชีพที่มีเงินเดือนหรือได้รับรายได้ประจำที่แน่นอน
2. อายุของผู้กู้ควรสูงกว่า 13 ปี
3. ผู้กู้ต้องเปิดเผยหรือแสดงรายละเอียดรายได้และรายจ่ายของครอบครัวแก่ธนาคารตามความเป็นจริง
4. ผู้กู้ที่มีวงเงินกู้ไม่เกิน 500,000 บาท ควรกำหนดระยะเวลาผ่อนชำระคืนไม่เกิน 10 ปี
5. ธนาคารต้องติดตาม ตรวจสอบลูกหนี้ให้ใช้เงินกู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ศักดิ์ชัย ลีรัตนกุล (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการในการใช้บริการสินเชื่อของบริษัทเงินทุน ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ 120 ราย ซึ่งได้จัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้ และกลุ่มที่ไม่ใช้บริการด้านสินเชื่อจากบริษัทเงินทุนและทำการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อตัดสินใจในการใช้บริการสินเชื่อจากบริษัทเงินทุนด้วยแบบจำลอง logit ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่เป็นตัวอธิบายทั้ง 6 ปัจจัยที่อยู่ในแบบจำลอง ซึ่งคือกระบวนการอนุมัติที่รวดเร็ว วงเงินสินเชื่อสูงกว่าธนาคารพาณิชย์ ความสะดวกสำหรับลูกค้า ความสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงานของบริษัทเงินทุน ความพอเพียงของความหลากหลายของบริการ และเงื่อนไขของเงินกู้ยืมอื่น ๆ ที่ดีกว่า เป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญเชิงสถิติทุกตัว และการใช้สถิติเชิงพรรณนาศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคการพาณิชย์ โดยมีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 10 ล้านบาท/ปี วงเงินสินเชื่อของผู้ประกอบการเหล่านี้อยู่ระหว่าง 5-10 ล้านบาท ขอบเขตของธุรกิจของผู้ประกอบการเหล่านี้จะอยู่เพียงในภาคเหนือเท่านั้น ธุรกิจเหล่านี้มีอายุระหว่าง 4-6 ปี บริการหลักที่ผู้ประกอบการเหล่านี้ได้ใช้จากสถาบันการเงินคือ สินเชื่อ และเงินฝาก และเกือบจะทั้งหมดของผู้ประกอบการเป็นลูกค้าของธนาคารพาณิชย์

ธีรพงษ์ มารรัมย์ (2543) ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการกู้ยืมและการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรรูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยสัมภาษณ์ เกษตรกรรูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร หน่วยอำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 148 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างหลายวิธี วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ chi-square และค่าสถิติ F-test ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรรูกค้า พบว่า เกษตรกรรูกค้าที่มี 1) รายได้ภาคการเกษตร 2) รายจ่ายภาคการเกษตร 3) รายจ่ายนอกภาคการเกษตร 4) จำนวนหนี้สินอื่น และ 5) จำนวนหนี้เงินกู้ถึงกำหนดชำระแตกต่างกันมีการชำระคืนเงินกู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบระดับปัญหาอุปสรรคการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรรูกค้า พบว่า 1) เกษตรกรรูกค้าที่มีอายุ แตกต่างกันมีระดับปัญหาอุปสรรคการชำระคืนเงินกู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร 2) เกษตรกรรูกค้าที่มีรายได้ภาคการเกษตรแตกต่างกัน มีระดับปัญหาอุปสรรคการชำระคืนเงินกู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องทำงาน อยู่ต่างจังหวัดและต้องนำเงินไปชำระหนี้แหล่งเงินกู้อื่นก่อน 3) เกษตรกรรูกค้าที่มีรายจ่ายภาค การเกษตรแตกต่างกันมีระดับปัญหาอุปสรรคการชำระคืนเงินกู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติในเรื่องค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมบ้านอยู่อาศัย ต้องนำเงิน ไปชำระหนี้ แหล่งเงินกู้ อื่นก่อน ค่าใช้จ่ายในการซื้อปัจจัยการผลิต ผู้อื่นยืมเงินแล้วไม่ส่งคืนตามกำหนด และไม่ มีผู้ซื้อ ผลผลิต 4) เกษตรกรรูกค้าที่มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรแตกต่างกันมีระดับปัญหาอุปสรรค การชำระคืนเงินกู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร และ ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมบ้านอยู่อาศัย 5) เกษตรกรรูกค้าที่มีจำนวนหนี้สินอื่นแตกต่างกัน มีระดับ ปัญหาอุปสรรคการชำระคืนเงินกู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องต้องนำ เงินไปชำระ หนี้แหล่งเงินกู้อื่นก่อน ผู้อื่นยืมเงินแล้วไม่ส่งคืนตามกำหนด ค่าใช้จ่ายในการ ซ่อมแซมบ้านอยู่ อาศัย ไม่ได้รับความสะดวกขณะติดต่อชำระหนี้ และขาดความสนใจลูกค้า ขณะติดต่อชำระหนี้ 6) เกษตรกรรูกค้าที่มีจำนวนหนี้เงินกู้คงเหลือแตกต่างกันมีการชำระคืน เงินกู้แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติในเรื่อง ทำงานอยู่ต่างจังหวัด และ 7) เกษตรกร รูกค้าที่มีจำนวนหนี้เงินกู้ถึงกำหนด ชำระแตกต่างกันมีการชำระคืนเงินกู้แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องต้องนำเงินไป ชำระหนี้แหล่งเงินกู้อื่นก่อน และค่าใช้จ่ายในการ ศึกษาของบุตร

ปรีชา แหริ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส.ใน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้คือ เกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จำนวน 160 คน โดยทำการสุ่ม ตัวอย่างเกษตรกรรูกค้า แบบ non-proportional simple random sampling โดยสุ่มจากเกษตรกรรูกค้าที่ชำระหนี้ตามปกติ 100 คน และเกษตรกรรูกค้าที่ค้างชำระ 60 คน โดยใช้สถิติไคว์สแควร์ พบว่า การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์

ประสงค์ ขนาดของฟาร์ม และรายได้ในฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับการ ชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร ลูกค้า หมายความว่าเกษตรกรที่นำเงินกู้ ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์จะมีการชำระคืนไม่ดี ถ้าเกษตรกรมี ฟาร์มขนาดใหญ่ และรายได้ในฟาร์มสูงจะมีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ ปัญหาและความต้องการของ เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.คือ ปัญหา แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรไม่มีตลาดรองรับผลผลิตของสมาชิก และ ระบบการผลิตพืชและสัตว์ไม่ชัดเจน

สุกิจ ธัญกิจพรรณ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอำเภอปากพลี กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาปากพลี อำเภอปากพลี จังหวัด นครนายก โดยเกษตรกรรายที่มีปัญหาดังชำระหนี้สินกับ ธ.ก.ส. สาขาปากพลีในปี พ.ศ. 2542 จำนวน 229 ราย จาก 51 หมู่บ้านใน 7 ตำบล 1 เทศบาลของอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ผลการ ศึกษา พบว่า 1. เกษตรกรรายที่มีปัญหาดังชำระหนี้สินกับ ธ.ก.ส. สาขาปากพลีใช้เงินตรงตาม วัตถุประสงค์การขอกู้เงินร้อยละ 52.40 โดยกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกษตร คิดเป็น ร้อยละ 50.76 กู้เงินเพื่อการลงทุนในทรัพย์สินการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 44.92 กู้เงินเพื่อรอการขาย ผลผลิตการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 0.76 กู้เงินเพื่อชำระหนี้สินหรือ ใกล้เคียงหรือรับ โอนที่ดินการ เกษตรคิดเป็นร้อยละ 2.03 และกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพอย่างอื่น ที่เกี่ยวเนื่องในการเกษตรคิดเป็น ร้อยละ 1.53 2. สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรค้างชำระหนี้สินกับ ธ.ก.ส. สาขาปากพลี ทั้งกลุ่มที่ ใช้เงิน ตรงตามวัตถุประสงค์และไม่ตรงตามวัตถุประสงค์เกิดจากภาวะราคาผลผลิตตกต่ำ ผลผลิต ตกต่ำ และใช้เงินเกินรายได้ของตนเอง ยิ่งกว่านั้นในกลุ่มที่ใช้เงินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ การขอกู้เงินยัง ขาดการวางแผนการใช้เงินและนำเงินกู้จาก ธ.ก.ส. ไปชำระหนี้ในระบบ 3. วิธีการแก้ปัญหาค้าง ชำระหนี้สินของเกษตรกรรายที่มีปัญหากับ ธ.ก.ส. สาขา ปากพลี จากวิธีการขายที่ดินและเช่าที่ดิน คืน กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบ (สถาบันการเงิน) และนอกระบบ (ไม่ใช่สถาบันการเงิน) ด้วย อัตราดอกเบี้ยที่สูง คอยเงิน ช่วยเหลือจากบุตรหรือญาติพี่น้อง และกู้เงิน ธ.ก.ส. ประเภทหนึ่งไป ชำระหนี้เงินกู้ ธ.ก.ส. อีกประเภทหนึ่ง ไม่สามารถช่วยให้เกษตรกรหลุดพ้นภาระหนี้สินได้

นรชัย ดริยสรศัย (2540) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถชำระคืน เงินกู้ ได้ทำการศึกษาลูกค้าธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาศรีนครพิงค์ จังหวัด เชียงใหม่ จำนวนรวมทั้งสิ้น 125 ราย ซึ่งสามารถแยกกลุ่มออกตามวัตถุประสงค์ได้เป็น 2 ประเภท คือ กลุ่ม ลูกค้าที่มีวัตถุประสงค์กู้ยืมเงินเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ และกลุ่มลูกค้าที่มี วัตถุประสงค์กู้ยืมเงินเพื่อ ประกอบธุรกิจ แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามี 3 แบบจำลอง คือ แบบจำลองสำหรับกลุ่มที่มี วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อธุรกิจ แบบจำลองสำหรับกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อ อสังหาริมทรัพย์ และแบบจำลองรวมตามลำดับ การวิเคราะห์โปรบิคเป็นวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ แบบจำลอง ทั้งสาม ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอธิบายที่มีนัยสำคัญสำหรับแบบจำลองรวมนั้น มีจำนวน

7 ตัวแปร คือ ตัวแปรหุ่นที่แสดงอาชีพรับราชการ ระดับรายได้ ตัวแปรหุ่นแสดงวัตถุประสงค์ เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ ตัวแปรหุ่นแสดงอสังหาริมทรัพย์เดิม ตัวแปรหุ่นแสดงสินเชื่อก่อนเดิม ระยะเวลาผ่อนชำระคืนและร้อยละของภาระหนี้คงเหลือต่อวงเงินที่ได้รับอนุมัติ สำหรับแบบจำลอง ของกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจนั้น มีตัวแปรอธิบายที่มีนัยสำคัญจำนวน 4 ตัวแปร คือ ระดับรายได้ ตัวแปรหุ่นแสดงสินเชื่อก่อนเดิม ระยะเวลาผ่อนชำระคืน และร้อยละของ ภาระหนี้คงเหลือต่อวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ส่วนแบบจำลองของกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อ อสังหาริมทรัพย์นั้น มีตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญจำนวน 5 ตัวแปร ตัวแปรหุ่นที่แสดงอาชีพ รับราชการ ตัวแปรหุ่นแสดงสถานภาพสมรส ตัวแปรหุ่นแสดงอสังหาริมทรัพย์เดิม ตัวแปรหุ่นแสดง สินเชื่อก่อนเดิม และร้อยละของภาระหนี้คงเหลือต่อวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดนโยบายในการคัดเลือกผู้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ได้คือผู้กู้ที่มีอาชีพรับราชการ มีระดับรายได้ต่ำ ไม่มีอสังหาริมทรัพย์เดิมอยู่และเคย เป็นลูกค้ายกก่อนของธนาคารนั้น จะเป็นลูกค้ายกที่มีโอกาสที่จะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ ได้สูงกว่าลูกค้ายกอื่น ในขณะที่เดียวกันยังระยะเวลาผ่อนชำระคืน และร้อยละของหนี้สิน คงเหลือมีน้อย ก็จะทำให้ลูกค้ายกมีโอกาสที่จะมีความสามารถในการชำระคืนสูงมากขึ้นเท่านั้น ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นอีกว่า ลูกค้ายกที่ยืมเงินไปเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ นั้นมีโอกา สที่จะมีความสามารถในการชำระเงินกู้คืน ได้ต่ำกว่าลูกค้ายกที่ยืมเงินไปเพื่อประกอบธุรกิจ

เสนอ ธงโสภ (2541) ได้วิจัยเรื่อง ศักยภาพในการจัดการเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้ายกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาโพนทอง อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาข้อมูลจากเกษตรกรลูกค้ายกที่กู้เงินในปีบัญชี 2538 เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลผลิตหลัก จำนวน 50 คน เงินกู้ระยะปานกลาง จำนวน 50 คน เงินกู้ ระยะยาวเพื่อการเกษตรจำนวน 50 คน ผู้รู้จำนวน 10 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน จำนวน 20 คน และพนักงานสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาโพนทอง จำนวน 30 คน พบว่า วิธีการใช้เงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง เงินกู้ระยะสั้น จำนวน 50 คน เงินกู้ระยะปานกลาง จำนวน 50 คนและเงินกู้ระยะยาวเพื่อ การเกษตรจำนวน 50 คน รวม 150 คน ธนาคารได้จ่ายเงินกู้ทั้งหมดเป็นเงิน จำนวน 7,592,000 บาท เกษตรกรนำเงินกู้ไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์จำนวน 93 ราย คิดเป็น ร้อยละ 62 และชำระหนี้เงินกู้ได้เป็นเงิน 4,562,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.08 ผลการ ศึกษาดังกล่าวบ่งชี้ว่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ขึ้นไป ถือว่า ใช้เงินกู้ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ วิธีการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ จากการศึกษาวิจัยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน จากทั้ง 3 กลุ่มพบว่า ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ จำนวน 57 คน หรือร้อยละ 38 นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และชำระหนี้สินผิดสัญญา เป็นเงินจำนวน 3,030,000 บาท โดยนำไปใช้จ่ายเป็นเงิน 1,495,000 บาท

ชำระหนี้ในระบบ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12 เป็นเงิน 855,000 บาท และซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือน จำนวน 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 8 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าทำให้เกษตรกรประสบปัญหา ในด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาการประกอบอาชีพ ปัญหาหนี้สินในระบบ หนี้สินนอกระบบ และปัญหาค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของเกษตรกร ส่วนผลกระทบ ทางด้านสังคมที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้เกษตรกรที่เป็นลูกค้านาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่สามารถ ชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดสัญญาที่ทำไว้กับธนาคารได้ อย่างไรก็ตามยังส่งผลไปถึงความ เปลี่ยนแปลงในศักยภาพของเกษตรกรไปในทางที่ดีขึ้นเป็นจำนวนมาก

ธีระศักดิ์ มุสิกะ (2538) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ได้สัมภาษณ์ข้อมูลจากเกษตรกร 2 หมู่บ้าน จำนวน 60 ครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนกาแฟ ในรอบปีบัญชี 2536-37 พบว่า เกษตรกรมีปริมาณการขายกาแฟเฉลี่ย 2,834 กิโลกรัม มูลค่าที่ดินเฉลี่ย 428,917 บาท มูลค่าเครื่องมือทุนในสวนเฉลี่ย 18,993 บาท มูลค่าทรัพย์สิน อื่น ๆ เฉลี่ย 33,927 บาท รายได้สุทธิเป็นตัวเงินจากกาแฟ 48,987 บาท รายได้อื่น ๆ ในรอบปี 14,488 บาท ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 45,628 บาท และหนี้สินอื่น ๆ เฉลี่ย 12,487 บาท ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจในการเลือกชำระ คืนเงินกู้ครบตามกำหนด พบว่าปัจจัยที่มีผลสนับสนุนการชำระคืน ได้แก่ มูลค่าเครื่องมือทุน รายได้สุทธิเป็นตัวเงินจากกาแฟ และรายได้อื่น ๆ ในรอบปี ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการชำระคืน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และพื้นที่ถูกพายุภัย

กรอบแนวความคิดรวบยอด

จากทฤษฎี logit model สามารถกำหนดฟังก์ชันความสัมพันธ์ของแบบจำลองการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดังนี้

ฟังก์ชันความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

$$\text{Log} \left(\frac{P_i}{1 - P_i} \right) = Y = f(X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7, X_8, X_9, X_{10}, X_{11}, X_{12}) + U$$

ซึ่ง Y เป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายพฤติกรรมของเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ และ logit model นี้จะใช้ข้อมูลจากตัวอย่างแต่ละตัว เนื่องจากตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์มีจำนวนมาก เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของลูกค้าแต่ละราย และจะต้องใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี maximum likelihood

กำหนดตัวแปรอิสระทุกตัวให้อยู่ในรูปของตัวแปรไบนารี (binary variable) โดยใช้ค่าเฉลี่ยรวมของตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ซึ่ง อ้นริกา สุปรียศิลป์ (2541: 15) กล่าวว่า “ส่วนมากแล้วบุคคลทั่วไปมักจะนิยมใช้ค่าเฉลี่ยเป็นตัวแทนของข้อมูลปริมาณทั่ว ๆ ไปที่มีลักษณะเป็นปกติ ซึ่งจะสังเกตเห็นได้ว่า คำว่า ค่าเฉลี่ย เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป” เมื่อค่าเฉลี่ยเป็นตัวแทนของข้อมูลทั้งหมด ค่าที่แตกต่างจากค่าเฉลี่ยจึงสามารถบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะของข้อมูลได้ ซึ่งผู้วิจัยได้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม คือ กำหนดค่าเป็น 0 เมื่อต่ำกว่าค่าเฉลี่ย กำหนดเป็น 1 เมื่อสูงกว่าค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับค่าเฉลี่ยบางตัวให้อยู่ในรูปจำนวนเต็มเพื่อให้เกิดความสะดวกในการแปลผลและนำผลการวิเคราะห์ ไปใช้

สามารถเขียนเป็นแบบจำลองที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

$$\text{Log Prob. (เกษตรกรพักชำระหนี้)} = Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + b_7X_7$$

$$1 - \text{Prob (เกษตรกรพักชำระหนี้)} + b_8X_8 + b_9X_9 + b_{10}X_{10} + b_{11}X_{11} + b_{12}X_{12} + U$$

กำหนดให้

Y = การเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

0 = ลูกค้ำที่เลือกลดภาระหนี้, 1 = ลูกค้ำที่เลือกพักชำระหนี้

X_1 = ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการ ณ 31 มีนาคม 2544

0 = ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ไม่เกินค่าเฉลี่ยรวม

1 = ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้เกินค่าเฉลี่ยรวม

X_2 = ปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการ ณ 31 มีนาคม 2544

0 = ดอกเบี้ยค้างชำระ ธกส. ไม่เกินค่าเฉลี่ยรวม

1 = ดอกเบี้ยค้างชำระ ธกส. เกินค่าเฉลี่ยรวม

X_3 = ปริมาณหนี้สินภายนอก ณ 31 มีนาคม 2544

0 = หนี้สินภายนอกไม่เกินค่าเฉลี่ยรวม, 1 = หนี้สินภายนอกเกินค่าเฉลี่ยรวม

X_4 = ปริมาณเงินออมภายใน 31 มีนาคม 2544

0 = เงินออมไม่เกินค่าเฉลี่ยรวม, 1 = เงินออมเกินค่าเฉลี่ยรวม

X_5 = รายได้ในภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543

0 = รายได้ในภาคการเกษตรไม่เกินค่าเฉลี่ยรวม

1 = รายได้ในภาคการเกษตรเกินค่าเฉลี่ยรวม

X_6 = รายได้นอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543

0 = รายได้นอกภาคการเกษตรไม่เกินค่าเฉลี่ยรวม

1 = รายได้นอกภาคการเกษตรเกินค่าเฉลี่ยรวม

X_7 = ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543

0 = ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรไม่เกินค่าเฉลี่ยรวม

1 = ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรเกินค่าเฉลี่ยรวม

X_8 = ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543

0 = ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรไม่เกินค่าเฉลี่ยรวม

1 = ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรเกินค่าเฉลี่ยรวม

X_9 = การประสบภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง โรคและแมลง เป็นต้น

0 = ประสบภัยธรรมชาติผลผลิตเสียหายไม่เกิน 50%

1 = ประสบภัยธรรมชาติผลผลิตเสียหายเกิน 50%

X_{10} = แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ เช่น การได้รับสิทธิประโยชน์เมื่อเกษตรกรเลือกพักชำระหนี้หรือเลือกไม่

0 = เกษตรกรไม่มีแรงจูงใจในการเลือกพักชำระหนี้/ลดภาระหนี้

1 = เกษตรกรมีแรงจูงใจในการเลือกพักชำระหนี้/ลดภาระหนี้

X_{11} = กิจกรรม หรืออาชีพที่เกษตรกรทำอยู่ เช่น ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

0 = เป็นกิจกรรมระยะสั้น และ/หรือ มีต้นทุนต่ำ

1 = เป็นกิจกรรมระยะยาว และ/หรือ มีต้นทุนสูง

X_{12} = สัดส่วนของดอกเบี้ยเงินกู้ต่อปริมาณหนี้เงินต้น

a = ค่าคงที่

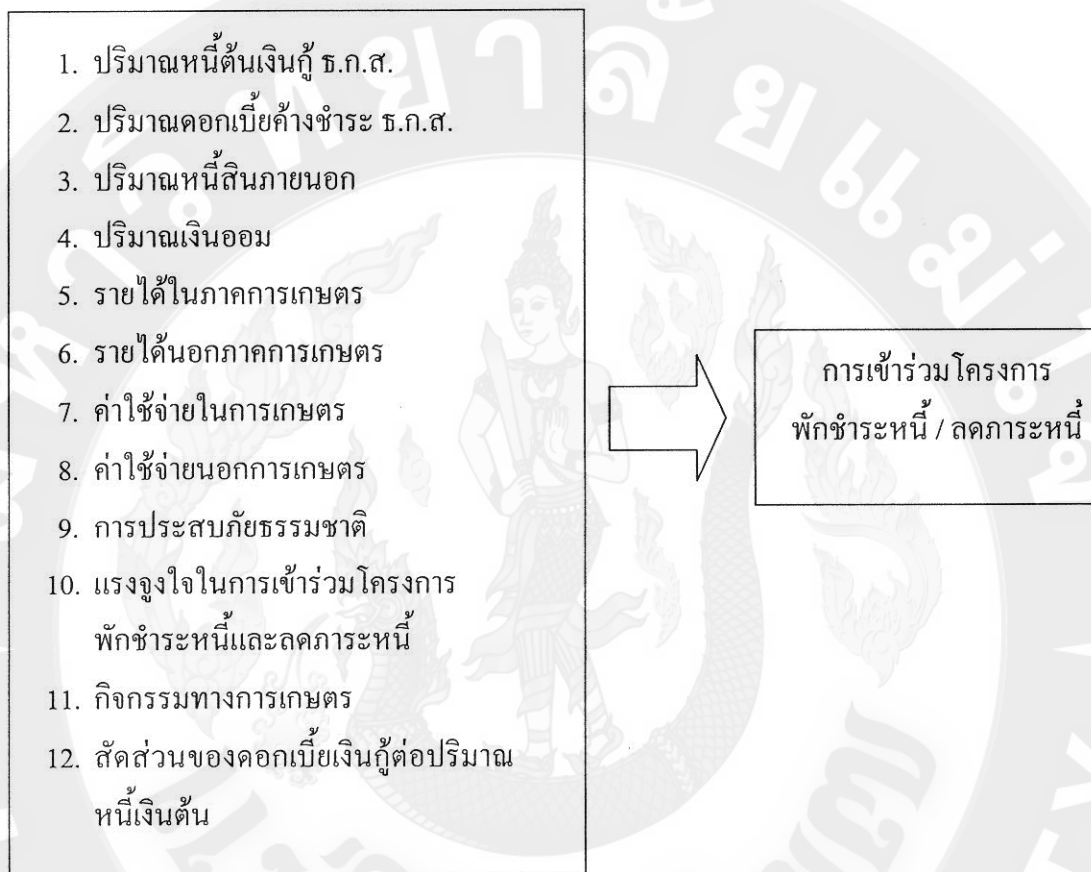
$b_1, b_2, \dots, b_{12}$ = สัมประสิทธิ์ของตัวแปร

U = error term

โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดรวบยอด ดังภาพที่ 2

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 2 กรอบแนวความคิด

สมมติฐานในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีข้อสมมติฐานของการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ดังนี้

1. X_1 คือ ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ณ 31 มีนาคม 2544 (บาท) คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. มาก จะทำให้โอกาสที่เกษตรกรจะตัดสินใจพักชำระหนี้มีมากตามไปด้วย ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_1 > 0$$

2. X_2 คือ ปริมาณดอกเบี้ยเงินกู้ ธ.ก.ส. ค้างชำระ ก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ณ 31 มีนาคม 2544 (บาท) คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าปริมาณการชำระคืนดอกเบี้ยเงินกู้ ธ.ก.ส. มากจะทำให้โอกาสที่เกษตรกรจะตัดสินใจพักชำระหนี้มีน้อยลง แต่จะเลือกลดภาระหนี้มากขึ้น ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_2 < 0$$

3. X_3 คือ ปริมาณหนี้สินภายนอก ณ 31 มีนาคม 2544 (บาท) คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าปริมาณหนี้สินภายนอกมีมาก จะทำให้โอกาสที่เกษตรกรจะเลือกพักชำระหนี้ก็มีมากตามด้วย ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_3 > 0$$

4. X_4 คือ ปริมาณเงินออม ณ 31 มีนาคม 2544 (บาท) คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในทิศทางตรงกันข้ามกับการพักชำระหนี้ คือ เมื่อปริมาณเงินออมมีมาก จะทำให้โอกาสที่เกษตรกรจะเลือกลดภาระหนี้มีมากกว่าการเลือกพักชำระหนี้ ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_4 < 0$$

5. X_5 คือ รายได้ที่เป็นเงินสดจากการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (บาท) คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในทิศทางตรงกันข้ามกับการพักชำระหนี้ กล่าวคือ เมื่อมีรายได้ที่เป็นเงินสดจากการเกษตรมาก จะทำให้โอกาสที่เกษตรกรจะเลือกพักชำระหนี้ก็มีน้อยลง ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_5 < 0$$

6. X_6 คือ รายได้นอกการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (บาท) คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรมีรายได้นอกการเกษตรมาก จะทำให้โอกาสในการเลือกพักชำระหนี้มีน้อยลง เกษตรกรน่าจะเลือกลดภาระหนี้มากขึ้น ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_6 < 0$$

7. X_7 คือ ค่าใช้จ่ายในการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (บาท) คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายมาก จะทำให้โอกาสในการเลือกพักชำระหนี้มีมากตามไปด้วย ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_7 > 0$$

8. X_8 คือ ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (บาท) คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรมาก จะทำให้โอกาสในการเลือกพักชำระหนี้มีมากตามไปด้วย ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_8 > 0$$

9. X_9 คือ การประสบภัยธรรมชาติที่กระทบต่อผลผลิตการเกษตร คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าประสบภัยจากธรรมชาติ จะทำให้โอกาสในการเลือกพักชำระหนี้มีมากตามไปด้วย ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_9 > 0$$

10. X_{10} คือ แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ เช่น หากเลือกพักชำระหนี้แล้ว จะทำให้สามารถนำรายได้ที่ได้ไปเป็นเงินทุนและเงินออมได้ คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือถ้าเกษตรกรมีแรงจูงใจดังกล่าวมาก การที่จะตัดสินใจพักชำระหนี้ก็มีมากตามไปด้วย ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_{10} > 0$$

11. X_{11} คือ กิจกรรมที่เกษตรกรทำหรืออาชีพของเกษตรกร เช่น การปลูกมันฝรั่ง การเลี้ยงไก่ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมหรืออาชีพของเกษตรกรนี้อาจจะมีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ เพราะบางอาชีพอาจต้องใช้ระยะเวลาเวลานานกว่าจะได้รับผลผลิตหรือผลตอบแทน เช่น ถ้าปลูกกล้วยจะได้รับผลผลิตช้ากว่าการปลูกถั่วเหลือง และบางอาชีพอาจใช้ต้นทุนต่างกัน เช่น เลี้ยงปลาจะใช้ทุนมากกว่าปลูกผัก คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ

ถ้าเกษตรกรมีกิจกรรมที่ใช้ระยะเวลานานหรือใช้เงินทุนสูง โอกาสที่จะตัดสินใจพักชำระหนี้จะมีมากตามไปด้วย ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_{11} > 0$$

12. X_{12} คือ สัดส่วนของปริมาณดอกเบี้ยเงินกู้ ธ.ก.ส. ค้างชำระ ก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ณ 31 มีนาคม 2544 (บาท) ต่อปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ณ 31 มีนาคม 2544 (บาท) คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าปริมาณการชำระคืนดอกเบี้ยเงินกู้ ธ.ก.ส. มากจะทำให้โอกาสที่เกษตรกรจะตัดสินใจพักชำระหนี้มีน้อยลง แต่จะเลือกลดภาระหนี้มากขึ้น ก็คือ

$$\partial Y / \partial X_{12} < 0$$

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 3 ปี ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีพื้นที่ในความรับผิดชอบของ ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ครอบคลุมทุกตำบลในอำเภอสันทรายทั้งหมด 13 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่แฝก แม่แฝกใหม่ แม่แฝกเก่า ป่าไผ่ หนองหาร หนองจ่อม สันทรายหลวง สันทรายน้อย สันนาเม็ง เมืองเต็น หนองแห่ย์ สันพระเนตร และสันป่าเปา

ผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 3 ปี ทุกตำบลในอำเภอสันทราย ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ที่มีคุณสมบัติ ตำบลต่าง ๆ (ณ 21 ธันวาคม 2544)

ตำบล	จำนวนลูกค้าที่มีคุณสมบัติทั้งหมด (ราย)	จำนวนลูกค้าที่เข้าร่วมโครงการ	
		พักชำระหนี้ (ราย)	ลดภาระหนี้ (ราย)
สันพระเนตร	31	13	18
สันทรายน้อย	34	5	29
แม่แฝกเก่า	36	18	18
สันป่าเป้า	53	17	36
เมืองเส้น	92	31	61
สันนาเม็ง	134	34	100
สันทรายหลวง	228	46	182
หนองหาร	240	85	155
ป่าไผ่	246	62	184
หนองแห้ง	253	95	158
แม่แฝกใหม่	258	66	192
หนองจ้อม	345	61	284
แม่แฝก	535	178	357
รวม	2,485	711	1,774

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ (2544)

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ เป็นเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขโครงการพักชำระหนี้ของ ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 2,485 ราย เป็นพักชำระหนี้ 711 ราย ลดภาระหนี้ 1,774 ราย (ตาราง 3) เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด 2,485 ราย ได้ ด้วยความจำกัดของงบประมาณและเวลา จึงเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยกำหนดประชากรเป้าหมาย (target population) แบบเจาะจง (purposive) เฉพาะตำบลที่มีจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระ

หนี้และลดภาระหนี้ ตั้งแต่ 250 รายขึ้นไป เพื่อจัดความคลาดเคลื่อนอันจะเกิดจากสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่แฝก แม่แฝกใหม่ หนองจ่อม และหนองແພ່ງ มีจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯทั้งสิ้น 1,391 ราย เป็นพักชำระหนี้ 400 ราย ลดภาระหนี้ 991 ราย โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากลูกค้ำที่มีคุณสมบัติเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ของทั้ง 4 ตำบล จำนวน 1,391 คน แบ่งเป็นพักชำระหนี้ จำนวน 400 คน และลดภาระหนี้ 991 คน

1. คำนวณหาขนาดตัวอย่างของลูกค้ำ ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ที่พักชำระหนี้ทั้งหมด 400 คน โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยินยอมให้เกิด 0.10 หรือร้อยละ 10 ได้ขนาดของจำนวนตัวอย่าง 88 คน ตามสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (จำนวนที่ต้องสุ่ม)

N = จำนวนเกษตรกรที่พักชำระหนี้ทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

แทนค่าลงในสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{400}{1 + 400(0.10)^2} \\ n &= 88 \text{ ราย} \end{aligned}$$

คำนวณหาขนาดตัวอย่างของลูกค้ำ ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ที่ลดภาระหนี้ทั้งหมด 991 คน โดยใช้สูตร Yamane (1973) กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิด 0.10 หรือร้อยละ 10 ได้ขนาดของจำนวนตัวอย่าง 95 คน ตามสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

แทนค่าลงในสูตร

$$n = \frac{991}{1 + 991(0.10)^2}$$

$$n = 91 \text{ ราย}$$

เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่มีความเหมาะสม และมีความไม่สมบรูณ์น้อยที่สุด จึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างอีก ร้อยละ 15 เป็นจำนวนเกษตรกรที่พักชำระหนี้ 92 คน และจำนวนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ 105 คน

2. กำหนดหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละทางเลือก (พักชำระหนี้/ลดภาระหนี้) ของทั้ง 4 ตำบล ต่อขนาดของเกษตรกรที่มีโอกาสในการถูกเลือกอย่างเท่าเทียมกันโดยสูตรของ Nagtalon (สุจริย์ พุนศิริ, 2539: 30) ดังนี้

$$n = \frac{nN_i}{N}$$

โดยที่ n_i = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
 N_i = จำนวนประชากรทั้งหมด

การคำนวณหาจำนวนเกษตรกรที่พักชำระหนี้ที่จะทำการสุ่มตัวอย่างของตำบลแม่แฝก

$$\text{จากสูตร } n_i = \frac{nN_i}{N} = \frac{178 \times 92}{400} = 41$$

ส่วนตำบลแม่แฝกใหม่ หนองจ่อม และหนองแห้งก็สามารถคำนวณได้ในทำนองเดียวกัน จะได้ผลตามตารางที่ 4

การคำนวณหาจำนวนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ที่จะทำการสุ่มตัวอย่างของตำบลแม่แฝก

$$\text{จากสูตร } n_i = \frac{nN_i}{N} = \frac{357 \times 105}{991} = 38$$

ส่วนตำบลแม่แฝกใหม่ หนองจ่อม และหนองແຫ່ງก็สามารถคำนวณได้ในทำนองเดียวกัน จะได้ผลตามตาราง 4

ตาราง 4 ผลการคำนวณจำนวนตัวอย่างที่จะศึกษา

ตำบล	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)
แม่แฝก	178	41	357	38
แม่แฝกใหม่	66	15	192	20
หนองจ่อม	61	14	284	30
หนองແຫ່ງ	95	22	158	17
รวม	400	92	991	105

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ (2544) และจากการคำนวณ

ขั้นตอนที่ 2 เลือกเกษตรกรตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับสลากตามบัญชีรายชื่อของสมาชิกในแต่ละตำบลที่ ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ได้จัดเรียงรายชื่อไว้แล้ว จากนั้นผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจนครบตามจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะคำถามทั้งที่เป็นแบบปลายเปิด (open ended question) และคำถามแบบปลายปิด (close ended question) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ เช่น เพศ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ รายจ่าย เป็นต้น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 3 ปี ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ประกอบด้วย ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ปริมาณหนี้สินภายนอก ปริมาณการชำระคืนดอกเบี้ย ปริมาณเงินออม รายได้ที่เป็นเงินสด

จากการเกษตร รายได้นอกการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการเกษตร ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตร การลงทุน
ในการเกษตร การลงทุนนอกการเกษตร การประสพภัยธรรมชาติ แรงจูงใจในการเข้าร่วม
โครงการ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ของ
ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อโครงการพักชำระหนี้ และ
ลดภาระหนี้

การทดสอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นต้องการให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างสมบูรณ์
สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการศึกษาได้ครบถ้วน ครบคลุมรายละเอียดต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้สร้าง แบบ
สอบถามแล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และช่วย
แนะนำแก้ไข จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดสอบในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 เพื่อหา
ข้อบกพร่องโดยจะทำการทดสอบกับกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20
ราย แล้วทำการแก้ไข ปรับปรุงก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือสนับสนุนในการเก็บข้อมูลไปยังผู้จัดการ และ
พนักงานพัฒนาธุรกิจของ ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอรายชื่อ
เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้
2. ทำการเก็บแบบสอบถาม ในช่วงเวลาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2544 ถึงเดือน
ธันวาคม 2544
3. เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบตามจำนวนที่
ต้องการ
4. นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามมาวิเคราะห์ แปลความ และสรุปรายงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เมื่อทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องแล้วก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (statistical package for the social sciences) หรือ SPSS FOR WINDOWS โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ทำการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของลูกค้า ร.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีต่อโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 3 ปี โดยใช้นำเสนอในรูปค่าเฉลี่ย ร้อยละ ตาราง และการอธิบาย
2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้แบบจำลองโลจิส เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 3 ปี ของลูกค้า ร.ก.ส. สาขาแม่โจ้ ซึ่งจะอธิบายได้ในรูปความน่าจะเป็นของลูกค้าที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 3 ปี

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย (Research Duration)

ในการวิจัยครั้งนี้เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2545 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2547 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 18 เดือน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” สามารถแยกนำเสนอออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาแม่โจ้

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ โดยใช้แบบจำลอง logit model

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1. สภาพทั่วไป เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส

ผลการวิจัย เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม พบว่า เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.67 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.10 ปี ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.05 รองลงมาอยู่ระหว่าง 31-40 ปี อายุ 51-60 ปี และสูงกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.62 20.95 และ 9.52 ตามลำดับ โดยมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 2.86 เท่านั้นที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรมากกว่า 3 ใน 4 หรือ ร้อยละ 78.10 มีสถานภาพสมรส รองลงมา มีสถานภาพหย่าและม้าย คิดรวมกันเป็นร้อยละ 17.14 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 4.76 ระบุว่า มีสถานภาพโสด สอดคล้องกับสภาพทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มที่เลือกพักชำระหนี้ ซึ่งพบว่า เกษตรกรที่พักชำระหนี้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.87 เป็น

เพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42.40 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.30 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมา มีอายุระหว่าง 31-40 ปี 51-60 ปี และไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.10 16.30 และ 13.04 ตามลำดับ โดยมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 3.26 ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี (ตาราง 5)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สังคมเกษตรกรรมของคนไทยนิยมให้ผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว ดังนั้นผู้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้านาคารส่วนใหญ่จึงเป็นผู้ชาย ในส่วนของอายุพบว่า เกษตรกรลูกค้านาคารส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-60 ปี เป็นเกษตรกรที่อยู่ในวัยทำงานและเป็นแรงงานสำคัญของการผลิตทางเศรษฐกิจของครอบครัว และได้เข้าเป็นลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นระยะเวลานาน จึงได้ขอกู้เงินสินเชื่อของธนาคารมาประกอบอาชีพทางการเกษตร และเนื่องจากธนาคารกำหนดให้หัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ขึ้นทะเบียนกับทางธนาคาร ทำให้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จะมีเพียงบางส่วนที่เป็นเพศหญิง

2. ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.14 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า ร้อยละ 9.52 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 6.67 โดยมีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และ ประถมปีที่ 7 คิดเป็นร้อยละ 4.76 และ 1.91 ตามลำดับ ในส่วนของเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.87 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประถมปีที่ 6 และประถมปีที่ 7 คิดเป็นร้อยละ 31.52 15.22 และ 11.96 ตามลำดับ โดยมีเพียงร้อยละ 5.43 เท่านั้นที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ตาราง 5)

จะเห็นว่าเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ส่วนใหญ่มีการศึกษาค่อนข้างต่ำ อันเป็นผลจากเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในอดีตกำหนดไว้เพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเกษตรกรเองก็ไม่นิยมศึกษาต่อให้สูงขึ้น ประกอบกับครอบครัวมีอาชีพเกษตรกรรมจึงมีความต้องการแรงงานช่วยทำงานการเกษตร แต่ทั้งนี้ระดับการศึกษาไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการสมัครเข้าเป็นลูกค้าของธนาคาร เพราะที่ผ่านมามาธนาคารเองก็พิจารณารับลูกค้าที่ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้เข้าเป็นลูกค้าของธนาคาร โดยธนาคารพิจารณาจากการประกอบอาชีพการทำกินของเกษตรกร ความซื่อสัตย์ การยอมรับภายในกลุ่มของเกษตรกร และประวัติของผู้สมัครเข้าเป็นลูกค้าและหลักประกัน

ตาราง 5 ลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกรปลูกข้าวนาปรัง

ลักษณะส่วนบุคคล ของเกษตรกรปลูกข้าวนาปรัง	ลดภาระหนี้ (n = 105)		พักชำระหนี้ (n = 92)		รวม (n=197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
หญิง	14	13.33	13	14.13	27	13.71
ชาย	91	86.67	79	85.87	170	86.29
อายุ						
ไม่เกิน 30 ปี	3	2.86	12	13.04	15	7.61
31-40 ปี	29	27.62	24	26.10	53	26.91
41-50 ปี	41	39.05	38	41.30	79	40.10
51-60 ปี	22	20.95	15	16.30	37	18.78
มากกว่า 60 ปี	10	9.52	3	3.26	13	6.60
สถานภาพสมรส						
โสด	5	4.76	3	3.26	8	4.06
สมรส	82	78.10	72	78.26	154	78.17
หย่า	9	8.57	8	8.70	17	8.63
ม้าย	9	8.57	9	9.78	18	9.14
ระดับการศึกษา						
ประถม 4	81	77.14	33	35.87	114	57.87
ประถม 6	5	4.76	14	15.22	19	9.64
ประถม 7	2	1.91	11	11.96	13	6.61
มัธยมศึกษาตอนต้น 3/เทียบเท่า	7	6.67	29	31.52	36	18.27
มัธยมศึกษาตอนปลาย 6/เทียบเท่า	10	9.52	5	5.43	15	7.61

ตาราง 5 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล ของเกษตรกรปลูกข้าวคาราฯ	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุต่ำสุด (ปี)	29		26		26	
อายุสูงสุด (ปี)	64		63		64	
อายุเฉลี่ย (ปี)	46.10		42.40		44.38	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	8.90		8.97		9.10	

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.10 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.81 มีสมาชิกในครัวเรือน 4 คน รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือน 5 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32.48 โดยครัวเรือนร้อยละ 46.67 มีสมาชิกที่มีรายได้ 3 คน รองลงมา ร้อยละ 40.95 มีสมาชิกที่มีรายได้ 2 คน และครัวเรือนเกษตรกรปลูกข้าวคาราฯ มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.69) มีสมาชิกที่ไม่มีรายได้ 2 คน รองลงมา ร้อยละ 44.09 มีสมาชิกที่ไม่มีรายได้ 1 คน ในส่วนของเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 44.57 มีสมาชิกในครัวเรือน 4 คน รองลงมา ร้อยละ 32.60 มีสมาชิกในครัวเรือน 3 คน หรือเฉลี่ย 3.48 คน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 65.21 มีสมาชิกที่มีรายได้ 2 คน รองลงมา ร้อยละ 29.35 มีสมาชิกที่มีรายได้ 3 คน และส่วนใหญ่ร้อยละ 50.68 มีสมาชิกที่ไม่มีรายได้ 1 คน รองลงมา ร้อยละ 46.58 มีสมาชิกที่ไม่มีรายได้ 2 คน (ตาราง 6)

จะสังเกตได้ว่าครัวเรือนของเกษตรกรจะมีลักษณะเป็นครัวเรือนขนาดกลางที่มีสมาชิกในครัวเรือน 3 – 4 คน ซึ่งการประกอบอาชีพของเกษตรกรทั้งในด้านด้านเกษตรกรรมและกิจการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรต่างต้องใช้แรงงานจำนวนมากในการผลิต ซึ่งถ้าไม่มีแรงงานในครัวเรือนหรือมีแรงงานในครัวเรือนน้อยไม่สามารถช่วยงานได้ก็จะทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายในการผลิตเพิ่มมากขึ้น จากผลการวิจัยเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ส่วนใหญ่จะมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ 3 คน ในขณะที่เกษตรกรปลูกข้าวที่เลือกพักชำระหนี้ส่วนใหญ่จะมีจำนวนสมาชิกที่มีรายได้ 2 คน แสดงให้เห็นว่าจำนวนสมาชิกที่มีรายได้ น่าจะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ เพราะยังครัวเรือนมีสมาชิกที่มีรายได้หลายคน ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวก็น่าจะดีมากกว่า

ตาราง 6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรรายย่อยถูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำแนกตามการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) สมาชิกในครัวเรือน						
2 คน	3	2.86	13	14.13	16	8.12
3 คน	22	20.95	30	32.60	52	26.40
4 คน	46	43.81	41	44.57	87	44.16
5 คนขึ้นไป	34	32.48	8	8.70	42	21.32
2) สมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้						
1 คน	0	0	4	4.35	4	2.03
2 คน	43	40.95	60	65.21	103	52.28
3 คน	49	46.67	27	29.35	76	38.58
4 คน	13	12.38	1	1.09	14	7.11
3) สมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีรายได้						
1 คน	41	44.09	37	50.68	78	39.59
2 คน	49	52.69	34	46.58	83	42.13
3 คน	3	3.22	2	2.74	5	2.54
1) สมาชิกในครัวเรือน						
ต่ำสุด (คน)	2		2		2	
สูงสุด (คน)	6		5		6	
ค่าเฉลี่ย (คน)	4.10		3.48		3.82	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.92		0.84		0.94	

ตาราง 6 (ต่อ)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2) สมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้						
ต่ำสุด (คน)	2		1		1	
สูงสุด (คน)	4		4		4	
ค่าเฉลี่ย (คน)	2.71		2.27		2.51	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.68		0.56		0.66	
3) สมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีรายได้						
ต่ำสุด (คน)	1		1		1	
สูงสุด (คน)	3		3		3	
ค่าเฉลี่ย (คน)	1.59		1.52		1.56	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.56		0.56		0.56	

การถือครองที่ดิน

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 53.33 มีที่ดินถือครองระหว่าง 5-6 ไร่ รองลงมาร้อยละ 40.96 มีที่ดินถือครองทั้งหมดมากกว่า 6 ไร่ และโดยเฉลี่ย 6.29 ไร่ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 40.95 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง 3-4 ไร่ รองลงมาร้อยละ 26.67 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองระหว่าง 1-2 ไร่ โดยมีเกษตรกรมากถึงร้อยละ 28.57 ที่ระบุว่าไม่มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง ในส่วนของพื้นที่เช่าเกษตรกร ร้อยละ 46.67 มีพื้นที่เช่า 3-4 ไร่ รองลงมาร้อยละ 44.76 มีพื้นที่เช่า 5-6 ไร่ โดยมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 0.95 เท่านั้นที่มีพื้นที่เช่ามากกว่า 6 ไร่ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.70 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดระหว่าง 5-6 ไร่ รองลงมาร้อยละ 34.78 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด 3-4 ไร่ หรือเฉลี่ย 4.87 ไร่ โดยมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.17) มีที่ดินเป็นของตัวเองระหว่าง 1-2 ไร่ รองลงมาร้อยละ 17.39 มีที่ดินของตนเองระหว่าง 3-4 ไร่ และมีเกษตรกรมากถึงร้อยละ 30.44 ที่ไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง ในส่วนของพื้นที่เช่าพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.22 มีพื้นที่เช่าระหว่าง 3-4 ไร่ รองลงมา มีพื้นที่เช่าระหว่าง 5-6 ไร่ และ 1-2 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.48 และ 13.04 ตามลำดับ (ตาราง 7)

จะสังเกตได้ว่ากลุ่มลดภาระหนี้กว่าร้อยละ 90 มีพื้นที่ถือครองตั้งแต่ 5 ไร่ และมากกว่าร้อยละ 40 มีที่ดินเป็นของตนเองระหว่าง 3-6 ไร่ ในขณะที่กลุ่มพักชำระหนี้กว่าร้อยละ 90 มีพื้นที่ถือครองระหว่าง 3-6 ไร่ โดยร้อยละ 52.17 มีที่ดินเป็นของตนเองระหว่าง 1-2 ไร่ แต่จุดที่น่าสนใจคือ มีเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ถึงร้อยละ 30.44 ที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง แสดงให้เห็นว่านอกจากเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ส่วนใหญ่จะมีพื้นที่ถือครองน้อยแล้ว เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ 1 ใน 3 ยังต้องเช่าที่ดินผู้อื่นมาประกอบอาชีพ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น รายได้ลดลง และความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรลดลง ซึ่งในขณะนี้เจ้าหน้าที่ภาครัฐอาจต้องเข้ามาช่วยวางแผนการผลิตหรือการใช้ที่ดินให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรที่ถือครองที่ดินขนาดเล็ก หรือเช่าที่ดินทำกินมีรายได้เพียงพอที่จะใช้ชำระหนี้และประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้

ตาราง 7 การถือครองที่ดินของเกษตรกรรายย่อยลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรจำแนกตามการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

การถือครองที่ดิน	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) ที่ดินถือครองทั้งหมด						
1-2 ไร่	0	0	1	1.09	1	0.51
3-4 ไร่	6	5.71	32	34.78	38	19.29
5-6 ไร่	56	53.33	54	58.70	110	55.83
7 ไร่ขึ้นไป	43	40.96	5	5.43	48	24.37
2) ที่ดินของตนเอง						
ไม่มี	30	28.57	28	30.44	58	29.44
1-2 ไร่	28	26.67	48	52.17	76	38.58
3-4 ไร่	43	40.95	16	17.39	59	29.95
5-6 ไร่	4	3.81	0	0	4	2.03

ตาราง 7 (ต่อ)

การถือครองที่ดิน	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3) ที่ดินเช่า						
ไม่มี	0	0	3	3.26	3	1.52
1-2 ไร่	8	7.62	12	13.04	20	10.15
3-4 ไร่	49	46.67	60	65.22	109	55.33
5-6 ไร่	47	44.76	17	18.48	64	32.49
7 ไร่ขึ้นไป	1	0.95	0	0	1	0.51
1) ที่ดินถือครองทั้งหมด						
ต่ำสุด (ไร่)	3		2		2	
สูงสุด (ไร่)	9		10		10	
เฉลี่ย (ไร่)	6.29		4.87		5.62	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.11		1.22		1.36	
2) ที่ดินของตนเอง						
ต่ำสุด (ไร่)	0		0		0	
สูงสุด (ไร่)	6		4		6	
เฉลี่ย (ไร่)	2.07		1.48		1.79	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.60		1.18		1.45	
3) ที่ดินเช่า						
ต่ำสุด (ไร่)	2		0		0	
สูงสุด (ไร่)	7		6		7	
เฉลี่ย (ไร่)	4.22		3.39		3.83	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.29		1.29		1.35	

จำนวนหนี้ต้นเงินกู้

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้มีหนี้ต้นเงินกู้เฉลี่ย 25,861.19 บาท สูงสุด 70,000 บาท ต่ำสุด 1,500 บาท เกษตรกรกลุ่มนี้เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.29) มีหนี้ต้นเงินกู้ต่ำกว่า 45,000 บาท ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ มีหนี้ต้นเงินกู้เฉลี่ย 66,969.01 บาท สูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 6,200 บาท (ตาราง 8) จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นว่า เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีจำนวนหนี้ต้นเงินกู้สูงกว่า 45,000 บาท อันเป็นค่าเฉลี่ยจำนวนหนี้ต้นเงินกู้ของเกษตรกรทั้งหมด ทั้งนี้หนี้ต้นเงินกู้สูงสุด 100,000 บาท ไม่รวมหนี้สินจากแหล่งอื่น

เมื่อนำรายได้รวมเฉลี่ยทั้งปีหักลบด้วยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งปี (ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร + ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร) $[105,141.30 - (58,652.17 + 29,217.39)]$ ซึ่งเท่ากับ 17,271.74 บาท มาพิจารณาเปรียบเทียบกับหนี้ต้นเงินกู้เฉลี่ย มีส่วนต่างถึง 3.87 เท่า หรือต้องใช้เวลาประมาณ 4 ปี จึงจะสามารถชำระหนี้ต้นเงินกู้ได้หมด แต่ถ้านำเงิน 17,271.74 บาทต่อปีไปปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ก็อาจจะสร้างรายได้และสามารถชำระหนี้ต้นเงินกู้ได้ใน 3 ปี ข้างหน้า

หนี้สินจากแหล่งอื่น

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้มีจำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่นเฉลี่ย 76,748.33 บาท สูงสุด 248,500 บาท โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 59.05 มีหนี้สินจากแหล่งอื่นต่ำกว่า 78,000 บาท ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ มีจำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่นเฉลี่ย 80,422.57 บาท สูงสุด 280,000 บาท ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.61 มีจำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่น ๆ ต่ำกว่า 78,000 บาท (ตาราง 8)

จากผลการวิจัยข้างต้นแสดงว่า เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีจำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่จะมีหนี้สินจากแหล่งอื่นต่ำกว่า 78,000 บาท แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่นจะเห็นว่า เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้มีจำนวนหนี้จากแหล่งอื่นสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ 3,676.24 บาท

เมื่อพิจารณาจำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่นร่วมกับหนี้ต้นเงินกู้จาก ธ.ก.ส. และ ดอกเบี้ยค้างชำระ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้มีภาระหนี้สินที่ต้องชำระเฉลี่ย 153,239.66 บาท ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้มีภาระหนี้สินที่ต้องชำระเฉลี่ย 103,163.73 บาท น้อยกว่าถึง 50,075.93 บาท ซึ่งภาระหนี้สินดังกล่าวข้างต้นน่าจะเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจเข้าโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ดังกล่าว นอกจากนี้จะสังเกตเห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินจากแหล่งอื่นมากกว่าหนี้ ธ.ก.ส. กว่าเท่าตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนี้สิน

จากแหล่งอื่น ๆ เช่น หนี้นอกระบบ หรือหนี้สินจากการกู้ยืมญาติพี่น้องสามารถกู้ยืมได้ง่ายกว่า มีเงื่อนไขน้อย แต่จะเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง เมื่อเกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงตามกำหนดมูลค่าหนี้ก็จะทบต้นสูงขึ้นเรื่อย ๆ

ดอกเบี๋ยค้ำชำระ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้มีดอกเบี๋ยค้ำชำระเฉลี่ย 554.21 บาท สูงสุด 4,507.00 บาท ต่ำสุดคือไม่มีดอกเบี๋ยค้ำชำระ ส่วนใหญ่ร้อยละ 98.10 มีดอกเบี๋ยค้ำชำระต่ำกว่า 3,000 บาท โดยมีเพียงร้อยละ 1.90 เท่านั้นที่มีดอกเบี๋ยค้ำชำระเกิน 3,000 บาท ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้มีดอกเบี๋ยค้ำชำระเฉลี่ย 5,848.08 บาท สูงสุด 49,761.00 บาท ต่ำสุดคือไม่มีดอกเบี๋ยค้ำชำระ โดยมีสัดส่วนของเกษตรกรที่มีดอกเบี๋ยค้ำชำระต่ำกว่า 3,000 บาท และ 3,000 บาทขึ้นไปในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 45.65 และ 54.35 ตามลำดับ (ตาราง 8)

จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้มีดอกเบี๋ยค้ำชำระสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ประมาณ 10.55 เท่า แสดงว่าเกษตรกรค้ำชำระดอกเบี๋ยเงินกู้เป็นระยะเวลานาน ทำให้ดอกเบี๋ยเพิ่มขึ้นจนเกินความสามารถที่จะชำระคืนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้นที่ระบุว่า เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้มีรายได้สุทธิค่อนข้างต่ำ ถ้าใช้รายได้ที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจไม่เพียงพอที่จะชำระคืนหนี้เงินต้นแก่ธนาคารได้ในระยะเวลายั่งยืน แต่ถ้าพักชำระหนี้เป็นระยะเวลา 3 ปี แล้วนำเงินรายได้สุทธิดังกล่าวไปใช้ลงทุนเพิ่ม เกษตรกรน่าจะมีรายได้เพิ่มและเพียงพอสำหรับการชำระคืนหนี้เงินต้นแก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ได้เมื่อสิ้นโครงการ

เงินออม

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้มีเงินออมเฉลี่ย 3,229.55 บาท สูงสุด 63,000 บาท และต่ำสุด 17 บาท ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.24 มีเงินออมต่ำกว่า 2,400 บาท ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ มีเงินออมเฉลี่ย 1,487.99 บาท สูงสุด 28,000 บาท ต่ำสุด 12.00 บาท ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.04 มีเงินออมต่ำกว่า 2,400 บาท (ตาราง 8)

ซึ่งแม้ว่าค่าเฉลี่ยเงินออมของกลุ่มลดภาระหนี้จะสูงกว่ากลุ่มพักชำระหนี้ แต่โดยภาพรวมของเกษตรกรทั้งหมด จะเห็นว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีเงินออมค่อนข้างต่ำ คือส่วนใหญ่มีเงินออมต่ำกว่า 2,400 บาท ซึ่งในกรณีถ้าเกษตรกรประสบกับภัยธรรมชาติอาจก่อให้เกิดปัญหาสภาพคล่องและความสามารถในการชำระหนี้คืนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้

ตาราง 8 ปริมาณหนี้สิน เงินออม และดอกเบี้ยค้างชำระของเกษตรกรรายย่อยถูกค้ำธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำแนกตามการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระ
หนี้และลดภาระหนี้

ปริมาณหนี้สิน เงินออม และดอกเบี้ยค้างชำระ	ลดภาระหนี้ (n = 105)		พักชำระหนี้ (n = 92)		รวม (n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) จำนวนหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. (บาท)						
< 45,000	99	94.29	10	10.87	109	55.33
≥ 45,000	6	5.71	82	89.13	88	44.67
2) จำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่น (บาท)						
< 78,000	62	59.05	53	57.61	115	58.38
≥ 78,000	43	40.95	39	42.39	82	41.62
3) ดอกเบี้ยค้างชำระ (บาท)						
< 3,000	103	98.10	42	45.65	145	73.60
≥ 3,000	2	1.90	50	54.35	52	26.40
4) จำนวนเงินออม (บาท)						
< 2,400	79	75.24	81	88.04	160	81.22
≥ 2,400	26	24.76	11	11.96	37	18.78
1) จำนวนหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส.						
ต่ำสุด (บาท)	1,500.00		6,200.00		1,500.00	
สูงสุด (บาท)	70,000.00		100,000.00		100,000.00	
เฉลี่ย (บาท)	25,861.19		66,969.01		45,058.75	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12,645.06		20,647.78		26,562.24	
2) จำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่น						
ต่ำสุด (บาท)	0		0		0	
สูงสุด (บาท)	248,500.00		280,000.00		280,000.00	
เฉลี่ย (บาท)	76,748.33		80,422.57		78,464.22	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	56,815.36		80,033.83		68,484.51	

ตาราง 8 (ต่อ)

ปริมาณหนี้สิน เงินออม และดอกเบี้ยค้างชำระ	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3) ดอกเบี้ยค้างชำระ						
ต่ำสุด (บาท)		0		0		0
สูงสุด (บาท)	4,507.00		49,761.00		49,761.00	
เฉลี่ย (บาท)	554.21		5,848.08		3,026.47	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	808.31		8,866.11		6,622.28	
4) จำนวนเงินออม						
ต่ำสุด (บาท)	17.00		12.00		12.00	
สูงสุด (บาท)	63,000.00		28,000.00		63,000.00	
เฉลี่ย (บาท)	3,229.55		1,487.99		2,416.23	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	7,993.24		4,403.00		6,607.68	

รายได้

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 142,760.95 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 52,605.86 โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 48.57 มีรายได้ต่อปีมากกว่า 150,000 บาท รองลงมามีรายได้ต่อปีระหว่าง 50,001-100,000 บาท และรายได้ 100,000 – 150,000 บาท ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 25.71 และ 22.86 ตามลำดับ โดยมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 2.86 ที่มีรายได้ต่อปีไม่เกิน 50,000 บาท เมื่อแยกพิจารณาจากแหล่งที่มาของรายได้โดยแบ่งออกเป็นรายได้ในภาคเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 122,938.10 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 51,535.87 ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.19 มีรายได้ในภาคเกษตรมากกว่า 150,000 บาท รองลงมามีรายได้ในภาคเกษตรระหว่าง 101,000-150,000 บาท และระหว่าง 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.57 และ 27.62 ตามลำดับ และมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 7.62 เท่านั้นที่มีรายได้ในภาคเกษตรไม่เกิน 50,000 บาท ในส่วนของรายได้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 22,057.14 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5,762.66 โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 34.29 มีรายได้นอกภาคการ

เกษตร 15,001-20,000 บาท รองลงมามีรายได้นอกภาคการเกษตรระหว่าง 20,001-25,000 บาท 25,001- 30,000 บาท และไม่เกิน 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.52 17.14 และ 17.14 ตามลำดับ โดยมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 0.95 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร (ตาราง 9)

ในส่วนของการเกษตรกลุ่มที่เลือกพักชำระหนี้ พบว่า เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยทั้งปี 105,141.30 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 37,256.63 โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 46.74 มีรายได้ทั้งปีระหว่าง 50,001-100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 36.96 มีรายได้ระหว่าง 100,001-150,000 บาท และมีเพียงร้อยละ 13.04 ที่มีรายได้ทั้งปีมากกว่า 150,000 บาท เมื่อแยกพิจารณาจากแหล่งที่มาของรายได้ พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 83,065.22 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 36,096.58 บาท โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 66.30 มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท และมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 3.27 ที่มีรายได้ในภาคเกษตรเกิน 150,000 บาท ในส่วนของรายได้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 21,010.87 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10,278.00 บาท ส่วนใหญ่ร้อยละ 33.70 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 15,001-20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 29.35 มีรายได้นอกภาคการเกษตรไม่เกิน 15,000 บาท โดยในจำนวนนี้มีเกษตรกรถึงร้อยละ 7.61 ที่ระบุว่าไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร (ตาราง 9)

จากผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรกลุ่มที่เลือกลดภาระหนี้มีรายได้เฉลี่ยรวมสูงกว่าเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ 37,619.65 หรือประมาณ 37,600.00 บาท (142,760.95 – 105,141.30) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายได้จากภาคการเกษตร

ตาราง 9 รายได้ของเกษตรกรรายย่อยถูกคำนวณเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
จำแนกตามการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

รายได้ของเกษตรกรถูกค้า	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) รายได้ในภาคการเกษตร (บาท)						
ไม่เกิน 50,000	8	7.62	33	35.87	41	20.81
50,001-100,000	29	27.62	28	30.43	57	28.93
100,001-150,000	30	28.57	28	30.43	58	29.44
มากกว่า 150,000	38	36.19	3	3.27	41	20.81

ตาราง 9 (ต่อ)

รายได้ของเกษตรกรปลูกข้าว	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2) รายได้นอกภาคการเกษตร (บาท)						
ไม่มีรายได้	1	0.95	7	7.61	8	4.06
ไม่เกิน 15,000	18	17.14	20	21.74	38	19.29
15,001-20,000	36	34.29	31	33.70	67	34.01
20,001-25,000	31	29.52	10	10.87	41	20.81
25,001-30,000	18	17.14	18	19.57	36	18.27
มากกว่า 30,000	1	0.95	6	6.52	7	3.55
3) รายได้รวม (บาท)						
ไม่เกิน 50,000	3	2.86	3	3.26	6	3.05
50,001-100,000	27	25.71	43	46.74	70	35.53
100,001-150,000	24	22.86	34	36.96	58	29.44
มากกว่า 150,000	51	48.57	12	13.04	63	31.98
1) รายได้ในภาคการเกษตร						
ต่ำสุด (บาท)	20,000.00		20,000.00		20,000.00	
สูงสุด (บาท)	250,000.00		171,000.00		250,000.00	
เฉลี่ย (บาท)	122,938.10		83,065.22		104,317.26	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	51,535.87		36,096.58		49,111.85	
2) รายได้นอกภาคการเกษตร						
ต่ำสุด (บาท)	0		0		0	
สูงสุด (บาท)	36,000.00		50,000.00		50,000.00	
เฉลี่ย (บาท)	22,057.14		21,010.87		21,568.53	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	5,762.66		10,278.00		8,181.71	

ตาราง 9 (ต่อ)

รายได้ของเกษตรกรถูกค้า	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3) รายได้รวม						
ต่ำสุด (บาท)	35,000.00		38,000.00		35,000.00	
สูงสุด (บาท)	265,000.00		200,000.00		265,000.00	
เฉลี่ย (บาท)	142,760.95		105,141.30		125,192.39	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	52,605.86		37,256.63		49,668.14	

ค่าใช้จ่าย

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี 101,405.71 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 35,520.32 โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 37.14 มีค่าใช้จ่ายต่อปีระหว่าง 60,001-90,000 บาท รองลงมา มีรายได้ต่อปีระหว่าง 120,001-150,000 บาท และรายได้ 100,001 – 150,000 บาท และ 90,001-12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.67 และ 18.10 ตามลำดับ เมื่อแยกตามที่มาของค่าใช้จ่าย พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรเฉลี่ย 76,205.71 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 34,230.54 ส่วนใหญ่ร้อยละ 28.57 มีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรมากกว่า 100,000 บาท รองลงมา มีค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรระหว่าง 40,001-60,000 บาท มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 25,200.00 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7,004.67 บาท ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.10 มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท ในส่วนของเกษตรกรกลุ่มที่เลือกพักชำระหนี้ พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งปี 87,869.57 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 27,268.80 โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 65.12 มีค่าเฉลี่ยทั้งปีระหว่าง 60,001-120,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 21.73 มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 60,000 บาท มีเพียงร้อยละ 1.09 เท่านั้นที่มีค่าใช้จ่ายมากกว่า 150,000 บาท เมื่อแยกพิจารณาจากแหล่งที่มาของรายได้ พบว่าในส่วนของเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ พบว่า มีค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรเฉลี่ย 58,652.17 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 25,084.23 ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.17 มีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรไม่เกิน 60,000 บาท และมีเพียงร้อยละ 3.27 มีค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรมากกว่า 100,000 บาท มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 29,217.39 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9,520.16

ส่วนใหญ่ร้อยละ 34.78 มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรระหว่าง 25,001-30,000 บาท รองลงมาร้อยละ 23.91 มีค่าใช้จ่ายระหว่าง 20,001-25,000 บาท และมีเพียงร้อยละ 1.09 เท่านั้นที่มีค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรต่ำกว่า 15,000 บาท (ตาราง 10)

จากผลการวิจัยข้างต้นพบว่า เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรสูงกว่าเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ 17,553.54 บาท แต่มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรต่ำกว่า 4,017.39 บาท แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีการลงทุนในภาคเกษตรสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับรายได้ในภาคการเกษตรจากตาราง 8 ซึ่งระบุว่าเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีรายได้ในภาคการเกษตรสูงกว่าเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ถึง 37,600.00 บาท

ตาราง 10 ค่าใช้จ่ายของเกษตรกรรายย่อยถูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำแนกตามการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

รายได้ของเกษตรกรถูกค้า	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตร (บาท)						
ไม่เกิน 40,000	15	14.29	28	30.43	43	21.83
40,001-60,000	28	26.67	20	21.74	48	24.37
60,001-80,000	13	12.38	26	28.26	39	19.80
80,001-100,000	19	18.10	15	16.30	34	17.26
มากกว่า 100,000	30	28.57	3	3.27	33	16.75
2) ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร (บาท)						
ไม่เกิน 15,000	8	7.62	1	1.09	9	4.57
15,001-20,000	28	26.67	17	18.48	45	22.84
20,001-25,000	29	27.62	22	23.91	51	25.89
25,001-30,000	32	30.48	32	34.78	64	32.49
มากกว่า 30,000	8	7.62	20	21.74	28	14.21

ตาราง 10 (ต่อ)

รายได้ของเกษตรกรปลูกข้าว	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3) ค่าใช้จ่ายรวม (บาท)						
ไม่เกิน 60,000	10	9.52	20	21.73	30	15.22
60,001-90,000	39	37.14	30	32.61	69	35.03
90,001-120,000	19	18.10	30	32.61	49	24.87
120,001-150,000	28	26.67	11	11.96	39	19.80
มากกว่า 150,000	9	8.57	1	1.09	10	5.08
1) ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตร						
ต่ำสุด (บาท)	12,000.00		13,000.00		12,000.00	
สูงสุด (บาท)	162,000.00		119,500.00		162,000.00	
เฉลี่ย (บาท)	76,205.71		58,652.17		68,008.12	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	34,230.54		25,084.23		31,479.50	
2) ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร						
ต่ำสุด (บาท)	5,000.00		15,000.00		5,000.00	
สูงสุด (บาท)	50,000.00		70,000.00		70,000.00	
เฉลี่ย (บาท)	25,200.00		29,217.39		27,076.14	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	7,004.67		9,520.16		8,494.25	
3) ค่าใช้จ่ายรวม						
ต่ำสุด (บาท)	27,000.00		44,000.00		27,000.00	
สูงสุด (บาท)	182,000.00		163,000.00		182,000.00	
เฉลี่ย (บาท)	101,405.71		87,869.57		95,084.26	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	35,520.32		27,268.80		32,566.04	

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ ของเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาแม่โจ้

นอกจากปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่กล่าวมาข้างต้น สามารถอธิบายการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาแม่โจ้ได้มากกว่าครึ่ง แต่ยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอ เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้จะได้รับสิทธิประโยชน์จากโครงการแตกต่างกันออกไปทั้งในส่วนของการนำเงินรายได้ระหว่างเข้าโครงการไปใช้ประโยชน์หรือนำไปชำระหนี้ ผลตอบแทนด้านอัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาชำระหนี้ และมาตรการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ซึ่งน่าจะส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาไว้ดังนี้

การประสพภัยธรรมชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ ร้อยละ 60 ประสพภัยธรรมชาติทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ (หลังประสพภัยธรรมชาติเกษตรกรสามารถเก็บผลผลิตได้เกินกว่าร้อยละ 50 เมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตที่ได้รับในปีก่อนหน้า) อีกร้อยละ 40 มีผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.83 ประสพภัยธรรมชาติทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ มีเพียงร้อยละ 27.17 เท่านั้นที่ผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ (ตาราง 11) แสดงว่า ความเสียหายของผลผลิตอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติเป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการโดยการตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะภัยธรรมชาติทำให้เกษตรกรสูญเสียโอกาสที่จะมีรายได้จากผลผลิต ทำให้วงจรเศรษฐกิจของเกษตรกรขาดตอน หรือหยุดชะงักจนไม่สามารถดำเนินไปตามระบบได้ การเลือกพักชำระหนี้จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสม ณ เวลานั้น

แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.19 ระบุว่าผลประโยชน์จากโครงการมีแรงจูงใจให้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ เช่นเดียวกับเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.17 ซึ่งระบุว่าผลประโยชน์จากโครงการมีแรงจูงใจให้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ (ตาราง 11) แม้ว่าเกษตรกรทั้งกลุ่มจะเข้าร่วมโครงการเหมือนกัน แต่ก็ให้ความสำคัญกับข้อเสนอของโครงการแตกต่างกัน เช่น กลุ่มเกษตรกรที่มีสภาพคล่องสูงจะสนใจเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ เพราะจะได้ประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยที่ลดลง และโอกาสในการเพิ่มวงเงินขอกู้ ใน

ขณะที่กลุ่มเกษตรกรที่มีสภาพคล่องต่ำอาจจะสนใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ เพราะสามารถนำรายได้ในช่วง 3 ปีไปปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของตัวเองได้ แม้ว่าจะไม่ได้รับสินเชื่อเพิ่ม แต่ก็ได้รับเวลาในการปรับปรุงการผลิต และได้รับการพัฒนาอาชีพ ซึ่งในระยะยาวก็จะเป็นผลดีต่อตัวเกษตรกรเอง

ลักษณะกิจกรรมการเกษตรที่ทำอยู่

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 81.90 ดำเนินกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรที่ใช้ระยะเวลานานและต้นทุนการผลิตสูง (ใช้เวลาในการผลิตมากกว่า 1 ปี เช่น สวนลำไย ซึ่งใช้เวลาในการผลิตนาน มีค่าใช้จ่ายด้านสารเคมี และค่าแรงงานในการผลิตสูง) มีเพียงร้อยละ 18.10 ที่ดำเนินกิจกรรมการผลิตที่ใช้ต้นทุนต่ำและเวลาสั้น (ใช้เวลาในการผลิตไม่เกิน 3-4 เดือน และมีต้นทุนการผลิตต่ำ เช่น การปลูกพืชไร่) สอดคล้องกับเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ ที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.26 ดำเนินกิจกรรมการผลิตที่ใช้ทุนสูงและระยะเวลานาน (ตาราง 11) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการผลิตทางการเกษตรในปัจจุบันมีต้นทุนด้านปุ๋ยและยาป้องกันกำจัดวัชพืชค่อนข้างสูง อีกทั้งการผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่จะใช้เวลาเวลานาน และมีความเสี่ยงต่อความสูญเสียค่อนข้างสูง

ตาราง 11 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้	ลดภาระหนี้ (n = 105)		พักชำระหนี้ (n = 92)		รวม (n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การประสพภัยธรรมชาติ						
ต่ำกว่า 50%	63	60.00	25	27.17	88	44.67
มากกว่า 50%	42	40.00	67	72.83	109	55.33
แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการฯ						
ไม่มี	46	43.81	44	47.83	90	45.69
มี	59	56.19	48	52.17	107	54.31

ตาราง 11 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้	ลดภาระหนี้ (n = 105)		พักชำระหนี้ (n = 92)		รวม (n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะกิจกรรมการเกษตรที่ทำอยู่						
ต้นทุนต่ำ / เวลาสั้น	19	18.10	20	21.74	39	19.80
ต้นทุนสูง/เวลายาว	86	81.90	72	78.26	158	80.20

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้
โดยใช้แบบจำลอง Logit Model

สามารถกำหนดได้ ฟังก์ชันความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ดังนี้

$$\text{Log} \left(\frac{P_i}{1 - P_i} \right) = Y = f(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6, x_7, x_8, x_9, x_{10}, x_{11}, x_{12}) + U$$

ซึ่ง Y เป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายพฤติกรรมของเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ เนื่องจากตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์มีจำนวนมาก เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของลูกค้าแต่ละราย และจะต้องใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี maximum likelihood

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเฉพาะคือ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีหนี้เงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกำหนดไว้ จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีหนี้เงินกู้อยู่ระหว่าง 1,500 – 100,000 บาท ซึ่งแตกต่างกันค่อนข้างมาก เมื่อนำปริมาณหนี้เงินกู้มาวิเคราะห์ในสมการโลจิสติกได้ส่งผลให้มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ ผลการวิเคราะห์ไม่สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้สร้างหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าตัวแปรอิสระขึ้นใหม่ คือ กำหนดตัวแปรอิสระทุกตัวให้อยู่ในรูปของตัวแปรไบนารี (binary variable) โดยใช้ค่าเฉลี่ยรวมของตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็น

เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ซึ่ง อันธิกา สุจริตกุล (2541: 15) กล่าวว่า “ส่วนมากแล้วบุคคลทั่วไปมักจะนิยมใช้ค่าเฉลี่ยเป็นตัวแทนของข้อมูลปริมาณทั่ว ๆ ไปที่มีลักษณะเป็นปกติ ซึ่งจะสังเกตเห็นได้ว่า คำว่า ค่าเฉลี่ย เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป” เมื่อค่าเฉลี่ยเป็นตัวแทนของข้อมูลทั้งหมด ค่าที่แตกต่างกันค่าเฉลี่ยจึงสามารถบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะของข้อมูลได้ ซึ่งผู้วิจัยได้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม คือ กำหนดค่าเป็น 0 เมื่อต่ำกว่าค่าเฉลี่ย กำหนดเป็น 1 เมื่อสูงกว่าค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับค่าเฉลี่ยบางตัวให้อยู่ในรูปจำนวนเต็มเพื่อให้เกิดความสะดวกในการแปลผลและนำผลการวิเคราะห์ ไปใช้ สามารถเขียนเป็นแบบจำลองที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

$$\frac{\text{Log Prob. (เกษตรกรพักชำระหนี้)}}{1 - \text{Prob (เกษตรกรพักชำระหนี้)}} = Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + b_7X_7 + b_8X_8 + b_9X_9 + b_{10}X_{10} + b_{11}X_{11} + b_{12}X_{12} + U$$

กำหนดให้

Y = การเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

0 = ถูกค่าที่เลือกลดภาระหนี้, 1 = ถูกค่าที่เลือกพักชำระหนี้

X_1 = ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการ ณ 31 มีนาคม 2544

0 = ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ไม่เกิน 45,000 บาท

1 = ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้เกิน 45,000 บาท

X_2 = ปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการ ณ 31 มีนาคม 2544

0 = ดอกเบี้ยค้างชำระ ธกส. ไม่เกิน 3,000 บาท

1 = ดอกเบี้ยค้างชำระ ธกส. เกิน 3,000 บาท

X_3 = ปริมาณหนี้สินภายนอก ณ 31 มีนาคม 2544

0 = หนี้สินภายนอกไม่เกิน 78,000 บาท, 1 = หนี้สินภายนอกเกิน 78,000 บาท

X_4 = ปริมาณเงินออมภายใน 31 มีนาคม 2544

0 = เงินออมไม่เกิน 2,400 บาท, 1 = เงินออมเกิน 2,400 บาท

X_5 = รายได้ในภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543

0 = รายได้ในภาคการเกษตรไม่เกิน 100,000 บาท

1 = รายได้ในภาคการเกษตรเกิน 100,000 บาท

X_6 = รายได้นอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543

0 = รายได้นอกภาคการเกษตรไม่เกิน 20,000 บาท

1 = รายได้นอกภาคการเกษตรเกิน 20,000 บาท

X_7 = ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543

0 = ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรไม่เกิน 68,000 บาท

1 = ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรเกิน 68,000 บาท

X_8 = ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (บาท)

0 = ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรไม่เกิน 27,000 บาท

1 = ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรเกิน 27,000 บาท

X_9 = การประสบภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง โรคและแมลง เป็นต้น

0 = ประสบภัยธรรมชาติผลผลิตเสียหายไม่เกิน 50%

1 = ประสบภัยธรรมชาติผลผลิตเสียหายเกิน 50%

X_{10} = แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ เช่น การได้รับสิทธิประโยชน์เมื่อเกษตรกรเลือกพักชำระหนี้หรือเลือกลดภาระหนี้

0 = เกษตรกรไม่มีแรงจูงใจในการเลือกพักชำระหนี้/ลดภาระหนี้

1 = เกษตรกรมีแรงจูงใจในการเลือกพักชำระหนี้/ลดภาระหนี้

X_{11} = ลักษณะกิจกรรม หรืออาชีพที่เกษตรกรทำอยู่ เช่น ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

0 = เป็นกิจกรรมระยะสั้น และ/หรือ มีต้นทุนต่ำ

1 = เป็นกิจกรรมระยะยาว และ/หรือ มีต้นทุนสูง

X_{12} = สัดส่วนของดอกเบี้ยเงินกู้ต่อปริมาณหนี้เงินต้น

a = ค่าคงที่

$b_1, b_2, \dots, b_{12}$ = สัมประสิทธิ์ของตัวแปร

U = error term

จากการวิเคราะห์โดยใช้สมการโลจิสติกส์ข้างต้น พบว่า มีเพียงปริมาณหนี้ต้นเงินกู้เท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ ในขณะที่ตัวแปรอิสระที่เหลือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระตัวอื่นไม่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกร ซึ่งจากผลการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการชำระหนี้ของเกษตรกร ถูกคำรณการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหลายฉบับ ได้บ่งบอกว่าตัวแปรที่ผู้วิจัยกำหนดในสมการมีผลต่อการชำระหนี้ของเกษตรกร ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงรูปแบบสมการขึ้นใหม่ตามแนวคิดที่ว่า การตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้เกิดขึ้นจากอิทธิพลร่วมของปริมาณหนี้และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง คือ รายได้ รายจ่าย โดยกำหนดเป็นตัวแปรสำหรับอธิบายอิทธิพลของตัวแปรรวมขึ้นมา 5 ชุด คือ

1. ตัวแปรร่วมระหว่าง ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ (X_1) ร่วมกับ ปริมาณหนี้สินภายนอก (X_3) เป็นตัวแปรแทนอิทธิพลร่วมของปริมาณหนี้ทั้งสองกลุ่ม

1.1 $X_1 < 45,000$ บาท	$X_2 < 78,000$ บาท	ลดภาระหนี้
1.2 $X_1 < 45,000$ บาท	$X_2 \geq 78,000$ บาท	ลดภาระหนี้
1.3 $X_1 \geq 45,000$ บาท	$X_2 < 78,000$ บาท	ลดภาระหนี้
1.4 $X_1 \geq 45,000$ บาท	$X_2 \geq 78,000$ บาท	พักภาระหนี้

2. ตัวแปรร่วมระหว่างรายได้ในภาคเกษตร (X_5) ร่วมกับ รายได้นอกภาคเกษตร (X_6) เป็นตัวแทนอิทธิพลร่วมของรายได้ทั้งสองกลุ่ม

2.1 $X_5 < 100,000$ บาท	$X_6 < 20,000$ บาท	พักภาระหนี้
2.2 $X_5 < 100,000$ บาท	$X_6 \geq 20,000$ บาท	พักภาระหนี้
2.3 $X_5 \geq 100,000$ บาท	$X_6 < 20,000$ บาท	พักภาระหนี้
2.4 $X_5 \geq 100,000$ บาท	$X_6 \geq 20,000$ บาท	ลดภาระหนี้

3. ตัวแปรร่วมระหว่างค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร (X_7) ร่วมกับ ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร (X_8) เป็นตัวแทนอิทธิพลร่วมของรายได้ทั้งสองกลุ่ม

3.1 $X_7 < 68,000$ บาท	$X_8 < 27,000$ บาท	ลดภาระหนี้
3.2 $X_7 < 68,000$ บาท	$X_8 \geq 27,000$ บาท	ลดภาระหนี้
3.3 $X_7 \geq 68,000$ บาท	$X_8 < 27,000$ บาท	ลดภาระหนี้
3.3 $X_7 \geq 68,000$ บาท	$X_8 \geq 27,000$ บาท	พักภาระหนี้

4. ตัวแปรร่วมระหว่าง ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ (X_1) ร่วมกับ ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร (X_7) เป็นตัวแปรแทนอิทธิพลร่วมของปริมาณหนี้ต่อค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร

4.1 $X_1 < 45,000$ บาท	$X_7 < 68,000$ บาท	ลดภาระหนี้
4.2 $X_1 < 45,000$ บาท	$X_7 \geq 68,000$ บาท	ลดภาระหนี้
4.3 $X_1 \geq 45,000$ บาท	$X_7 < 68,000$ บาท	ลดภาระหนี้
4.4 $X_1 \geq 45,000$ บาท	$X_7 \geq 68,000$ บาท	พักภาระหนี้

5. ตัวแปรร่วมระหว่าง ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ (X_1) ร่วมกับ ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร (X_8) เป็นตัวแปรแทนอิทธิพลร่วมของปริมาณหนี้ต่อค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร

ดังผลการวิเคราะห์ในตาราง 12

5.1 $X_1 < 45,000$ บาท	$X_8 < 27,000$ บาท	ลดภาระหนี้
5.2 $X_1 < 45,000$ บาท	$X_8 \geq 27,000$ บาท	ลดภาระหนี้
5.3 $X_1 \geq 45,000$ บาท	$X_8 < 27,000$ บาท	ลดภาระหนี้
5.4 $X_1 \geq 45,000$ บาท	$X_8 \geq 27,000$ บาท	พักภาระหนี้

ตาราง 12 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ลูกค้านาคาร์เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตัวแปร	b	S.E.	Wald	Sig.	Exp(B)
ปริมาณหนี้เงินต้น ธ.ก.ส (X_1) ร่วมกับ					
ปริมาณหนี้สินภายนอก (X_3)	2.568	1.193	4.636	0.031*	13.037
ปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระ ธ.ก.ส. (X_2)	4.134	0.838	24.313	0.000**	62.446
รายได้ในภาคการเกษตร (X_5) ร่วมกับ					
รายได้นอกภาคการเกษตร (X_6)	-1.698	0.715	5.638	0.018*	0.183
ปริมาณหนี้เงินต้น ธ.ก.ส (X_1) ร่วมกับ					
ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตร (X_7)	2.110	0.953	4.906	0.027*	8.251
ปริมาณหนี้เงินต้น ธ.ก.ส (X_1) ร่วมกับ					
ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร (X_8)	3.229	0.873	13.678	0.000**	25.251
ความเสียหายจากภัยธรรมชาติ (X_9)	1.009	0.582	3.005	0.083*	2.743
ค่าคงที่ (Constant)	-2.221	0.521	18.165	0.000**	0.109
-2 Log Likelihood (L_0)	= 272.241				
-2 Log Likelihood (L_{max})	= 90.932				
Hosmer and Lemeshow Test (Chi-square)	= 6.763		df = 6		Sig. = 0.343
Model Chi-square	= 181.309		df = 6		Sig. = 0.000
N	= 197				
Cox & Snall R^2	= 0.602				
Negelkerke R^2	= 0.803				

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หรือ $\alpha = 0.01$

* มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ $\alpha = 0.05$

ผลการวิเคราะห์โดยใช้สัมประสิทธิ์โลจิสติกโดยวิธี maximum likelihood สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{Log} \frac{\text{Prob. (เกษตรกรพักชำระหนี้)}}{1 - \text{Prob. (เกษตรกรพักชำระหนี้)}} = Y = -2.221 + 2.568X_1X_3 + 4.134X_2 - 1.698X_5X_6 + 2.110X_1X_7 + 3.229X_1X_8 + 1.009X_9$$

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และ 95% จำนวน 6 ชุดตัวแปร ประกอบด้วย ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ (X_1), ปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระ (X_2), ปริมาณหนี้สินภายนอก (X_3), รายได้ในภาคการเกษตร (X_5), รายได้นอกภาคการเกษตร (X_6), ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตร (X_7), ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร (X_8) และความเสียหายจากภัยธรรมชาติ (X_9) โดยมี 4 ชุดตัวแปร เป็นอิทธิพลร่วมของตัวแปรของตัวแปรอิสระ

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ณ 31 มีนาคม 2544 (X_1) ปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ณ 31 มีนาคม 2544 (X_2) ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_7) และค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_8) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่รายได้ในภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_5) และรายได้นอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_6) จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยจะส่งผลให้เกษตรกรหันไปเลือกเข้าโครงการลดภาระหนี้แทน

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของตัวแปรอิสระแต่ละชุด สามารถสรุปรายละเอียดความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปรได้ดังนี้

1. อิทธิพลของปฏิกริยาร่วมระหว่างปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ กับปริมาณหนี้สินภายนอก มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน ($b_1 = 2.568$) เมื่อพิจารณาจากค่า $\text{Exp}(B) = 13.037$ อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีหนี้ต้นเงินกู้กับ ธ.ก.ส. ณ 31 มีนาคม 2544 เกิน 45,000 บาท และมีหนี้สินภายนอก ณ 31 มีนาคม 2544 เกิน 78,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. เกิน 45,000 บาท หรือมีหนี้สินภายนอกเกิน 78,000 บาท เพียงประการเดียว ประมาณ 13 เท่า

2. อิทธิพลของปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ณ 31 มีนาคม 2544 มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน ($b_2 = 4.134$) เมื่อพิจารณาจากค่า $\text{Exp}(B) = 62.446$ อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีดอกเบี้ยค้างชำระเกิน 3,000 บาท มีความ

น่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีดอกเบี้ยค้างชำระ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการ ณ 31 มีนาคม 2544 ไม่เกิน 3,000 บาท ประมาณ 63 เท่า

3. อิทธิพลของปฏิภณาร่วม ระหว่างรายได้ในภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 กับรายได้นอกภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางตรงกันข้าม ($b_3 = -1.698$) เมื่อพิจารณาจากค่า $\text{Exp}(B) = 0.183$ อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีรายได้ในภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 100,000 บาท และมีรายได้นอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 เกิน 20,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้ น้อยกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ในภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 100,000 บาท หรือมีรายได้นอกภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 20,000 บาท เพียงอย่างเดียวประมาณ 0.2 เท่า หรือกล่าวได้ว่า เกษตรกรข้างต้นจะหันไปเลือกโครงการลดภาระหนี้มากกว่า พักชำระหนี้

4. อิทธิพลของปฏิภณาร่วม ระหว่างปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ณ 31 มีนาคม 2544 กับค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน ($b_4 = 2.110$) เมื่อพิจารณาจากค่า $\text{Exp}(B) = 8.251$ อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ณ 30 มีนาคม 2544 เกิน 45,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 68,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. เกิน 45,000 บาท หรือมีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 68,000 บาท เพียงประการเดียว ประมาณ 8 เท่า

5. อิทธิพลของปฏิภณาร่วม ระหว่างปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ณ 31 มีนาคม 2544 กับค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน ($b_5 = 3.229$) เมื่อพิจารณาจากค่า $\text{Exp}(B) = 25.251$ อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ณ 30 มีนาคม 2544 เกิน 45,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 27,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. เกิน 45,000 บาท หรือมีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 27,000 บาท เพียงประการเดียว ประมาณ 25 เท่า

6. ผลกระทบจากภัยธรรมชาติมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน ($b_6 = 1.009$) เมื่อพิจารณาจากค่า $\text{Exp}(B) = 2.749$ อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายมากกว่า 50% มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติไม่เกิน 50% ประมาณ 3 เท่า

จากสมการสัมประสิทธิ์โลจิสติกข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองโลจิสติก (goodness of fit) โดยใช้วิธี hosmer and lemeshow goodness of fit test พบว่า ค่า $-2 \log \text{likelihood} (L_{\max}) = 90.932$ มีค่า $\text{chi square} = 6.763$ และค่า $\text{Sig.} = 0.343$ ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่า ตัวแปรในแบบจำลองมีความเหมาะสม หรือความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระในแบบจำลองโลจิสติกมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยแบบจำลองโลจิสติกที่สร้างขึ้น มีค่า Nagelkerke หรือ Pseudo $R^2 = 0.803$ หมายความว่า แบบจำลองโลจิสติกสามารถอธิบายความผันแปรหรือสามารถอธิบายการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ลูกค้านาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ถึง 80.3 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลืออีก 19.70 เป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่นที่มีได้อยู่ในสมการ

ทั้งนี้เมื่อนำแบบจำลองมาใช้พยากรณ์จำนวนของเกษตรกรรายย่อย ลูกค้านาคาร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีความถูกต้องในการพยากรณ์กลุ่มเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ร้อยละ 95.24 และมีความถูกต้องในการพยากรณ์กลุ่มเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ร้อยละ 89.13 หรือมีความถูกต้องในการพยากรณ์รวมทั้งสองกลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 92.39 ดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าร้อยละของความถูกต้องของแบบจำลองโลจิสติกในการวิเคราะห์การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย

ผลการสำรวจ	ผลการทำนาย		ค่าร้อยละความถูกต้อง
	กลุ่มลดภาระหนี้ (0)	กลุ่มพักชำระหนี้ (1)	
กลุ่มลดภาระหนี้ (0)	100	5	95.24
กลุ่มพักชำระหนี้ (1)	10	82	89.13
	รวมทั้งหมด		92.39

ส่วนที่ 4 ปัญหาและความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ พบว่า (ตาราง 14)

ระยะเวลาดำเนินโครงการฯ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรทั้งกลุ่มที่ลดภาระหนี้และพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่เห็นว่าระยะเวลาดำเนินโครงการมีความเหมาะสม โดยเฉพาะเกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้มากถึงร้อยละ 89.52 ที่ระบุว่าระยะเวลาโครงการมีความเหมาะสม ในขณะที่กลุ่มพักชำระหนี้ระบุว่าเหมาะสมร้อยละ 69.57

โครงการทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ร้อยละ 68.57 ระบุว่าโครงการทำให้เศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกรดีขึ้น เช่นเดียวกับเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ ร้อยละ 66.30 ที่มีความเห็นในทิศทางเดียวกัน

การชำระเงินเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ร้อยละ 88.57 ระบุว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการลดภาระหนี้ เกษตรกรสามารถชำระเงินคืนธ.ก.ส.ได้ มีร้อยละ 11.43 เท่านั้นที่ระบุว่าไม่สามารถชำระคืนได้ เช่นเดียวกับเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ ร้อยละ 90.22 ซึ่งระบุว่าสามารถชำระคืนเงินธนาคารได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ มีเพียงร้อยละ 9.78 เท่านั้นที่ระบุว่าไม่สามารถชำระคืนได้ ทั้งนี้แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มั่นใจในโครงการและโอกาสที่ได้รับจากโครงการ แต่ทั้งนี้ในระยะยาวต้องขึ้นอยู่กับวินัยของเกษตรกรเอง

โครงการกับการแก้ไขปัญหาหนี้

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ร้อยละ 92.38 ระบุว่าโครงการสามารถช่วยเหลือให้แก้ไขปัญหาหนี้สินได้ ส่วนที่เหลือร้อยละ 7.62 ระบุว่าไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 90.22 เห็นว่าโครงการสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้สินของเกษตรกรได้

ความช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรทั้งหมดที่ให้ข้อมูลต้องการความช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความตั้งใจจริงในการที่จะร่วมแก้ไขปัญหาหนี้สินร่วมกับธนาคาร โดยต้องการให้ธนาคารเข้ามาช่วยเหลือ หรือเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้ภาระหนี้สินของเกษตรกรหมดไป

ตาราง 14 ปัญหาและความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ปัญหาและความคิดเห็น	ลดภาระหนี้ (n = 105)		พักชำระหนี้ (n = 92)		รวม (n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาดำเนินโครงการฯ						
ไม่เหมาะสม	11	10.48	28	30.43	39	19.80
เหมาะสม	94	89.52	64	69.57	158	80.20
โครงการทำให้มีเงินใช้จ่ายมากขึ้น						
ไม่มี	33	31.43	31	33.70	64	32.49
มี	72	68.57	61	66.30	133	67.51
เมื่อสิ้นโครงการสามารถชำระเงินคืน						
สามารถชำระ	93	88.57	83	90.22	176	89.34
ไม่สามารถชำระ	12	11.43	9	9.78	21	10.66
เหตุผล						
- มีภาระหนี้มาก	3	25.00	4	44.44	7	33.33
- มีรายได้น้อย	6	50.00	2	22.22	8	38.10
- มีอาชีพไม่แน่นอน	4	33.33	3	33.33	7	33.33
- ราคาผลผลิตตกต่ำ	3	25.00	2	22.22	5	23.81

ตาราง 14 (ต่อ)

ปัญหาและความคิดเห็น	ลดภาระหนี้		พักชำระหนี้		รวม	
	(n = 105)		(n = 92)		(n = 197)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โครงการฯ สามารถแก้ไขปัญหานี้						
แก้ไขไม่ได้	8	7.62	9	9.78	17	8.63
แก้ไขได้	97	92.38	83	90.22	180	91.37
ความช่วยเหลือจาก ธ.ก.ส.						
ต้องการ	105	100.00	92	100.00	197	100.00

ข้อเสนอแนะ

จากผลรวบรวมข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สามารถสรุปได้ว่าเกษตรกรที่ให้ข้อเสนอแนะ ร้อยละ 13.20 เสนอให้มีโครงการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเนื่อง รองลงมา ร้อยละ 6.60 ควรขยายเวลาคืนเงินและลดดอกเบี้ย ร้อยละ 6.09 ควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 3.55 ควรมีนักวิชาการเข้ามาแนะนำด้านการเกษตร ร้อยละ 3.05 ควรมีการติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง และร้อยละ 1.02 ควรมีการควบคุมการจัดทำบัญชีฟาร์มอย่างต่อเนื่อง (ตาราง 15) จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้ ธ.ก.ส. หรือหน่วยงานภาครัฐดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะที่ผ่านมาในอดีต เมื่อโครงการต่าง ๆ ที่ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนแล้ว ส่วนใหญ่จะไม่มีโครงการใหม่ ๆ เข้ามารองรับหรือสานต่อโครงการเก่า ทำให้กิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้วขาดความต่อเนื่องหรือสูญเปล่า ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการใหม่ที่จะเกิดขึ้น ในกรณีของโครงการลดภาระหนี้ และพักชำระหนี้เกษตรกรก็เช่นเดียวกัน เมื่อสิ้นสุดระยะโครงการ ธ.ก.ส. ก็ควรจะมีโครงการย่อยที่จะมาต่อยอดกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ เช่น การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต หรือการส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มเกษตรกร เพื่อมิให้ปัญหานี้สิ้นของเกษตรกรย้อนกลับมาอีกครั้ง

ตาราง 15 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
ควรมีโครงการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง	26	13.20
ควรขยายเวลาคืนเงินกู้ และลดดอกเบี้ย	13	6.60
ควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าร่วมโครงการ	12	6.09
ควรมีนักวิชาการเข้ามาแนะนำด้านการเกษตร	7	3.55
ควรมีการติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง	6	3.05
ควรมีการควบคุมการจัดทำบัญชีฟาร์มอย่างใกล้ชิด	2	1.02

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทั่วไปของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ โดยข้อมูลในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ ร.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ครอบคลุมทุกตำบลในอำเภอสันทราย ได้แก่ ตำบลแม่แฝก แม่แฝกใหม่ แม่แฝกเก่า ป่าไผ่ หนองหาร หนองจ่อม สันทรายหลวง สันทรายน้อย สันนาเมือง เมืองเต็น หนองแห้ง สันพระเนตร และสันป่าเป้า รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 197 ราย แยกเป็นเกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ 105 ราย และเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ 92 ราย ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (discriptive statistic) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และใช้แบบจำลองโลจิท (logit model) เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ 3 ปี ของลูกค้า ร.ก.ส. สาขาแม่โจ้ โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่มพบว่า เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.67 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.10 ปี ร้อยละ 78.10 มีสถานภาพสมรส รองลงมา มีสถานภาพหย่าและม้าย คิดรวมกันเป็นร้อยละ 17.14 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.10 คน โดยครัวเรือนร้อยละ 46.67 มีสมาชิกที่มีรายได้ 3 คน มีที่ดิน

ถือครองเฉลี่ย 6.29 ไร่ เป็นที่ดินของตนเองเฉลี่ย 2.07 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.95 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง 3-4 ไร่ โดยมีเกษตรกรมากถึงร้อยละ 28.57 ไม่มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง ในส่วนของที่ดินเช่าเฉลี่ย 4.22 ไร่ ร้อยละ 46.67 มีพื้นที่เช่า 3-4 ไร่ รองลงมาร้อยละ 44.76 มีพื้นที่เช่า 5-6 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 142,760.95 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 52,605.86 โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 48.57 มีรายได้ต่อปีมากกว่า 150,000 บาท เมื่อแยกพิจารณาจากแหล่งที่มาของรายได้ พบว่า มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 122,938.10 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 51,535.87 และมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 22,057.14 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5,762.66 มีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรเฉลี่ย 76,205.71 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 34,230.54 ส่วนใหญ่ร้อยละ 28.57 มีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรมากกว่า 100,000 บาท มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 25,200.00 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7,004.67 ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.10 มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท มีเงินออมเฉลี่ย 3,229.55 บาท หนี้เงินกู้เฉลี่ย 25,861.19 บาท ดอกเบี้ยค้างชำระเฉลี่ย 554.21 บาท และมีจำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่นเฉลี่ย 76,748.33 บาท

เกษตรกรกลุ่มที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.87 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42.40 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 35.87 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.48 คน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 65.21 มีสมาชิกที่มีรายได้ 2 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 4.87 ไร่ โดยมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.17) มีที่ดินเป็นของตนเองระหว่าง 1-2 ไร่ และมีเกษตรกรมากถึงร้อยละ 30.44 ที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ในส่วนของพื้นที่เช่าพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่เช่าเฉลี่ย 3.39 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.22 มีพื้นที่เช่าระหว่าง 3-4 ไร่ เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยทั้งปี 105,141.30 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 37,256.63 โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 46.74 มีรายได้ทั้งปีระหว่าง 50,001-100,000 บาท เมื่อแยกพิจารณาจากแหล่งที่มาของรายได้ พบว่า มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 83,065.22 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 36,096.58 รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อปี 21,010.87 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10,278.00 ส่วนใหญ่ร้อยละ 33.70 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 15,001-20,000 บาท ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรเฉลี่ย 58,652.17 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 25,084.23 ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.17 มีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรไม่เกิน 60,000 บาท ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 29,217.39 บาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9,520.16 และมีเพียงร้อยละ 1.09 เท่านั้นที่มีค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรต่ำกว่า 15,000 บาท มีเงินออมเฉลี่ย 1,487.99 บาท หนี้เงินต้นเฉลี่ย 66,969.01 บาท ดอกเบี้ยค้างชำระเฉลี่ย 5,848.08 บาท และมีปริมาณหนี้สินจากแหล่งอื่นเฉลี่ย 80,422.57 บาท

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาแม่โจ้

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ ร้อยละ 60 ประสบกับธรรมชาติทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 40 มีผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.19 ระบุว่าผลประโยชน์จากโครงการมีแรงจูงใจให้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.83 ประสบกับธรรมชาติทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ มีเพียงร้อยละ 27.17 เท่านั้นที่ผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.17 ระบุว่าผลประโยชน์จากโครงการมีแรงจูงใจให้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ โดยใช้แบบจำลอง Logit Model

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และ 95% จำนวน 6 ชุดตัวแปร ประกอบด้วย ปริมาณหนี้เงินกู้ (X_1), ปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระ (X_2), ปริมาณหนี้สินภายนอก (X_3), รายได้ในภาคการเกษตร (X_4), รายได้นอกภาคการเกษตร (X_5), ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตร (X_6), ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร (X_7) และความเสียหายจากภัยธรรมชาติ (X_8) โดยมี 4 ชุดตัวแปร เป็นอิทธิพลร่วมของตัวแปรของตัวแปรอิสระ ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถบ่งชี้ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

1) เกษตรกรที่มีหนี้เงินกู้กับ ธ.ก.ส. ณ 31 มีนาคม 2544 เกิน 45,000 บาท และมีหนี้สินภายนอก ณ 31 มีนาคม 2544 เกิน 78,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีหนี้เงินกู้ ธ.ก.ส. เกิน 45,000 บาท หรือมีหนี้สินภายนอกเกิน 78,000 บาท เพียงประการเดียว ประมาณ 13 เท่า

2) เกษตรกรที่มีดอกเบี้ยค้างชำระเกิน 3,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีดอกเบี้ยค้างชำระ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการ ณ 31 มีนาคม 2544 ไม่เกิน 3,000 บาท ประมาณ 63 เท่า

3) เกษตรกรที่มีรายได้ในภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 100,000 บาท และมีรายได้นอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 เกิน 20,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้ น้อยกว่า เกษตรกรที่มีรายได้ในภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 100,000

บาท หรือมีรายได้นอกภาคเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 20,000 บาท เพียงอย่างเดียวประมาณ 0.2 เท่า หรือกล่าวได้ว่า เกษตรกรข้างต้นจะหันไปเลือกโครงการลดภาระหนี้มากกว่า พักชำระหนี้

4) เกษตรกรที่มีปริมาณหนี้เงินต้น ธ.ก.ส. ณ 30 มีนาคม 2544 เกิน 45,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 68,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีหนี้เงินกู้ ธ.ก.ส. เกิน 45,000 บาท หรือมีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 68,000 บาท เพียงประการเดียว ประมาณ 8 เท่า

5) เกษตรกรที่มีปริมาณหนี้เงินต้น ธ.ก.ส. ณ 30 มีนาคม 2544 เกิน 45,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 27,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีหนี้เงินกู้ ธ.ก.ส. เกิน 45,000 บาท หรือมีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรรอบปีบัญชี 2543 เกิน 27,000 บาท เพียงประการเดียว ประมาณ 25 เท่า

6) เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายมากกว่า 50% มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติไม่เกิน 50% ประมาณ 3 เท่า

โดยแบบจำลองโลจิสต์ที่สร้างขึ้น มีค่า Nagelkerke หรือ Pseudo $R^2 = 0.803$ หมายความว่า แบบจำลองโลจิสต์สามารถอธิบายความผันแปรหรือสามารถอธิบายการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ถูกค่าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ถึงร้อยละ 80.3 ส่วนที่เหลืออีก 19.70 เป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่นที่มีได้อยู่ในสมการ

เมื่อนำแบบจำลองมาใช้พยากรณ์จำนวนของเกษตรกรรายย่อย ถูกค่าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีความถูกต้องในการพยากรณ์กลุ่มเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ร้อยละ 95.24 และมีความถูกต้องในการพยากรณ์กลุ่มเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ร้อยละ 89.13 หรือมีความถูกต้องในการพยากรณ์รวมทั้งสองกลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 92.39

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้มากถึงร้อยละ 89.52 ที่ระบุว่าจะระยะเวลาโครงการมีความเหมาะสม เกษตรกรร้อยละ 68.57 เชื่อว่าโครงการทำให้เศรษฐกิจของครัวเรือนดีขึ้น และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เกษตรกรร้อยละ 88.57 เชื่อว่าสามารถชำระเงินคืนธนาคารเพื่อการ

เกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ เช่นเดียวกับเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ร้อยละ 69.57 ระบุว่าระยะเวลาโครงการมีความเหมาะสม ร้อยละ 66.30 เชื่อว่าเมื่อมีโครงการพักชำระหนี้จะทำให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น และเกษตรกร ร้อยละ 90.22 ระบุว่าสามารถชำระคืนเงินธนาคารได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ แต่ทั้งนี้ในระยะยาวต้องขึ้นอยู่กับวินัยของเกษตรกรเอง

จากผลรวบรวมข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สามารถสรุปได้ว่าเกษตรกรที่ให้ข้อเสนอแนะ ร้อยละ 13.20 เสนอให้มีโครงการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเนื่อง รองลงมา ร้อยละ 6.60 ควรขยายเวลาคืนเงินและลดดอกเบี้ย ร้อยละ 6.09 ควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 3.55 ควรมีนักวิชาการเข้ามาแนะนำด้านการเกษตร ร้อยละ 3.05 ควรมีการติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง และร้อยละ 1.02 ควรมีการควบคุมการจัดทำบัญชีฟาร์มอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเกษตรกรกลุ่มที่เลือกลดภาระหนี้มีรายได้เฉลี่ยรวมสูงกว่าเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ 37,619.65 หรือประมาณ 37,600.00 บาท (142,760.95 – 105,141.30) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายได้จากภาคการเกษตร เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรสูงกว่าเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ 17,553.45 บาท แต่มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรต่ำกว่า 4,017.39 บาท แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีการลงทุนในภาคเกษตรสูงกว่า ในส่วนของปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีจำนวนหนี้ต้นเงินกู้ สูงกว่า 45,000 บาท อันเป็นค่าเฉลี่ยจำนวนหนี้ต้นเงินกู้ของเกษตรกรทั้งหมด เมื่อนำรายได้รวมเฉลี่ยทั้งปีหักลบด้วยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งปี (ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร + ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร) $[105,141.30 - (58,652.17 + 29,217.39)]$ ซึ่งเท่ากับ 17,271.74 บาท มาพิจารณาเปรียบเทียบกับหนี้ต้นเงินกู้เฉลี่ยของเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ มีส่วนต่างถึง 3.87 เท่า หรือต้องใช้เวลาประมาณ 4 ปีจึงจะสามารถชำระหนี้ต้นเงินกู้ได้หมด แต่ถ้านำเงิน 17,271.74 บาทต่อปีไปปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรก็น่าจะสร้างรายได้และสามารถชำระหนี้ต้นเงินกู้ได้ใน 3 ปีข้างหน้า นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้มีดอกเบี้ยค้างชำระสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ประมาณ 10.55 เท่า แสดงว่าเกษตรกรค้างชำระดอกเบี้ยเงินกู้เป็นระยะเวลานาน ทำให้ดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นจนเกินความสามารถที่จะชำระคืนได้ เมื่อพิจารณาจำนวนหนี้สินจากแหล่งอื่นร่วมกับหนี้ต้นเงินกู้ และดอกเบี้ยค้างชำระจะเห็นว่าเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้มีภาระหนี้สินที่ต้องชำระเฉลี่ย 153,239.7 บาท ในขณะที่

เกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้มีภาระหนี้สินที่ต้องชำระเฉลี่ย 103,163.7 บาท น้อยกว่าถึง 50,075.93 บาท ซึ่งภาระหนี้สินดังกล่าวข้างต้นน่าจะเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจเข้าโครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้นที่ระบุว่า เกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้มีรายได้สุทธิค่อนข้างต่ำ ถ้าใช้รายได้ที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจไม่เพียงพอที่จะชำระคืนหนี้เงินต้นแก่ธนาคารได้ในระยะเวลาอันสั้น แต่ถ้าพักชำระหนี้เป็นระยะเวลา 3 ปี แล้วนำเงินรายได้สุทธิดังกล่าวไปใช้ลงทุนเพิ่ม เกษตรกรน่าจะมีรายได้เพิ่มและเพียงพอสำหรับการชำระคืนหนี้เงินต้นแก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้เมื่อสิ้นโครงการ

และผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และ 95% จำนวน 6 ชุดตัวแปร ประกอบด้วย ปริมาณหนี้เงินกู้ (X_1), ปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระ (X_2), ปริมาณหนี้สินภายนอก (X_3), รายได้ในภาคการเกษตร (X_4), รายได้นอกภาคการเกษตร (X_5), ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตร (X_6), ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร (X_7) และความเสียหายจากภัยธรรมชาติ (X_8) โดยมี 4 ชุดตัวแปร เป็นอิทธิพลร่วมของตัวแปรของตัวแปรอิสระ ซึ่งสอดคล้องกัน ธีรพงษ์ มารัมย์ (2543) ซึ่งระบุว่า เกษตรกรลูกค้าที่มี 1) รายได้ภาคการเกษตร 2) รายจ่ายภาคการเกษตร 3) รายจ่ายนอกภาคการเกษตร 4) จำนวนหนี้สินอื่น และ 5) จำนวนหนี้เงินกู้ถึงกำหนดชำระแตกต่างกันมีการชำระคืนเงินกู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปรีชา แฮร์ (2539) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ขนาดของฟาร์ม และรายได้ในฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า หมายความว่าเกษตรกรที่นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์จะมีการชำระคืนไม่ดี ถ้าเกษตรกรมีฟาร์มขนาดใหญ่ และรายได้ในฟาร์มสูงจะมีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ สอดคล้องกับ นรชัย ตริยสรศัย (2540) ซึ่งใช้แบบจำลองโพรบิตเป็นวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถชำระคืนเงินกู้ พบว่า ตัวแปรหุ่นระดับรายได้ ตัวแปรหุ่นแสดงวัตถุประสงค์ ตัวแปรหุ่นแสดงสินเชื่อเดิม ระยะเวลาผ่อนชำระคืน และร้อยละของภาระหนี้คงเหลือต่อวงเงินที่ได้รับอนุมัติ มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ ในขณะที่ เสนอ ธงโสภณ (2541) ระบุว่า ได้แก่ การประกอบอาชีพ หนี้สินในระบบ หนี้สินนอกระบบ และค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของเกษตรกร มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เช่นเดียวกับ ธีระศักดิ์ มุสิกะ (2538) ซึ่งศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก ธ.ก.ส. อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ซึ่งกล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลสนับสนุนการชำระคืน ได้แก่ มูลค่าเครื่องมือทุน รายได้สุทธิเป็นตัวเงินจากกาแฟ และรายได้อื่น ๆ ในรอบปี ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการชำระคืน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และความเสียหายจากพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติ

แสดงว่าปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ณ 31 มีนาคม 2544 (X_1) ปริมาณดอกเบี้ยค้างชำระ ธ.ก.ส. ก่อนเข้าร่วมโครงการ ณ 31 มีนาคม 2544 (X_2) ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_3) และค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_4) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่รายได้ในภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_5) และรายได้นอกภาคการเกษตรในรอบปีบัญชี 2543 (X_6) จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจพักชำระหนี้ในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยจะส่งผลให้เกษตรกรหันไปเลือกเข้าโครงการลดภาระหนี้แทน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกร

1. ผู้วิจัยเห็นว่าการพักชำระหนี้จะทำให้เกษตรกรเสียโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนต้นทุนต่ำ หรือแหล่งทุนในระบบได้ เนื่องจากช่วงพักชำระหนี้ 3 ปี เกษตรกรไม่สามารถกู้เงินจาก ธ.ก.ส. เกษตรกรจำเป็นต้องเป็นปรับปรุงการผลิตใหม่ให้มีรายได้เพียงพอ และเหลือสำหรับชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการ ซึ่งตรงจุดนี้ถ้ามีเกษตรกรไม่มีวินัยทางการเงินเพียงพอ หรือผลผลิตสูญเสียจากภัยธรรมชาติ เกษตรกรจะได้รับผลกระทบรุนแรงยิ่งขึ้น และที่สำคัญจะทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพาแหล่งทุนนอกระบบมากยิ่งขึ้นไปด้วย จากผลวิจัยระบุว่า เกษตรกรที่มีหนี้ต้นเงินกู้เกิน 45,000 บาท และมีหนี้นอกระบบเกิน 78,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่เลือกพักชำระหนี้สูงกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่นถึง 13 เท่า ในจุดนี้ถ้าเกษตรกรเลือกลดภาระหนี้ โดยชำระคืนต้นเงินกู้ ธ.ก.ส. แล้วนำเงินกู้ที่จะได้รับจากสิทธิพิเศษในการเข้าร่วมโครงการมาลดภาระหนี้ มาชำระหนี้จากแหล่งอื่นน่าจะช่วยลดภาระหนี้จากทั้งสองส่วนลงได้เร็วขึ้น

2. เกษตรกรมีหนี้ต้นเงินกู้สูงกว่า 45,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรเกิน 68,000 บาท จะมีโอกาสเลือกพักชำระหนี้กว่ากลุ่มอื่นถึง 8 เท่า ซึ่งบ่งชี้ว่าเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง เกษตรกรควรเลือกพักชำระหนี้ แล้วเข้าโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ เพื่อรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ ที่จะทำให้อัตราต้นทุนการผลิตลดลง เพื่อรับการฟื้นฟูอาชีพและเข้าโครงการพัฒนาอาชีพที่หน่วยงานภาครัฐจัดทำให้ โดยใช้โอกาสดีที่

ได้รับจากโครงการยกระดับคุณภาพชีวิต และฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนให้ดีขึ้น เนื่องจากการพักชำระหนี้เป็นเพียงการขยายเวลาการชำระหนี้ออกไป เพราะเมื่อสิ้นสุดโครงการเกษตรกรจะต้องชำระหนี้คืนแก่ ธ.ก.ส.

3. เกษตรกรที่มีดอกเบี้ยยค้างชำระเกิน 3,000 บาท มีความน่าจะเป็นที่จะเลือกพักชำระหนี้มากกว่าเกษตรกรที่มีดอกเบี้ยยค้างชำระต่ำกว่า 3,000 บาท ถึง 63 เท่า ทั้งนี้ปริมาณดอกเบี้ยยค้างชำระบอกถึงวินัยทางการเงิน เกษตรกรที่มีดอกเบี้ยยค้างชำระสูงแสดงว่ามีวินัยทางการเงินต่ำ ผู้วิจัยเห็นว่าเกษตรกรดังกล่าวควรได้รับการอบรมการวางแผนทางการเงินและบัญชีฟาร์มภายใต้การควบคุมของ ธ.ก.ส. อย่างเข้มงวด เพราะจะทำให้ในระยะยาวเกษตรกรจะสามารถวางแผนการเงินและหนี้สิน และการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และจะส่งผลถึงปริมาณหนี้เสียหรือภาระหนี้สินที่ลดลง

4. เกษตรกรควรปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูเกษตรกรหลังพักชำระหนี้อย่างเคร่งครัดเพื่อให้ระยะเวลาพักชำระหนี้ และผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการเป็นไปอย่างเปล่าประโยชน์ ซึ่งจะทำให้เมื่อสิ้นสุดโครงการปัญหาหนี้สินของเกษตรกรก็จะยังคงไม่ได้รับการแก้ไขให้หมดไป

ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่ธนาคาร และหน่วยงานภาครัฐ

1. เจ้าหน้าที่ของธนาคารและหน่วยงานภาครัฐ ควรจะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟู เกษตรกรดังกล่าวอย่างเข้มข้น โดยออกตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำ และให้การอบรมศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ เช่น การพัฒนาคุณภาพผลผลิต สัจธรรมชีวิต การลด ละ เลิกอบายมุข การบริหารจัดการเงินของครอบครัว การเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตรและอาชีพนอกภาคเกษตร เพื่อที่จะสามารถชำระคืนเงินกู้ให้กับ ธ.ก.ส. ได้ เมื่อสิ้นสุดโครงการ ซึ่งจากผลการวิจัยระบุว่า มีเกษตรกรกลุ่มลดภาระหนี้ ร้อยละ 11.43 และเกษตรกรกลุ่มพักชำระหนี้ ร้อยละ 9.78 ระบุว่าไม่สามารถชำระหนี้คืนได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ธนาคารและภาครัฐอาจต้องให้ความสำคัญกับเกษตรกรกลุ่มนี้เป็นพิเศษ เพื่อมิให้เกิดปัญหาสะสมในภายหลัง

2. เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริม กระตุ้น และจูงใจให้เกษตรกรลูกค้าที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้มีการออมเงินเพื่อให้มีทุนหมุนเวียนเพียงพอที่จะฟื้นฟู และขยายการผลิตของตน เพื่อเพิ่มรายได้และมีเงินเหลือเพียงพอที่สามารถชำระหนี้ได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. โดยใช้สมการ โลจิต ควรเพิ่มตัวแปรขนาดที่ดินและลักษณะถือครองเช่าในแบบจำลองด้วย เพราะที่ดินจัดเป็น 1 ใน 4 ของปัจจัยการผลิต เพราะถ้าเกษตรกรเช่าที่ดินเพื่อทำการผลิต ผลผลิตส่วนหนึ่งจะต้องจ่ายเป็นค่าเช่าให้กับเจ้าของที่ดิน ซึ่งจะมีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรได้

2. ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเฉพาะ คือ เป็นเกษตรกรที่มีหนี้เงินกู้กับ ธ.ก.ส ไม่เกิน 100,000 บาท จึงสามารถใช้ค่าเฉลี่ยรวมของตัวแปรอิสระ (independent variable) เป็นตัวเกณฑ์แบ่งกลุ่มได้โดยตรง ในกรณีที่จะใช้แบบจำลองสมการถดถอยโลจิสติก (logit model) ในการพยากรณ์การตัดสินใจของลูกหนี้ ธ.ก.ส. กลุ่มอื่น ที่มีคุณสมบัติแตกต่างออกไป จะต้องปรับเกณฑ์การแบ่งกลุ่มให้สอดคล้องกับลักษณะของประชากรที่ศึกษาเพื่อความถูกต้องในการพยากรณ์ต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2544. **สรุปสาระสำคัญการดำเนินงานตามนโยบายพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้.** (เอกสารอัดสำเนา).
- ทวีศักดิ์ วัฒนกุล. 2539. “30 ปี ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร” วารสาร ธ.ก.ส., (ส.ค. – พ.ย. 2539): 15-39.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2544ก. **คำชี้แจงของโครงการพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย 3 ปี.** (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. 2544ข. **มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ณ วันที่ 7 สิงหาคม 2544.** (เอกสารอัดสำเนา).
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาแม่โจ้. 2544. **ทะเบียนลูกค้าที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้.** เชียงใหม่.
- ธีรพงษ์ มารรัมย์. 2543. **สภาพการกู้ยืมและการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์.** ขอนแก่น: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระศักดิ์ มูลิกะ. 2538. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง.** กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นรัชย์ ตรีสรศัย. 2540. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถชำระคืนเงินกู้.** เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรีชา แหรี. 2539. **ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ใน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง.** เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัฒนา กันยานนท์. 2543. **ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์หนึ่ง ใน จังหวัดเชียงราย.** เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. 2529. **หลักเศรษฐมิติ: การวิเคราะห์เชิงปริมาณขั้นสูงทางเศรษฐศาสตร์เกษตร.** ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร, คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- รัชณี สุทธิไชยากุล. 2541. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับบัตร
เครดิตของธุรกิจในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรสิทธิ์ โนนานนท์. 2543. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์
แห่งหนึ่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- วิทยา มหาคุณวงษ์. 2543. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการจ่ายเงินกู้ยืมของลูกค้าหนี้ กรณี
บริษัทบริหารสินทรัพย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิเศษณ์ สุขใหญ่. 2542. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร สาขาเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ศักดิ์ชัย ลีรัตนกุล. 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการในการใช้บริการสินเชื่อของ
บริษัทเงินทุนในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศักดิ์ชัย ลีรัตนกุล. 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการในการใช้บริการสินเชื่อ
ของบริษัทเงินทุนในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- ศิริเดช สุชีวะ. 2541. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย : การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแนวคิดการวิเคราะห์
และการแปลความหมาย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกิจ ธัญกิจพรณ. 2543. ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอำเภอปากพลี กับธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาปากพลี อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. กรุงเทพฯ:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจริย์ พูนศิริ. 2539. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณภาพน้ำนมดิบกับราคาเชิงคุณภาพ : กรณี
สหกรณ์โคนมเชียงใหม่จำกัด. จังหวัดเชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบัน
เทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- เสนอ ชงโสม. 2541. ศักยภาพในการจัดการเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร สาขาโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. มหาสารคาม: วิทยา
นิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อันริกา สุปรียศิลป์. 2541. สถิติเบื้องต้น. เชียงใหม่: คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Pindyck, R. S. and D. L. Rubinfeld. 1981. **Econometric Models and Economic Forecasts.**

Second Edition. Tokyo: Tosho Printing Co., Ltd.

Yamane, Taro. 1973. **Statistics and Introductory Analysis.** New york: Harper and Row
Publication.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเลขที่.....

แบบสอบถาม

CODE []

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่โจ้ อำเภอ
สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของรัฐบาล
เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้/ลดภาระหนี้ พร้อม
ทั้งข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการเข้าร่วมโครงการฯ

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท คณะธุรกิจการเกษตร
สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร

ชื่อ.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โทร. สมาชิก ธ.ก.ส. กลุ่มที่.....

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

1. เพศ

☐ 1. ชาย
☐ 2. หญิง

SEX []
2. อายุ..... ปี
3. สถานภาพ

☐ 1. โสด
☐ 3. หย่าร้าง

☐ 2. สมรส
☐ 4. ม่าย

STA []
4. ระดับการศึกษา

☐ 1. ไม่ได้รับการศึกษา
☐ 2. ประถมศึกษา
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
☐ 5. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
☐ 6. ปริญญาตรี

EDUC[]
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้.....คน
 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีรายได้.....คน

NUM []
6. การถือครองที่ดินการเกษตร

☐ ที่ดินของตนเอง จำนวน.....ไร่

☐ ที่ดินเช่า จำนวน.....ไร่

LAND[]

7. ในรอบปีการเพาะปลูกก่อนเข้าร่วมโครงการ (เป็นเวลา 1 ปี) ท่านทำการเกษตรชนิดใดบ้าง

JOB [] AR1 []

- 7.1จำนวน.....ไร่ รายได้สุทธิ.....บาท/ปี
 7.2จำนวน.....ไร่ รายได้สุทธิ.....บาท/ปี
 7.3จำนวน.....ไร่ รายได้สุทธิ.....บาท/ปี
 7.4จำนวน.....ไร่ รายได้สุทธิ.....บาท/ปี
 7.5จำนวน.....ไร่ รายได้สุทธิ.....บาท/ปี
 รวมรายได้สุทธิประมาณ.....บาท/ปี

8. รายได้นอกการเกษตร.....บาท/ปี AR2 []

9. รายจ่ายจากการทำการเกษตรประมาณ.....บาท/ปี PAY1 []

ได้แก่ รายจ่ายเพื่อ.....บาท/ปี

รายจ่ายเพื่อ.....บาท/ปี

10. รายจ่ายนอกการเกษตร ประมาณ.....บาท/ปี PAY2 []

11. ท่านมีเงินออมหรือไม่ (ถ้ามีตอบข้อ 12 ต่อ แต่ถ้าไม่มีข้ามไปตอบข้อ 13) MON []

() มี

() ไม่มี

12. ท่านออมเงินกับสถาบันการเงินใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) MON1 []

() ธ.ก.ส. จำนวน บาท

() สหกรณ์ จำนวน บาท

() ธนาคารพาณิชย์ทั่วไป จำนวน บาท

() อื่น ๆ ระบุ..... จำนวน บาท

13. ท่านมีหนี้สินหรือไม่ (ถ้ามีตอบข้อ 14 ถ้าไม่มีข้ามไปตอบส่วนที่ 2) DEBT []

() มี

() ไม่มี

14. ท่านกู้เงินมาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) DEBT1 []

() ธ.ก.ส. เงินต้นจำนวน บาท จำนวนดอกเบี้ยค้างชำระ.....

() สหกรณ์ เงินต้นจำนวน บาท จำนวนดอกเบี้ยค้างชำระ.....

() ธนาคารพาณิชย์ทั่วไป เงินต้นจำนวน บาท จำนวนดอกเบี้ยค้างชำระ.....

() อื่น ๆ ระบุ..... เงินต้นจำนวน บาท จำนวนดอกเบี้ยค้างชำระ.....

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยและสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้/
ลดภาระหนี้

1. ท่านตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ โดยเลือก DEC []
☐ พักชำระหนี้ ☐ ลดภาระหนี้
2. ปัจจัยและสาเหตุที่ท่านตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ (เลือก / ในช่องว่างหน้าข้อที่ท่านใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ)
 2.1 การประสบภัยธรรมชาติในปีที่ผ่านมา ทำให้ผลผลิตเสียหาย เช่น
 ฝนแล้ง น้ำท่วม โรค แมลง เป็นต้น FAC1[]
☐ เสียหายมากกว่าร้อยละ 50 ☐ เสียหายน้อยกว่าร้อยละ 50
 2.2 ได้รับแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ เช่น
 สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฯ ตามเงื่อนไข FAC2[]
 - กรณีพักชำระหนี้
☐ มีแรงจูงใจในการเลือกพักชำระหนี้
☐ ไม่มีแรงจูงใจในการเลือกพักชำระหนี้
 - กรณีลดภาระหนี้
☐ มีแรงจูงใจในการเลือกลดภาระหนี้
☐ ไม่มีแรงจูงใจในการเลือกลดภาระหนี้
 2.3 ต้นทุนของกิจกรรมการเกษตรที่ประกอบอาชีพหรือประเภทของการเกษตร
 (เช่น ปลูกไม้ผล ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์) FAC3[]
☐ ใช้ระยะเวลานาน/ใช้ทุนสูง ☐ ใช้ระยะเวลาสั้น/ใช้ทุนต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระ
หนี้และลดภาระหนี้

1. ท่านคิดว่าระยะเวลาในการทำโครงการพักชำระหนี้เหมาะสมหรือไม่ TIME []
☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม, มากเกินไป/น้อยเกินไป
2. ในช่วงการพักชำระหนี้/ลดภาระหนี้ของท่าน ทำให้มีเงินมาใช้จ่ายมากขึ้นหรือไม่ EFF []
☐ มีเงินมากขึ้น ☐ ไม่มี
3. ท่านคิดว่าหลังจากครบกำหนดของโครงการฯ ท่านจะสามารถชำระคืนทันตามกำหนด
หรือไม่ PAYB[]
☐ สามารถชำระหนี้คืนทันกำหนด ☐ ไม่สามารถชำระหนี้ทันตามกำหนด

4. สาเหตุที่ท่านไม่สามารถชำระหนี้ได้ทันตามกำหนด

BEC []

1.
2.
3.

5. นโยบายการพักชำระหนี้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาให้แก่ท่านได้หรือไม่

POLI []

() ได้ เพราะ..... () ไม่ได้ เพราะ.....

6. ท่านต้องการความช่วยเหลือจาก ธ.ก.ส. หรือไม่

HELP []

() ไม่ต้องการ () ต้องการ ได้แก่.....

.....
.....

7. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ

นางสาวสิรินาถ ศิริประภานนท์กุล

เกิดเมื่อ

วันพฤหัสบดีที่ 18 สิงหาคม 2520

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารคามพิทยาคม
จังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ. 2542 ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่